

Выдаецца
з 9 жніўня 1917 г.

ЗВЯЗДА

3 ВЕРАСНЯ 2016 г. СУБОТА № 170 (28280)

Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Е Т А

СТАЛІЧНЫЯ ДАЛЯГЛЯДЫ

Мінск захаваюць у існуючых межах і зробіць горад больш зручным для жыхароў

Такі вынік праведзенага даклада Прэзідэнта аб перспектывах развіцця сталіцы і прылеглых тэрыторый Мінскай вобласці.

Аляксандр Лукашэнка падрабязна цікавіўся горадабудаўнічымі планами і напрацоўкамі, даў шэраг канкрэтных даручэнняў па актывізацыі тэмпай будаўніцтва аб'ектаў, рацыянальным расходаванні сродкаў, навіядзенні парадку на некаторых тэрыторыях.

Як далажылі Прэзідэнту, Мінскі гарвыканкам распрацаваў новы генеральны план горада. Ім, у прыватнасці, прадугледжваецца стабілізацыя колькасці насельніцтва сталіцы на ўзроўні 2 млн чалавек, захоўваюцца ўсе прыгарадныя сельгасугоддзі. «Гэта закон: на землі сельгаспрызначэння — там, дзе павінен расці хлеб, — вы не разлічвайце. Гэта правільна не толькі з пункту гледжання захавання зямлі. Мінск павінен быць прасторным сам па сабе і дыхаць», — падкрэсліў Аляксандр Лукашэнка.

Плошча Мінска будзе ў асноўным захавана ў межах МКАД. Пры гэтым горадабудаўнікі разлічваюць на прырост насельніцтва да 2030 года ў колькасці 100-120 тыс. чалавек. У Мінску мяркуецца аптымізаваць аб'ёмы жыллёвага будаўніцтва, узвядзенне сацыяльна запатрабаванага жылля працягнецца на свабодных тэрыторыях.

СТАР. 2

РАГАЧОЎ 2016

Удзельнікам і гасцям
урачыстасцей
Дня беларускага
пісьменства

Паважаныя сябры!

Сардэчна віншую вас з Днём беларускага пісьменства.

У Год культуры яго правядзенне набывае асаблівае значэнне. Увага грамадства засяроджана на неабходнасці беражлівага захавання лепшых духоўных здабыткаў, якія дайшлі да нас праз стагоддзі, і ўзбагачэння нацыянальнай скарбніцы дасягненнямі нашых таленавітых сучаснікаў, бо гістарычная памяць і гонар за Радзіму служаць трывалым падмуркам для далейшага развіцця краіны.

Сёлета эстафету па правядзенні мерапрыемстваў прымае Рагачоў — горад, з якім звязаны лёсы Уладзіміра Караткевіча, Міхася Лынькова і Андрэя Макаёнка. Лейтматывам творчасці гэтых пісьменнікаў сталі любоў да роднай зямлі, павага да працавітых і добразычлівых людзей.

Упэўнены, багатая праграма свята паслужыць плённаму развіццю беларускага слова і пашырыць рады яго прыхільнікаў.

Жадаю ўдзельнікам і гасцям Дня беларускага пісьменства творчага натхнення, дабрабыту і поспехаў ва ўсіх справах.

Прэзідэнт
Рэспублікі Беларусь
Аляксандр ЛУКАШЭНКА.

ЦЫТАТА ДНЯ

Уладзімір КАРАГІН, старшыня прэзідыума Рэспубліканскай канфедэрацыі прадпрымальніцтва:

«Узвядзенне інстытута самазанятасці будзе садзейнічаць развіццю дзелавой актыўнасці ў краіне. Навацыя дапаможа рэалізоўваць асабістую дзелавую ініцыятыву грамадзян, а значыць, дзяржава атрымае дадатковы прыбытак. Для самазанятасці могуць быць вызначаны дакладныя правільны работы на рынку, з'явіцца магчымасці самарэалізацыі зыхадам пры жаданні на больш складаны від дзейнасці — індывідуальнае прадпрымальніцтва або стварэнне кампаніі, гэта значыць на іншыя формы работы».

НАДВОР'Е СЁННЯ

Брэст + 24° ☁
Віцебск + 21° ☁
Гомель + 23° ☁
Гродна + 22° ☁
Магілёў + 21° ☁
Мінск + 21° ☁

Курсы замежных валют,
устаноўлены НБ РБ з 3.09.2016 г.

Долар ЗША 1,9692 ▲
Еўра 2,2028 ▲
Рас. руб. 0,0299 ▼
Укр. грыўня 0,0738 ▲

ISSN 1990 - 763X

РАГАЧОЎ ЗАПРАШАЕ, ВІТАЕ, СВЯТКУЕ!

Гэтыя выхадныя праходзяць у краіне пад знакам Дня беларускага пісьменства. Усяго ў праграму свята ўключана больш за 70 мерапрыемстваў.

Дзень беларускага пісьменства

XXIII Дзень беларускага пісьменства* пройдзе 4 верасня ў Рагачове.

Урачыстасці праходзяць пад знакам падрыхтоўкі краіны да 500-годдзя беларускага кнігадрукавання, а таксама юбілейных дат літаратараў - Змітрака Бядулі, Кандрата Крапівы, Максіма Багдановіча, Івана Мележа і Івана Шамякіна.

фота БЕЛТА.

Жыхары Рагачова Сяргей ШЫШОЎ і Кацярына МІТКЕВІЧ.

■ Рэгіёны

Турыстычны патэнцыял Нарачы развіваць неабходна

Прэм'ер-міністр Андрэй КАБЯКОЎ наведзе з рабочым візітам Мінскую вобласць. У прыватнасці, курортны пасёлак Нарач і яго агратурыстычныя мясціны. На думку старшыні ўрада, турыстычны патэнцыял рэгіёна развіты недастаткова, «хоць за перыяд дзейнасці праграмы па развіцці Нарачанскага краю ў 2011—2015 гг. сапраўды зроблена нямала».

«У разы вырас экспарт паслуг, амаль наоў створана індустрыя агра-экатурызму, прайшлі мадэрнізацыю санаторна-турыстычных устаноў, створаны новыя працоўныя месцы», — адзначыў кіраўнік Саўміна. Па яго словах, нядаўна былі падведзены вынікі рэалізацыі праграмы, яны прызнаны задавальняючымі. «Але на гэтым спыняцца нельга. Мяркую, патрэбна новая праграма, новы імпульс. Гэта прыродны ўчастак нашай зямлі, які павінен даваць большую аддачу з пункту гледжання прываблівання турыстаў і экспарту паслуг», — сказаў Андрэй Кабякоў.

Пры гэтым не ўсё павінна рабіцца за кошт бюджэтных сродкаў дзяржавы. За намі самае галоўнае — інфраструктура, якую павінна забяспечваць дзяржава, і ў асноўным яна зроблена. І трэба даць магчымасць, каб сюды прыходзілі прыватнікі (як беларускія рэзідэнты, так і замежныя заснавальнікі), каб ствараліся новыя працоўныя месцы, прадпрыемствы і аб'екты, прывабныя для турыстаў», — падкрэсліў прэм'ер.

Вераніка ПУСТАВІТ.

pustavit@vziasda.by

■ Выбары-2016

Больш за 25 000 назіральнікаў акрэдытавана на выбары

Місія назіральнікаў ад СНД падрыхтавала прамежковую справаздачу пра ход назірання за падрыхтоўкай выбараў дэпутатаў Палаты прадстаўнікоў. Зараз у Беларусі акрэдытавана 330 прадстаўнікоў Садружнасці, у тым ліку 44 доўгатэрміновыя. За час працы яны наведалі 101 са 110 акруговых і больш за 200 участкавых камісій.

У справаздачы назіральнікі адзначылі, што «Цэнтральная камісія правяла семінары са старшынямі і сакратарамі тэрытарыяльных і акруговых выбарчых камісій, кіраўнікамі мясцовых выканаўчых і распарадчых органаў». Цяпер праходзіць навучанне членаў участкавых выбарчых камісій. На трэнінгах мадэлююцца сітуацыі, якія могуць узнікнуць у працэсе галасавання. Прадстаўнікі місіі прысутнічалі на асобных практычных занятках.

Новавывядзеннем для гэтых выбараў стане і пашыраны пералік дакументаў, якія даюць права грамадзянам атрымаць бюлетэнь для галасавання. Так, акрамя пашпарта, выбаршчык можа выкарыстаць службовае пасведчанне дзяржаўнага служачага, студэнцкі білет, пасведчанне кіроўцы, ваенны білет (для вайскоўцаў тэрміновай службы), пенсійнае пасведчанне (пры наяўнасці ў ім фота), даведку органаў унутраных спраў (для грамадзян, якія згубілі пашпарт), а таксама пасведчанне аб інваліднасці.

На думку місіі назіральнікаў ад СНД, Цэнтральная і ніжэйшыя выбарчыя камісіі прымаюць неабходныя меры для належнай падрыхтоўкі выбараў і іх правядзення ў адпаведнасці з патрабаваннямі дзейнага заканадаўства. Таксама прадстаўнікі місіі Садружнасці адзначылі, што «агітацыйны перыяд пачаўся і праходзіць з выкананнем заканадаўства, кандыдатам у дэпутаты створаны роўныя ўмовы для вядзення перадыбарнай агітацыі і забяспечана права выступіць у сродках масавай інфармацыі».

Штаб місіі адсочвае і вынікі разглядаюць скаргаў, звязаных з парушэннем выбарчага заканадаўства, супрацоўнічае з дзяржаўнымі органамі, якія разглядаюць адпаведныя скаргі. Так, паводле паведамлення МУС, у органы ўнутраных спраў па стане на 1 верасня 2016 года паступіла 56 зваротаў і паведамленняў грамадзян. Распачата адна крымінальная справа за хуліганства ў сувязі з дзеяннямі ў дачыненні да члена ініцыятыўнай групы, які ажыццяўляў збор подпісаў.

Назіральнікі заўважылі, што ў цэлым выбарчая кампанія праходзіць у спакойнай атмасферы і ў духу адкрытай канкурэнцыі. Выбарчыя камісіі ўсіх узроўняў своечасова і ў поўным аб'ёме інфармуюць грамадзян. «Удзел у маніторынгу выбараў нацыянальных назіральнікаў дазваляе узмацніць грамадскі кантроль за ходам перадыбарнай кампаніі, зрабіць іх празрыстымі. Да цяперашняга часу акруговымі і участкавымі камісіямі акрэдытавана больш за 25 000 назіральнікаў, якія прадстаўляюць увесь спектр грамадскіх поглядаў, палітычных партый і рухаў, што існуюць у краіне», — адзначана ў справаздачы. Свае канчатковыя высновы і ацэнкі місія выкладзе ў дакуменце па выніках маніторынгу выбараў.

Надзея АНІСОВІЧ. anisovich@vziasda.by

○ Дарэчы

Замежных назіральнікаў ужо 811

Цэнтральная камісія па выбарах і правядзенні рэспубліканскіх рэферэндумаў акрэдытавала больш за 800 замежных назіральнікаў для маніторынгу выбараў у Палату прадстаўнікоў. Адпаведная інфармацыя размешчана на сайце Цэнтрвыбаркама.

Ад Садружнасці Незалежных Дзяржаў акрэдытацыю атрымалі 330 чалавек. Ад Бюро па дэмакратычных інстытутах і правах чалавека (БДПЧ) АБСЕ акрэдытаваны 341 прадстаўнік, ад Парламенцкай асамблеі Савета Еўропы — 19, ад Парламенцкай асамблеі АБСЕ — 39.

Акрамя таго, для маніторынгу выбараў акрэдытаваны 65 дыпламатаў і 14 прадстаўнікоў выбарчых органаў замежных дзяржаў. Ад Сусветнай асацыяцыі арганізатараў выбараў (А-WEB) акрэдытаваны 3 чалавекі.

Такім чынам, агульная колькасць міжнародных назіральнікаў узрасла да 811.

Надзея ЮШКЕВІЧ. yushkevich@vziasda.by

СТАЛІЧНЫЯ ДАЛЯГЛЯДЫ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Запланавана будаўніцтва новых гарадскіх і раённых паркаў на плошчы больш як 2 тыс. га. Кіраўнік дзяржавы даручыў актывізаваць гэтую працу, асабліва ў частцы стварэння зялёных насаджэнняў.

Яшчэ адна задача — давесці да ладу тэрыторыю вакол ракі Свіслач у Мінску. «Галоўнае не ў тым, каб мармурам або гранітам абкласці. Але прывесці трэба ў парадак тое, што ёсць. Гэтую працу трэба хутка скончыць. Аднавіць тое, што было. Таму што ўсё роўна давядзецца да гэтага вяртацца», — даручыў Прэзідэнт.

У Мінску таксама плануецца абмежаваць будаўніцтва высотных будынкаў, асабліва ў цэнтры горада. Аляксандр Лукашэнка падтрымаў такую пазіцыю, адзначыўшы, што высотныя сучасныя будынкi павінны прысутнічаць у архітэктуры горада, але толькі ў якасці асобных акцэнтаў.

Горад мае намер актыўна развіваць сетку грамадскага транспарту, у тым ліку метро. Плануецца, што Мінскі метрапалітэн прырасце яшчэ дзвюма лініямі, адна з якіх стане кальцавой. Знакавым аб'ектам стане і траса ў напрамку Нацыянальнага аэрапорта Мінск у працяг вуліцы Ваўпшасава. Гэтую дарогу плануецца пабудаваць да 2030 года.

Акрамя таго, да 2030 года ставіцца задача па замыканні першага кольца, рэканструкцыі другога і стварэнню новых участкаў трэцяга транспартнага кольца ў Мінску.

У розных месцах горада будуць уведзены ў строй сучасныя комплексы з рэкрэацыйнай, офіснай, спартыўнай, жыллёвай інфраструктурай.

У планах горадабудаўнікоў засталася таксама стварэнне і ўладкаванне дадатковых аўтастаянак, што павінна разгрузіць вуліцы сталіцы ад лішняга транспарту. «Калі вы гэта будзеце рабіць, вы павінны мець адзіны тыпавы праект. Мы павінны яшчэ раз палчыць, у колькі гэта аб'ядзецца», — адзначыў Аляксандр Лукашэнка. Прэзідэнт пагадзіўся з тым, што неаб-

ходна падштурхнуць аўтааматараў да таго, каб яны карысталіся паркінгамі. «А гэта, перш за ўсё, цана. Палчыце, каб яна была нармальнай, — даручыў кіраўнік дзяржавы. — Другое — па мінімальнай цане яны таксама не будуць там ставіць аўтамабіль, калі яго можна кінуць у любым месцы Мінска». У гэтым пытанні Аляксандр Лукашэнка заклікаў дзейнічаць акуратна, выкарыстоўваючы ў тым ліку вопыт іншых сталічных гарадоў свету.

Што тычыцца вытворчага складніка, то ў сталіцы рэзервуюцца асобныя тэрыторыі для стварэння вытворча-інвестыцыйных пляцовак, развіцця тэхнапаркаў, невялікіх вытворчасцяў.

Аляксандру Лукашэнку таксама далі аб'яву аб развіцці невялікіх населеных пунктаў, якія знаходзяцца ў непасрэднай блізкасці да сталіцы. У прыватнасці, гаворка ішла пра аграгарадкі Калодзішчы і Сеница, вёска Бараўляны. «Прыкладзіце ў парадак гэтыя населеныя пункты, каб яны мелі закончаны выгляд, і хоціць там будаваць, таму што гэта тое ж самае, што забудоваць Мінск», — падкрэсліў Прэзідэнт.

Кіраўнік дзяржавы заўважыў, што пустуючыя участкі ў вёсках і малых гарадах можна аддаць людзям, і тады на зямлі будзе парадак.

Размова таксама ішла аб развіцці інфраструктуры ўздоўж МКАД-2, паведамляе прэс-служба Прэзідэнта. «Прыдарожны сэрвіс павінен быць абавязкова прывязаны да інфраструктуры, да вёсак. Так вы дасце жыццё гэтым населеным пунктам. Людзі будуць працаўладкаваныя — і вёска будзе жыць», — звярнуў увагу Аляксандр Лукашэнка.

Прэзідэнт падкрэсліў, што тэрыторыя для будаўніцтва жылля ў Мінску з часам знікне. Цяпер, паводле слоў Прэзідэнта, лепш узводзіць жыллё, напрыклад, на вызваленых вытворчых тэрыторыях, каб не ўшчыльняць сталіцу. «Але гэтыя тэрыторыі некалі скончацца, — заўважыў Аляксандр Лукашэнка. — Новыя дамы трэба будзе будаваць у гарадах-спадарожніках. Трэба забудоваць свабодныя тэрыторыі, захоўваючы першапачатковы выгляд Мінска і абрамляць яго, робячы дыямантам».

Абмяркоўвалася таксама развіццём гарадоў-спадарожнікаў Мінска, Кітайска-Беларускага індустрыяльнага парка, транспартных артэрыяў горада і Мінскай вобласці, рэалізацыя канкрэтных будаўнічых праектаў.

«Мінск — гэта твар нашай краіны. Давайце пасля сябе пакінем прыгожы і годны горад», — сказаў Прэзідэнт.

ФАКТЫ

Міністр замежных спраў накіраваўся ў Германію

Уладзімір Макей, міністр замежных спраў, прыняў удзел у неформальнай сустрэчы міністраў замежных спраў дзяржаў — удзельніц АБСЕ, якая адбылася ў рамках яго рабочага візіту ў Федэратыўную Рэспубліку Германія.

Як праінфармаваў начальнік упраўлення інфармацыяй — прэс-сакратар Міністэрства замежных спраў **Дзмітрый МІРОНЧЫК**, мерапрыемства праходзіла ў Патсдаме па ініцыятыве Германскага старшынства ў Арганізацыі па бяспецы і супрацоўніцтве ў Еўропе. Паведамляецца, што неформальная сустрэча кіраўнікоў знешнепалітычных ведамстваў прысвечана абмеркаванню бягучага стану еўрапейскай бяспекі, а таксама падрыхтоўцы штогадовага пасяджэння Савета міністраў замежных спраў АБСЕ ў Гамбургу (пройдзе 8-9 снежня бягучага года).

Надзея ЮШКЕВІЧ.

Уклад чыгуначнікаў у правядзенне свята

Гасцей і ўдзельнікаў Дня беларускага пісьменства сустрэне абноўлены будынак пасажырскай станцыі Рагачоў.

Як паведамілі ў прэс-цэнтры Беларускай чыгункі, быў праведзены рамонт фасада будынка, зроблены ганак з пандусам для людзей і абмежаванымі фізічнымі магчымасцямі, заменены ўваходныя дзвярныя блокі вакзала. Праведзена ўнутранае адстройванне, зроблены падвесныя столі ў залах чакання. Праведзена замена сістэмы ацяплення, а таксама электразабеспячэння і асвятлення будынка, з выкарыстаннем энергазберагальных святлодыёдных святільнікаў і шэраг іншых работ.

Асобная ўвага была ўдзелена добраўпарадкаванню прылеглай да пасажырскага будынка тэрыторыі станцыі — тут з'явіліся новыя пешаходныя дарожкі з тратуарнай пліткі, устаноўлены паркавыя лаўкі, зроблена агароджа і праведзена азеляненне з высадкай дрэў і кустоў. Новае аблічча прынялі пешаходныя пераходы праз чыгуначныя пуці.

Сяргей РАСОЛЬКА.

Без бар'ераў

Усе ўмовы для камфортнага знаходжання дзяцей створаны ў дзіцячым рэабілітацыйна-аздараўленчым цэнтры «Лясная паляна» на Сморгоншчыне, дзе ў Дзень ведаў адкрылі новы спальны корпус.

ПАДЗЕІ

— Гэта чарговы крок у кірунку аздараўлення дзяцей, і вельмі важна, што тут у поўнай меры рэалізаваны прынцып безбар'ернага асяродка, — адзначыў **старшыня Гродзенскага аблвыканкома Уладзімір КРАУЦОЎ**.

З уводам новага корпуса на 80 месцаў «Лясная паляна» можа адначасова прымаць да 460 дзяцей з раёнаў Гомельскай, Гродзенскай і Магілёўскай абласцей, якія пацярпелі ад аварыі на Чарнобыльскай АЭС, у тым ліку з асабліва цяжкімі псіхафізічнага развіцця. Яны прыязджаюць групай у суправаджэнні педагогаў і вучацца ў школе на тэрыторыі рэабілітацыйна-аздараўленчага цэнтры, размешчанага ў сасновым бары на беразе ракі Вілія. Плюс атрымліваюць шырокі спектр медыцынскіх паслуг — ад фізіятэрапіі і масажу да лячэбных ваннаў і спелеатэрапіі. На службе здароўя і б'ювет з мінеральнай вадай.

Барыс ПРАКОПЧЫК.

У «Жукоўскі» цяпер і на самалёце «Белавія»

Авіякампанія «Белавія» стане першым перавозчыкам, які пачне выконваць рэйсы ў новы аэрапорт Маскоўскай вобласці «Жукоўскі».

Палёты па напрамку Мінск — аэрапорт «Жукоўскі» будуць выконвацца штодня, пачынаючы з 12 верасня, паведаміла спецыяліст па сувязях з грамадскацю авіякампаніі «Белавія» Вольга Шчуко. Па панядзелках, серадах, пятніцах і суботах рэйс будзе ранішнім з вылетам з Мінска ў 8.15 па мінскім часе, у астатнія дні — вечэрнім з вылетам з нашай сталіцы ў 18.05. Кошт білета ў адзін бок — ад 34 еўра, у абодва бакі — 63 еўра, уключаючы таксы і зборы.

У авіякампаніі спадзяюцца, што тыя тарыфы, якія прапанаваны пасажырам, дазваляць паспяхова канкураваць з наземнымі відамі транспарту, павысіць прыцягальнасць авіяперавозак і іх даступнасць. Пакуль рэйсы будуць выконвацца толькі адзін раз у дзень, але калі інтарэс да іх з боку пасажыраў павялічыцца, можа вырасці і частата іх выканання.

Даведка. Міжнародны аэрапорт «Жукоўскі» — новы аэрапорт на паўднёвым усходзе Маскоўскай вобласці за 23 кіламетры ад расійскай сталіцы. Час у дарозе ад Казанскага вакзала Масквы да аэрапорта і ад станцыі метро «Кацельнікі» ў залежнасці ад выбару складзе ад 50 хвілін да 1 гадзіны 20 хвілін. Аэрапорт «Жукоўскі» стварыў добрую інфраструктуру для пасажыраў, каб кліенты авіякампаній маглі з лёгкасцю дабрацца ў любы раён Масквы ці Маскоўскай вобласці.

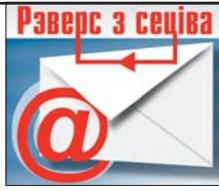
Сяргей РАСОЛЬКА.

■ Зачапіла

С. БАРЫСЕНКА. «ЯК НАСТРОЇЦА НА ШКОЛУ?» («Звязда» за 27 жніўня)

— Мне цікава было даведацца, што ў школах укараняюцца тэхналогіі аховы здароўя па прафілактыцы захворванняў апорна-рухальнага апарату, органаў зроку. Практика, наколькі я магу здагадацца, не надта распаўсюджаная, а шкада. Наогул нашы школы трэба больш паварочваць у бок захавання здароўя. Што называецца, калі ты пойдзеш у мастакі, то нейкую хімічную формулу можна смела забыць — нічога страшнага з табой не здарыцца... А вось «лішак» здароўя яшчэ нікому не замінаў. На маю думку, было б карысна ўбачыць на старонках газеты парады спецыялістаў для выкарыстання дома. Як школьнік павінен сядзець за пісьмовым сталом, якія фізічныя нагрукі яму рэкамендуюцца і да т.п.

Сяргей Андрэвіч, г. Мінск.

С. ЯСКЕВІЧ. «А МОЖА, ЧАС НАДЫШОЎ?» («Звязда» за 31 жніўня)

— Дзякуй вам, што расказалі, як у суседнім раёне ставяцца да крам: не закрываюць іх агулам нават у самых аддаленых вёсках. Значыць, можна вырашаць пытанне работы гандлёвых аб'ектаў не толькі з дапамогай замка на дзвярах?!

У нашай вёсцы летась тры разы праводзілі сходы наконт закрыцця магазіна і абслугоўвання аўтакрамай. Людзі не пагадзіліся. Пакуль нас пакінулі ў спакоі, але абяцалі вярнуцца да гэтай тэмы зноў. А ў суседзяў, як відаць з артыкула, інакш вырашаюць праблему, падыходзяць з клопатам пра людзей. Можна, варта сабраць раённыя начальнікаў ад гандлю, завезці туды, наладзіць для іх семінар — хай павучыліся б!

Лідзія А., Камянецкі раён.

С. КУРКАЧ. «СУЦЭЛЬНАЯ ХВАЛЯ «ШЭРЫХ» АГЕНТАЎ» («Звязда» за 1 верасня)

— Атрымліваецца, што кожная пятая квартира ў Мінску сёння прадаецца пры дапамозе нелегальных прадпрыемстваў? Агучаны факт сапраўды ўражае. На самай справе, мне здаецца, што людзі да іх звяртаюцца, бо апошнія за свае паслугі бяруць значна менш, чым вызначана па тэрыторыях і агенцтвах нерухомасці. Гэта галоўнае правіла канкурэнцыі, калі кліент ідзе туды, дзе за аднолькавы пакет паслуг (пошук варыянтаў і афармленне пакупкі-продажу жылля) патрабуюць меншыя грошы. Тут усё зразумела. І, на мой погляд, не трэба змагацца з вольнымі маклерамі на ўзроўні рашэнняў Мініюста. Можна, лепш было б кіраўніцтву агенцтваў нерухомасці падкарэктаваць свае апетыты і вызначыць для людзей крыху меншыя цэннікі сваіх паслуг?

І яшчэ. Сярод вольных маклераў ад нерухомасці 90% складаюць былыя актыўныя работнікі агенцтваў нерухомасці. Менавіта яны карыстаюцца напрацаванай базай сваіх ранейшых калег. Спіс падобных спецыялістаў, якія ўжо не працуюць афіцыйна, але займаюцца гэтай дзейнасцю самастойна, можна накіраваць для азнаямлення ў натарыяльныя канторы ці іншыя органы. Калі людзі не плацяць падаткаў, то хай імі займаюцца падатковыя інспектары. Але толькі ў тым выпадку, калі «шэрыя» агенты сапраўды нешта там парушаюць. А інакш барацьба за цывілізаваныя метады можа ператварыцца ў вядомае «паляванне на ведзьмаў».

Аляксей Бяляеў, г. Мінск.

Я. ЛЫСКАВЕЦ. «ЗНАЙДЗІ СВАЁ РЭЧЫШЧА...» («Звязда» за 1 верасня, «ЧЗ»)

— Па ўласным досведзе заўважу, што паспяховаць размеркавання залежыць ад дзвюх рэчаў.

Першае — стаўленне працадаўцы. Калі на прадпрыемстве ўмеюць працаваць з маладымі кадрамі і маюць, што ім прапанаваць, гэта здымае многія пытанні. Асабліва ўсіх хвалюе матэрыяльны аспект: ці дапамогуць чалавеку з жыллём у незнаёмым горадзе, ці дадуць адекватны заробак, за які можна будзе без праблем жыць? Колькі разоў чуў гісторыі пра тое, як чалавек прыязджаў па размеркаванні, а прадпрыемства, акрамя непасрэдна працоўнага месца, прапанаваць нічога і не магло. З зарплаты ў рублёў 300 ці не большую частку аддаваць за жыллё — каму гэта спадабаецца!?

Другі аспект — стаўленне саміх выпускнікоў да свайго размеркавання. Я лічу, не трэба рабіць з яго трагедыю. Наадварот — установа адукацыі спрыяе ў пошуку першага месца для працы, што ў гэтым дрэннага? Тым больш, наколькі я ведаю, большасць ВНУ не супраць таго, каб студэнты яшчэ падчас вучобы самі знаходзілі сабе месца для будучай працы. Пакуль вучышся, спрабуй падпрацоўваць, прасі, каб на цябе аформілі запыт, і пасля атрымання дыплама едзь туды, дзе табе падабаецца, а не туды, куды адправіць размеркавальная «латарэя».

Павел, г. Маладзечна.

Н. НИКАЛАЕВА. «ЖЫЦЦЮ НАВУЧЫЦЬ... ИНФАРМАТЫКА» («Звязда» за 1 верасня, «ЧЗ»)

— А я б падзяліў усё ж такі прадмет «Інфарматыка» на інфарматыку і праграмаванне. Іфарматыка — гэта праца з інфармацыяй. На такіх уроках трэба выкладаць усё, што трэба сучаснаму чалавеку для нармальнай працы і жыцця: уменне працаваць з офіснымі праграмамі, ствараць прэзентацыі, шукаць патрэбную інфармацыю ў інтэрнэце. А праграмаванне бліжэй да дакладных навук. Гэта як вышэйшая матэматыка — спецыфічныя веды, цікавыя і патрэбныя не кожнаму.

Абсалютна відавочна, што Парк высокіх тэхналогій рыхтуе для сябе змену і ўкладвае ў гэта сур'ёзныя сродкі. Падмурак будучай кар'еры паспяховага працадзельца закладваецца з дзяцінства: калі правільна гэта зрабіць у раннім узросце, у далейшым засваенне «дарослых» моў праграмавання і рашэнне складаных задач не складзе для іх праблему.

Але праблема ўсё ж такі ёсць, чамусьці паважаныя спецыялісты яе не ўзнялі — гэта розныя стартавыя ўмовы для дзяцей у сельскай мясцовасці і ў гарадах. На вёсцы бацькі (механізатары, трактарысты, камбайнеры, аграномы) сыходзяць з дома ў 5-6 гадзін раніцы і вяртаюцца бліжэй да ночы. У іх няма ні магчымасцяў, ні часу ні самім займацца развіццём дзяцей, ні кудысьці іх вадзіць. І грошай няма, каб плаціць за дадатковыя заняткі з педагогам. Факультатыў, які ініцыюе ПВТ, на жаль, платны, хоць вельмі цікавы і перспектыўны. Таму калі ўжо ўкараняць у школу ўсё самае перадавае, то трэба зрабіць гэта так, каб ахапіць усіх.

Узровень адукацыі маладога пакалення найпрост залежыць і ад узроўню адукацыі яго бацькоў, і ад абставін у сям'і. А сёння далёка не кожнае дзіця (ды і дарослы) мае ўласны камп'ютар. Таму трэба ўлічваць усё акалічнасці...

Уладзімір Б., г. Гомель

Пісьменства
ЯК ВЫНАХОДКА

Свята беларускага пісьменства ўжо зусім хутка гасціна расчыніць свае дзверы. Шматлікія госці завітаюць сюды не толькі з усёй Беларусі, але і з замежжа. Аднак па-сапраўднаму чакалі гэту ўрачыстасць і самі жыхары Рагачоўшчыны — людзі, апантаныя мастацтвам прыгожага слова.

Цікава, што шлях да «высокага» пісьменства нашай чытацкай з вёскі Лучына Рагачоўскага раёна Соф'і Кусянковай у пэўным сэнсе праклала менавіта «Звязда». Яна пачынала друкавацца ў рубрыках «Алё, народ на провадзе», пазней стала дасылаць свае даследаванні ў «Ігуменскі тракт». Пачала вывучаць тапаніміку сваёй мясцовасці — і ў пэўны момант зразумела, што гэтая праца захапіла яе цалкам.

Цяпер, куды б ні ішла ці ні ехала, яна заўсёды звяртае ўвагу на назвы. Прычым не толькі разумее іх адметнасць, але і грунтоўна тлумачыць паходжанне. Як вынік, яе праца заўважана дырэктарам Інстытута мовазнаўства НАН Беларусі Ігарам Капыловым. І сёння яна выступіць са сваім дакладам па тапаніміцы на навукова-практычнай канферэнцыі «Рагачоўскія чытанні», якую сёння ў Рагачове ладзіць Інстытут мовазнаўства.

— На «Рагачоўскіх чытаннях» мне прапанавалі прадставіць назвы майго роднага Лучына і яго ваколіц. Бо менавіта тапонімы шмат могуць расказаць пра ландшафт, гістарычныя працэсы і многае іншае, што адбывалася на гэтай зямлі. Я аўтарка кнігі «Сто гісторый пра Лучына». Гэта этнаграфічна-моўная праца, у якой даследуюцца звычкі насельніцтва, паходжанне традыцый і многае іншае.

За працу «Сто гісторый пра Лучына» Соф'я Парфірэўна была ўганараваная «Залатым рогам» і дыпломам «За ўклад у адраджэнне малой радзімы». Гэта прэстыжная прэмія Рагачоўска-

Такое графіці цяпер можна ўбачыць на адным з дамоў у Рагачове.

Абноўленыя фасады сталіцы Дня пісьменства.

га раёна, што прысуджаецца ўжо 20 гадоў.

— Для маладых літаратараў, якія самі штосьці пішуць, Дзень беларускага пісьменства — гэта сапраўдная падзея. Для некага яна мае вялікае асабістае значэнне, — упэўнена **Соф'я КУСЯН-КОВА**. — Ёсць людзі, якія лічаць, што выданне кнігі — гэта сэнс іх жыцця. Напрыклад, выдатны чалавек Аляксандр Патапаў, які апублікаваў кнігу «Доўскі і Стары Крыўск. Летapis часу» пра вёску Рагачоўскага раёна.

Па-свойму значным бачыцца Дзень беларускага пісьменства і **дырэктару рагачоўскага музея народнай славы Алегу ВАРАНЕН-КУ**:

— Сам я археолаг, таму лічу, што Дзень пісьменства — гэта сімвалічная мяжа паміж прадметамі археалогіі і той гісторыяй, пра якую можна нешта прачытаць, правесці звесткі. З'яўленне пісьменства — гэта як вынаходства кола, толькі не ў практычным свеце, а ў галовах людзей. Добра, што ў нас адзначаюць такое свята. Рагачоўшчына — зямля шматлікіх пісьменнікаў, мастакоў. Творчае жыццё ў нас кіпіць і сёння.

Будынак музея быў адрамантаваны да свята — каб у абноўленым выглядзе сустракаць шматлікіх гасцей. З усіх бакоў абнавілі фасады, зрабілі новы дах, паставілі платы, паклалі сучасную плітку. За фасадам музея зроблена адмысловая пляцоўка, якую плануюць выкарыстоўваць для правядзення розных выстаў. Тут змогуць паказаць свае работы мясцовыя мастакі, фатографы. Месца атрымалася сапраўды прыгожым і ўтульным — свабодную прастору атачае выстава вялізных якараў.

— Абнавілася зала пісьменнікаў, тут будзе выстаўлена ўся

наша бібліятэка — больш за тысячу кніг творцаў, звязаных з Рагачовам, — дадае Алег Вараненка. — У іншай зале будзе прадастаўлена выстава мясцовага мастака Анатоля Каплана. Цяпер яго ставяць у адзін шэраг з творцамі віцебскай школы. Апошняя яго карціна была прададзена на аукцыёне за 16 тысяч долараў. А ў нашых экспазіцыях захоўваецца 45 арыгіналаў яго работ, яны і будуць выстаўлены. На Дзень пісьменства прывязуць яшчэ 10 работ і афіцыйна падораць музею.

Соф'я Кусянкова — найлепшы гід па вуліцах Лучына.

У зале сучаснасці размесціцца выстава старажытных кніг, падрыхтаваная супрацоўнікамі Гомельскага палацава-паркавага комплексу. Тут можна будзе пабачыць старыя рукапісы, летатпісы, кнігі. Як заўсёды, можна будзе ўбачыць экспанаты залаў археалогіі, сучаснага побыту і этнаграфіі — у апошнім маецца шмат унікальных ручнікоў, захоўваецца аўтэнтычны рагачоўскі строй... І гэта толькі невялікія штрыхі да партрэта яскравага свята Рагачоўшчыны.

Ніна ШЧАРБАЧЭВІЧ.
nina@zviazda.by

Рагачоўскі раён.

■ Будзе свята!

РАТАЎНІКІ ЗДЗІВЯЦЬ... СІЛАВЫМ ШОУ

3 верасня ў Дзень горада ў Мінску сталічныя ратаўнікі ўпершыню пакажуць жыхарам і гасцям сілавое шоу.

З 11 да 16 гадзін на спецыяльна разгорнутай каля Палаца спорту пляцоўцы з канструкцыяй вышыняй у чатырохпавярховы дом абдуцця міжнародныя спартоўцы «Наймацнейшы пажарны-ратаўнік», у якіх прымуць удзел каманды ратаўнікоў з усіх рэгіёнаў Беларусі, Універсітэта грамадзянскай абароны МНС, Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта інфарматыкі і радыёэлектронікі, Рэспубліканскага атрада спецыяльнага прызначэння, а таксама каманды аварыйна-выратавальных ведамстваў Літвы і Расіі.

Такіх спартоўцаў на тэрыторыі СНД яшчэ не праводзілася, падкрэслілі ў Мінскім гарадскім упраўленні МНС. Гэта не пажарны спорт і не мнагабор-

ства, а спалучэнне камбінаваных хуткасна-сілавых нагрук за рваным рэжыме, якія трэба пераадолець за мінімальны час у поўнай амуніцыі пажарнага-ратаўніка (яе вага каля 30 кілаграмаў).

У праграме запланаваны выступленне артыстаў, а таксама ўдзел беларускага асілка Кірыла Шымко, рэкардсмена Кнігі Гінеса, і былога работніка МНС Аляксея Шабуні, які пайшоў у прафесійны боды-білдывг і стаў уладальнікам мноства міжнародных узнагарод і тытулаў у гэтым відзе спорту.

Госці свята змогуць таксама паспрабаваць адмысловую «выратавальна-аварыйную» палявую кашу, якую прыгатуецца проста на месцы. Уваход на мерапрыемства вольны. Ратаўнікі запрашаюць на шоу ўсіх ахвотных.

Сяргей РАСОЛЬКА. rs@zviazda.by

ГОРАД ВЯЛІКІХ МАГЧЫМАСЦЯЎ

Летась у Магілёўскай вобласці была зацверджана праграма, якая павінна даць дадатковы імпульс развіццю эканамічнага патэнцыялу 7 раёнаў вобласці — Крычаўскага, Клімавіцкага, Касцюковіцкага, Краснапольскага, Слаўгарадскага, Чэрыкаўскага і Хоцімскага. Указам №235 для гэтага прадугледжаны сур'ёзныя льготы і прэферэнцыі, вельмі прывабныя для бізнесу і цікавыя для насельніцтва. Праграма будзе спрыяць стварэнню новых працоўных месцаў, будаўніцтву жылля, росквіту. У рамках праекта «Паўднёвы ўсход» «Звязда» працягвае расказваць, як выкарыстоўваюцца перавагі ўказа, наколькі яны цікавыя прадпрыемальным людзям. Мы ўжо пабывалі ў Чэрыкаўскім, Слаўгарадскім і Краснапольскім раёнах. Зараз адпраўляемся ў Клімавіцкі. Існуе думка, што менавіта ў гэтым раёне Прэзідэнт упершыню агучыў ідэю аб стварэнні спецыяльнай «паўднёва-ўсходняй» праграмы.

3 наваселлем!

У пачатку жніўня Клімавічы першымі з 7 раёнаў, што трапілі ў праграму, увялі ў строй дом, дзе сем'ям прадстаўлена магчымасць атрымаць ільготны крэдыт пад 1% на 20 (шматдзетным на 40) гадоў. Прыгожы сучасны будынак на 60 кватэр узвяла мясцовая ПМК-256, якая выйграла тэндэр. Сярод шчасліўчыкаў, якія атрымалі тут кватэры, сям'я Трушкіных.

— Апошнія некалькі гадоў мы з жонкай і 12-гадовым сынам жылі ў інтэрнаце, а ў чэрзе на паляпшэнне жыллёвых умоў стаялі з 2006 года, — кажа Аляксандр Трушкін. — Вельмі прыемна, што будаўніцтва кватэры абышлося танней, чым мы думалі. Акрамя таго, што мы атрымалі права на льготны крэдыт пад 1%, дык яшчэ і кошт квадратнага метра знізіўся.

Дарэчы, дом пабудаваны на месцы, дзе некалькі гадоў таму была пустыя і агароды. Цяпер тут сфарміраваўся цэлы маладзёжны мікрараён.

— Непасрэдна гэты дом будаваўся па дзяржаўнаму згодна з 215-м указам, а вось ільготнае крэдытаванне жыхароў будзе адбывацца па 235-м указе, — удакладняе **намеснік старшыні Клімавіцкага райвыканкама Аляксандр ШАПКІН**. — За кошт таго, што ён быў узведзены амаль на 3 месяцы раней, чым планавалася, квадратны метр абышоўся яго жыхарам амаль на 55 новых рублёў меней, чым чакалася.

На думку Аляксандра Шапкіна, тыя прэферэнцыі і льготы, якія дае Указ №235, вельмі спрыяюць развіццю раёна. Бо гэта не толькі таннае жыллё для людзей, але і праца для будаўнікоў. Спачатку яны ўзводзяць жылля дамы, а потым узнікне неабходнасць пабудаваць новую школу, дзіцячы садок і гэтак далей. Ну а жыхары павінны памятаць, што «льготныя» кватэры ім таксама не

Прыватны бізнес лідзіруе

Сёння ў Клімавічах прапрацоўваюць два сур'ёзныя інвестпраекты, разлічаныя на плённае супрацоўніцтва з Расіяй і Казахстанам. Прыватнае прадпрыемства «Буйваліца» збіраецца разводзіць буйвалаў для далейшай перапрацоўкі малака і пастаўкі гатовай прадукцыі ў крамы Масквы, дзе ў інвестара свая сетка магазінаў. Ужо вядзецца падрыхтоўка неабходнай дакументацыі пад будаўніцтва фермаў. У будучыні плануецца будаўніцтва малакаперапрацоўчага завода, дзе будзе наладжана вытворчасць тварагу і сыроў з малака буйваліцы, уключаючы такія элітныя гатункі, як мацэрэла. Інвестпраект ацэньваецца ў 40 мільёнаў еўра.

Вялікія надзеі ўскладаюцца таксама на развіццё яшчэ аднаго прыватнага прадпрыемства, якое зоймецца вырабам сухіх будаўнічых сумесяў для пастаўкі іх на рынак Казахстана. У праект плануецца ўкласці парадку 50 мільёнаў еўра. У далейшым гэтыя ж заснавальнікі збіраюцца пабудаваць у раёне завод па вытворчасці газасілікатных блокаў.

— Перспектывы вельмі сур'ёзныя, — кажа **намеснік старшыні Клімавіцкага райвыканкама па эканоміцы Аляксандра МІХЕЕНКА**. — У параўнанні з узроўнем мінулага года ў раёне прыкметна ажывіўся экспертны патэнцыял. Тэмпы продажу прадукцыі на экспарт прыватнымі прадпрыемствамі склалі за сем месяцаў каля 700 тысяч долараў. Добрым стымулам для інвестараў служыць наяўнасць камунікацый, падвод якіх на сябе бярэ мясцовы і рэспубліканскі бюджэты, як прапі-

Дырэктар перадавога сельскагаспадарчага прадпрыемства раёна Клімавіцкі КХП «Ніва-Агра» Аляксандр КІВЕЛЬ.

Аптымізацыя сельскай гаспадаркі

Малочная жывёлагадоўля застаецца адным з прыярытэтных кірункаў у раёне. Гаспадарка філіяла Клімавіцкага КХП «Ніва-Агра» ўраджае аднымі сваімі памерамі — звыш 12 тысяч сельгасугоддзяў, раллі і лугоў. Толькі за мінулы і гэты год яна прырасла больш чым на 600 гектараў за

ка, — удакладняе дырэктар. — Гэта вельмі добрыя лічбы. Рэнтабельнасць склала 19%.

Тут актыўна працуюць над паляпшэннем якасці і колькасці кармоў. Пад кіраўніцтвам спецыялістаў з Акадэміі навук высаджаюць лугавыя травы і нарыхтоўваюць элітнае насенне. У рамках праграмы развіцця паўднёва-ўсходняга рэгіёна тут прапрацоўваецца праект па будаўніцтве свінагадоўчага комплексу.

Даведка «Звязды»

Клімавіцкі раён займае плошчу каля 1543 квадратных кіламетраў, знаходзіцца на адлегласці 140 кіламетраў ад Магілёва. Мяжуе з Крычаўскім, Чэрыкаўскім, Касцюковіцкім, Краснапольскім, Хоцімскім раёнамі Магілёўскай вобласці і Ершыцкім і Шумяцкім раёнамі Смаленскай вобласці Расіі. Багаты на радовішчы мелу, торфу, цагляных глін і суглінкаў, будаўнічых пяскоў. Тут бяруць свой пачатак прытокі Бесядзі — Дзеражня, Жадунька і Сураў, працякаюць рэкі Іпуць, Лабжанка і Асцёр — прытокі Сожа. На рацэ Іпуць размешчана Мілаславіцкае вадасховішча. Праз раён праходзяць чыгуначныя шляхі: Унеча — Орша, Магілёў — Рослаў і аўтамабільныя дарогі на Маскву, Брэст, Крычаў, Касцюковічы, Хоцімск. Тэрыторыю раёна перасякае адгалінаванне нафтаправода «Дружба» Унеча — Полацк.

Для вядзення бізнесу тут ёсць усё: выгаднае геаграфічнае становішча, інфраструктура, вытворчыя плошчы, прывабныя маляўнічыя зоны. Інвестараў чакаюць 25 зямельных участкаў непасрэдна ў Клімавічах і раёне і 7 гатовых для эксплуатацыі аб'ектаў нерухомасці. У якасці перспектывіных кірункаў дзейнасці можна разглядаць адкрыццё гандлёва-лагістычнага цэнтру ў Барсуках або Асмолавічах, арганізацыю вытворчасці газасілікатных вырабаў або гранул для прамысловага выкарыстання, рэалізацыю праектаў па аграэкатурызме і адпачынку, будаўніцтва гандлёвага цэнтру.

і тэхнічным забеспячэнні працэсаў сельскагаспадарчай вытворчасці. А таксама займаюцца перападрыхтоўкай кадраў. Акрамя гэтага, тут даюць веды па такіх запатрабаваных рабочых прафесіях, як аператар машынага даення, аператар па штучным асеміяненні, трактарыст-машыніст. Ёсць таксама завочная форма навучання. Апошнім часам тут назіраецца вялікі конкурс на заатэхнію і тэхзабеспячэнне.

— Па мэтавых дагаворах з гаспадарак у нас вучыцца 140 чалавек — 29% ад агульнай колькасці. Гэта вельмі мала, улічваючы, што план у 2 разы вышэйшы, — адзначае **дырэктар установы Валянціна ВАСІЛЬЕВА**. — І гэта пры тым, што попыт на нашых выпускнікоў вялікі. Сёлета ніводзін не атрымаў даведкі аб вольным працаўладкаванні і не папрасіў яе, як гэта было раней. Забралі нават тых дзяўчат, што знаходзіліся ў дэкрэтных водпусках. Калі ідзе размеркаванне, у нас на 1 фельчара ветэрынарнай медыцыны і заатэхніка па 6 прапаноў.

Каледж ганарыцца высокакваліфікаванымі кадрамі, веды якіх дазваляюць строіць вучэбны працэс з улікам апошніх навуковых дасягненняў у сельскагаспадарчай галіне. Тут гатовы прыслухацца да прапаноў патэнцыйных інвестараў, якім могуць спатрэбіцца спецыялісты для сельскай гаспадаркі з веданнем найноўшых тэхналогій.

Нэлі ЗІГУЛЯ.
Фота аўтара

Жывёлагадоўля — адзін з прыярытэтных кірункаў развіцця раёна.

кошт суседніх гаспадарак. Уладанні «Ніва-Агра» пачынаюцца ад мяжы з Чэрыкаўскім раёнам, праходзяць уздоўж Крычаўскага і цягнуцца аж да мяжы з Расіяй. Паміж крайнімі пунктамі звыш 80 кіламетраў.

— Раней наша гаспадарка размяшчалася на тэрыторыі 2-х сельсаветаў, цяпер 4-х, — усміхаецца яе **дырэктар Аляксандр КІВЕЛЬ**.

Ён наракае на складаную працу ва ўмовах такой раскіданасці, уздыхае з нагоды не самых ураджайных зямель, але не без гонару расказвае пра тыя поспехі, якія паціху, але ўпэўнена растуць.

Далучэнне некалькі гадоў таму не самай перспектывінай гаспадаркі да КХП толькі паспрыяла яе аднаўленню. Летась тут зрабілі 109% валавой прадукцыі на больш чым 66 мільярд даў старых рублёў — па 243 мільёны рублёў на кожнага з 285 чалавек, якія працуюць тут. Да далучэння гаспадаркі да КХП тут працавала на 45 чалавек меней, а прадукцыі на чалавека выходзіла ўсяго па 20 мільёнаў недэманіраваных рублёў.

Сёння на тэрыторыі гаспадаркі знаходзіцца 11 фермаў і малочна-варны комплекс «Барысаўка». Толькі на МТК за кошт укаранення новых тэхналогій вырабляецца 30% малака, чвэрць якога ідзе класам экстра.

— За 6 месяцаў мы здалі дзяржаве 332 тоны мяса і 3370 тон мала-

— Мы працягваем займацца аптымізацыяй сельскагаспадарчых угоддзяў згодна ўказа №235, — кажа намеснік старшыні райвыканкама Аляксандра Міхеенка. — Далучаем да гаспадаркі КХП новыя землі. У прадпрыемства будзе больш збожжа, а значыць, і болей прадукцыі.

Дарэчы, акрамя мукі і камбікармоў, Клімавіцкі КХП выпускае зручныя для хатніх гаспадынь мучныя канцэнтраты «Аладкі дамашнія», «Піца» і «Хрушчы». Дабаўляе паўшклянкі вады і лыжку смятаны — і на патэльны. Смаката! А яшчэ тут вырабляюць унікальны па сваім уласціваццям прадукт — пшанічны зародкавыя шматкі, якія з'яўляюцца крыніцай бялку, вітамінаў E, B₁, B₂, PP, амінакіслот і мінеральных рэчываў.

На нашых спецыялістаў па 6 прэтэндэнтаў

Клімавіцкі аграрны каледж — добрая кузня кадраў для сельскагаспадарчых прадпрыемстваў вобласці. Тут рыхтуюць спецыялістаў па ветэрынарнай медыцыне, заатэхніі

Будучыя спецыялісты сельскай гаспадаркі.

за проста так даюць. Каб не страціць права на такое жыллё, трэба 10 гадоў, як гаворыцца ва ўказе, адпрацаваць у раёне.

сана ў 235-м указе. Як вядома, у любы інвестпраекце на падвядзенне камунікацый адводзіцца не менш за 10% сродкаў.

Якасць прадукцыі мясцовага КХП пацвярджаецца шматлікімі ўзнагародамі.

■ Асобы

Васіль ШАРАПАЎ:

«Я НА СВАЕ ВОЧЫ БАЧЫЎ, ЯК МІНСК З РУІН ПЕРАТВАРЫЎСЯ Ў СУЧАСНЫ ГОРАД»

Ён прайшоў шлях ад памочніка машыніста цягніка да міністра будаўніцтва і эксплуатацыі аўтамабільных дарог БССР. Падчас Вялікай Айчыннай вайны страціў нагу, але толькі ўмацаваў сілу духу. Выхадзец з невялікага пасёлка 13 гадоў кіраваў сталіцай. Зусім нядаўна гэты выдатны чалавек адзначыў свой соты дзень нараджэння. Новы пашпарт у ратушы яму ўручыў мэр сталіцы. Напярэдадні Дня горада мы пагутарылі з ганаровым грамадзянінам Мінска — Васілём Іванавічам ШАРАПАВЫМ.

На сустрэчу адпраўляемся ў ціхі дачны пасёлак пад Мінскам. Каля брамы нас сустракае сын Васіля Іванавіча Уладзімір, ён ужо даўно з задавальненнем узяў на сябе функцыю і біёграфу, і прэс-сакратара. На «прыём» да Шарапава, як і 50 гадоў таму, калі ён узначальваў Мінскі гарадскі выканаўчы камітэт, трэба запісвацца загодзя — у Васіля Іванавіча шчыльны графік: кожныя некалькі гадзін адны рэпарцёры і дэлегацыі змяняюць іншых...

— Васіль Іванавіч, ці помніце вы, якім паўстаў перад вамі Мінск, калі вы яго ўбачылі ўпершыню?

— Мне яго не атрымалася разгледзець як след. Усё, што я бачыў, — віды з будкі паравоза. У сярэдзіне 1930-х я працаваў памочнікам машыніста. Але на вакзале мне адразу кінулася ў вочы, што назва горада напісана аж на чатырох мовах: рускай, беларускай, польскай і іўрыце. Хоць у горадзе размаўлялі пераважна па-беларуску. Уласна кажучы, як і я ў дзяцінстве. Для таго, каб пасля 7 класа паступіць у Аршанскае чыгуначнае вучылішча, нават прыйшлося хадзіць на курсы рускай мовы.

Я з простага сям'і: з матчынага боку былі леснікі, бацька — селянін. Памятаю, у дзяцінстве мы з ім стаялі каля карчмы, у якой пасля цяжкай працы адпачывалі машыністы, да іх ставіліся з трапятаннем і павагай, і бацька казаў: «Ідзі і ты, сын, на чыгунку — выб'ешся ў людзі!»

— Нічога сабе — «простая сям'я», — уступае ў размову Уладзімір. — У нас захаваліся фотаздымкі, на якіх яны гуляюць у шахматы!

— Вам хацелася застацца жыць у вялікім горадзе?

— Хацелася ці не хацелася — ніхто тады не пытаўся. У 1937 годзе мяне прызвалі ў армію, і я апынуўся ў Забайкаллі. Потым — Вялікая Айчынная, так што ў Мінск я вярнуўся толькі ў 1944 годзе.

— Гэты вайны — якімі яны былі асабіста для вас?

— Калі пачалася вайна, я ўсё яшчэ быў у Забайкаллі. А тут такія навіны — Беларусь акупаваная, невядома, што з маімі роднымі... Я не на фронце, а ў тыле! Такое становішча не давала мне спакою, і я, безразважлівы малады чалавек, напісаў ліст самому Сталіну: маўляў, Радзіма сыходзіць крывёй — хачу яе абараняць, адпраўце хутчэй на фронт! Вядома, маё пасланне перахапілі. А ў войску, як вядома, усё строга. Нельга дзейнічаць праз галаву начальства, а я не тое што праз галаву пераскочыў — адразу звярнуўся да Вярхоўнага

Фота Сяргея Нікановіча.

Галоўнакамандуючага. Усё магло скончыцца катастрофай, калі б мяне не вырчыў палкавы камісар: ён настойліва абараняў мяне як аднаго з лепшых палітрукоў.

Потым у 1942 годзе прыйшла сакрэтная дырэктыва аб наборы палітрукоў для навучанна на пасаду камандзіра браняпоезда. Ужо на той момант гэты від узбраення быў састарэлым, таму многія не вытрымлівалі націску ворага і здаваліся цэлымі саставамі. Палітрукі ж зарэкамендавалі сябе як тыя, хто змагаецца да апошняга. У гэтым была і пэўная логіка — пры ўзяцці ў палон іх расстрэльвалі ў першую чаргу.

Падчас аднаго з баёў мне выратавала жыццё няўважлівасць. Я забыўся зачыніць вечка люка, у які мяне пасля і выкінула шквальнай хваляй. Пасля гэтага мяне адправілі ў Маскву, у рэзерв Галоўнага палітычнага ўпраўлення Чырвонай арміі. Там я працаваў у майстэрні па рамонце зброі, але душой па-ранейшаму імкнуўся на фронт. Так я трапіў у артылерыю. Пра гэты перыяд мне вельмі цяжка ўспамінаць. Асабліва адзін выпадак. Мы абстрэльвалі немцаў, а потым аказалася, што яны вялі нашых ваеннапалонных. Калі высветлілі, было ўжо позна... Давайце лепш не будзем.

— Васіля Іванавіча цяжка параніла ў нагу ў першы дзень правядзення аперацыі «Баграціён». Пачалася гангрэна, якая хутка распаўсюджвалася, і нагу прыйшлося ампутаваць, зрабілі тры аперацыі, — расказвае Уладзімір. — Але ён толькі гадоў 5 таму перасеў у інвалідны вазок, да гэтага ўсё жыццё бегаў як малойчык, — дадае з гонарам сын.

— Якім вы ўбачылі Мінск пасля яго вызвалення?

— Калі я апынуўся ў Мінску, шчыра скажу, быў проста агаломшаны. Вакол ніводнага ацалелага будынка, практычна няма людзей. Я шмат разбурэнняў бачыў за гады вайны, але карціна, якая адкрылася вачам, здавалася нерэальнай.

Адразу пайшоў да сястры Ганны, якая жыла ў раёне Цнянкі. Яна здымала не пакой і нават не койку, а месца на печы. У якасці платы даіла гаспадарскую карову. Гэты эпізод многае гаворыць пра жыццё ў руінах, па-іншаму тагачасны Мінск і не назавеш.

Ваенную кар'еру я працягваць не хацеў — хутка з фронту вернуцца моцныя, здаровыя мужчыны — гэта іх праца, таму папрасіўся «на гражданку». На працу ўладкаваўся ў гаркам партыі, які тады размяшчаўся разам з выканкамам гарадскога Савета і абласным камітэтам партыі ў будынку цяперашняга Нацыянальнага гістарычнага музея, на вуліцы Карла Маркса.

— Раней там быў польскі банк, таму падвалы ўмацаваныя. Я нядаўна туды хадзіў, хацеў уявіць, як усё было тады, — расказвае Уладзімір. — Вядома, усё вельмі змянілася. А ў сутарэнне так і не пусцілі. Напэўна, там да гэтага часу зацываецца нешта вельмі каштоўнае, — дадае ён з усмешкай.

— Працу трэба было правесці велізарную! Я быў інструктарам арганізацыйнага аддзела ў Сталінскім раёне, які распасціраўся ад станцыі Козарава, што ў бок Гомеля, аўтазавода да плошчы Леніна (праз Чэрвеньскі рынак) і да 1-й клінічнай бальніцы.

— Цяпер той раён ператварыўся ў чатыры новыя — Заводскі, Партызанскі і часткова Ленінскі і Савецкі, — удакладняе Уладзімір.

— З якімі асноўнымі цяжкасцямі давялося сутыкнуцца ў пасляваенны перыяд?

— Была пастаўлена канкрэтная задача — аднаўленне прамысловасці. Аб жыллі ніхто нават не задумваўся, амаль усе сілы былі кінуты на гэта. На базе былых нямецкіх аўтамайтэрань быў пабудаваны МАЗ. Яшчэ да вайны там размяшчаўся танкавы полк, так што гаражы былі часткова прыстасаваны пад заводскія памяшканні. Авіязавод быў перароблены ў МТЗ. Па рэпатрыяцыях было атрымана абсталаванне для велазавода.

Паступова Беларусь ператварылася ў індустрыяльную рэспубліку, толькі яна на роўных з Расіяй і Азербайджанам адносілася да ліку бездатычных, гэта значыць была на поўным самазабеспячэнні. Кірыла Трафімавіч Мазураў, на мой погляд, найлепшы за перыяд існавання Савецкага Саюза кіраўнік БССР, сапраўдны гаспадарнік, нават прасіў прымян-

шаць добрыя лічбы ў справаздачах, якія ішлі ў Маскву. Маўляў, не ўсё ж ім павінна дастацца, самі працавалі — самі заслужылі.

— Як вы сталі кіраўніком Мінскага гарадскога выканаўчага камітэта?

— Тады гэта была выбарная пасада, прычым выбранне праходзіла ў два этапы. Трэба было атрымаць адабрэненне і калег, і народа. Мяне адправілі на павышэнне кваліфікацыі ў Ленінград, адкуль я прывёз кардынальна новую схему кіравання горадам. Раней усім загадвалі міністэрства: начальнікаў было больш, чым работнікаў. Напрыклад, зламаліся трамвайныя шляхі. Прадстаўнікі гарадскіх службаў павінны былі накіраваць запыт у Міністэрства транспарту з просьбай іх паправіць. Тыя ж, у сваю чаргу, зусім не абавязаны былі гэта рабіць, таму сістэма дзейнічала дрэнна.

Мы змянілі сітуацыю — інтарэсы гараджан выйшлі на першы план. Быў створаны «Мінскбуд», «Мінскводаканал», «Мінскгаз». Гэта была сістэма, якая сама развіваецца, галоўным было яе ўкараніць.

— А колькі было пабудавана прадпрыемстваў у той перыяд! «Гарызонт», завод імя Варашылава, завод імя Леніна, падшпынікавы, «Інтэграл» — гэта толькі самыя буйныя, — пералічвае Уладзімір. — А новае жыллё! Мільён квадратных метраў у год.

— Сталіца развівалася хуткімі тэмпамі. Калі ў пачатку 1950-х жыхароў было крыху больш за 250 тысяч, то да пачатку 1970-х лічба ўжо набліжалася да мільёна. У 1950-х норма была — 2 квадратныя метры на чалавека, а жыллі ўсё роўна катастрофічна не хапала. Многія людзі жылі ў часовых збудаваннях і бараках. Так што так званыя «хрушчоўкі» сталі сапраўдным выратаваннем у той нямудры перыяд.

— Пакуль бацька быў на чале горада, было адкрыта больш за 100 школ, мноства дзіцячых садкоў, бальніц. У сталіцы з'явілася 20 басейнаў (да гэтага — 2), Палац спорту, стадыён «Дынама». Тады ўжо праектавалася метро. Нарэшце з'явілася развітая інфраструктура, — расказвае Уладзімір.

— Што было самым складаным для вас у гэтай працы?

— Скаржнікаў заўсёды хапала — і тады, і я ўпэўнены, цяпер. Справа ж не ва ўмовах жыцця, а ў саміх людзях. Ішлі і ішлі. Калі былі прыёмныя дні, да мяне траплялі часам і па 60 чалавек. Кожны са сваёй гісторыяй, са сваёй просьбай. Праца была напружанай, але вельмі цікавай. Сталіца паступова на нашых вачах набывала сваё сучаснае аблічча.

— Чаму пакінулі пасаду?

— Прыйшоў час. Аднак мяне праводзілі з удзячнасцю і пад апладысментамі. Потым была праца ў дарожнай сферы. Тады будавалася ўся апорная сетка дарог, шла праца над трасай Масква — Мінск. Да Гродна трэба было дабірацца дзень. На той момант — пачатак 1970-х — 90% дарог у рэспубліцы былі гравійнымі.

— Ён і цяпер звяртае на дарогі пільную ўвагу. Калі яго віншавалі з юбілеем у ратушы, выказаў незадаволенасць тым, што заўважыў недзе на шляху выбоіны, — з усмешкай адзначае Уладзімір.

— Вам падабаецца сучасны Мінск?

— Вельмі. Гэта горад для жыцця. Ён развіваецца, змяняецца — так і павінна быць. Тут ёсць абсалютна ўсё, што трэба. Гэта сапраўдная ўдача — жыць менавіта ў такім горадзе!

Да юбілею Васіль Іванавіч выпусціў кнігу ўспамінаў «Гартаючы жыццё старонкі».

Дар'я КАСКО
kasko@vziasda.by

■ Чулі?

«ЗВЯЗДОЎСКІЯ» НАВІНЫ ДЛЯ «ЖЭНЬМІНЬ ЖЫБАА»

На сайце аднаго з вядучых выданняў свету з нашай падачы з'явіліся «Весткі з Беларусі»

Актыўнае супрацоўніцтва паміж «Звяздой» і вядучым выданнем не толькі ўласна Кітая, а і ўсяго свету — газетай «Жэньмінь жыбаа» — пачалося год таму, калі ў Пекіне быў падпісаны двухбаковы мемарандум аб узаемадзейні.

На нашым партале vziiasda.by неўзабаве з'явіўся асобны праект «Весткі з Кітая», які, дарэчы выклікаў вялікую цікавасць і шырокі грамадскі рэзананс у Беларусі. У межах гэтага праекта мы змяшчам эксклюзіўную інфармацыю «Жэньмінь жыбаа» анлайн» — інтэрнэт-сайта газеты. Такім чынам, нашы карыстальнікі (і чытачы — паколькі «Весткі з Кітая» распаўсюджваюцца і на друкаваныя старонкі) маюць магчымасць

атрымліваць аператыўныя і насамрэч унікальныя матэрыялы, што датычацца самых розных бакоў жыцця далёкай Паднябеснай, якая праз наш праект становіцца бліжэй.

Зразумела, беларускія навіны з падачы «Звязды» рэгулярна з'яўляліся ў стужцы навін «Жэньмінь жыбаа» анлайн». І жыхары Кітая (ды і не толькі ўласна яны, а і ўсе карыстальнікі самага буйнога сайта Паднябеснай на рускай мове) атрымалі магчымасць расчыніць «акно ў Беларусь».

Праект актыўна развіваецца, пацвярджаннем таму — з'яўленне з пачатку верасня на сайце russian.people.com.cn «Вестак з Беларусі» ад «Звязды». Карыстальнікі адразу трапляюць да першакрыніцы — на партал vziiasda.by. Ну і, вядома, у стужцы навін пабольшала звяздоўскіх навін. Адна з апошніх — пра Дзень

беларускага пісьменства. А на нашым партале — самая аператыўная рэпартажы з саміта G20, які 4-5 верасня пройдзе ва ўсходнекітайскім Ханьчжоу. І яшчэ мноства самых разнастайных, цікавых усім навін — вестак з Кітая і з Беларусі.

Як бачым, «Звязда» зусім не застаецца назіральніцай працэсу паглыблення стратэгічнага супрацоўніцтва паміж нашымі краінамі, а з'яўляецца яго актыўнай удзельніцай. Будзем крочыць далей!

Мікалай ЛІТВІНАЎ

■ Гісторыя газеты — гісторыя краіны

НЕ ПРАМАЎЛЯЦЬ, А РАЗМАЎЛЯЦЬ

Як «Звязда» шукала сваю мову

Калі застаецца менш за год да стагоддзя нашай газеты, хочацца азірнуцца назад і зразумець: як яна шукала свой твар і пад уплывам чаго перайшла на беларускую мову? Што ёй даў гэты пераход? Цікава яшчэ і таму, што адбылося гэта ў складаныя 1920-я гады, калі галоўным быў лозунг інтэрнацыяналістаў «Пралетарыі ўсіх краін, яднайцеся!» Але ў першыя гады жыцця яго друкавалі ў газеце нават не на дзвюх мовах (рускай і беларускай), а на чатырох. Зэрыторыя, на якую распаўсюджваўся ўплыў газеты, вымагала асаблівага па-дыходу...

Неабходнасць нацыянальнага

У першыя гады выхаду газета на рускай мове «Звязда» друкуе ў асноўным інфармацыю пра жыццё партыйных ячэек, становішча на фронтах. Кароткія і сухія паведамленні. І вось жа дзіва: у такі складаны час у нумарах прасякаюць абвесткі пра мерапрыемствы з назвамі на беларускай мове — немагчыма інакш, таму што назвы сведчаць пра наяўнасць беларускай культуры. З ёю прыходзіцца лічыцца ў партыйным органе, які выдаецца ў савецкай рэспубліцы. Прыклад таго, як адметная культура пранікала скрозь ідэалогію. Цікава гэта назіраць у заметцы за 25 студзеня 1919 года, змешчанай пад рубрыкай «Белорусский Советский театр»: «В воскресенье, 26 января «Паўлінка», оперетта Я. Купалы в 2 деіств. С песнями и танцами». Ці ў лютым таго ж года — інфармацыя пра «Апошняя спатканне» Беларускага тэатра драмы. Ці пастаноўка «Дзядзька

Паступова пашыраецца выбар тэм для публікацый, якія звяртаюць увагу на нацыянальную культуру беларусаў. І яе постацяў! На мой сучасны погляд, гэтая публікацыя фактычна сенсацыя: 1 ліпеня 1924 года матэрыял да 400-годдзя кнігадрукавання ў Беларусі, дзе гаворыцца пра Скарыну і «его учениках Федорове и Мстиславце». Адсюль даведваемся пра тое, што намечана выданне зборніка, прысвечанага доктару Скарыну і гісторыі кнігадрукавання ў Беларусі. І гэта не проста асобная публікацыя — ужо ёсць прадчуванне, што нешта будзе...

Праходзіць усяго 2 тыдні — і выходзіць артыкул «О пользовании родным языком». В. Недзель піша: «Надо приучать каждого члена партии, рабочего и крестьянина, к мысли, что в отведенный момент ему необходимо будет в той или иной мере уметь объясняться на белорусском языке». Далей гаворка пра неабходнасць вывучэння і пільганне разумення рабочымі і сялянскімі літаратурнай беларускай мовы.

Якуб» Ф. Аляхновіча. Трэба было падтрымаць парасткі культуры сціпых беларусаў. 6 лютага 1919 года ў перадавым артыкуле «Народное просвещение» (на першай старонцы) адзначаюцца «ужасныя ўмовы, в которых находится культурная жизнь в Белоруссии», са спасылкай на артыкул у адным з папярэдніх нумароў, дзе «говорилось о сложности и неотложности просветительской работы». «Белоруссия живет в буквальном смысле без школ и учителей». Пачатак 20-х гадоў: савецкая ўлада ставіць задачы ў галіне народнай асветы. Газета актыўна адгукаецца.

10 студзеня 1923 года ў рубрыцы «Театр и искусство» гаворка ідзе пра новую пастаноўку беларускай трупы Белдзяржтэатра «Машэкі» Міровіча, якая «ничего не может дать белорусскому рабочему и крестьянину». Маленькая заметка за подпісам Л-ург (у той час шмат матэрыялаў падпісана ініцыяламі), можа, і не варта ўвагі, але ўжо 16 студзеня ў газеце змяшчаецца палемічны водгук на яе пад назвай «Критика или крытика?». Аўтар Хрысанф Херсонскі разважае пра задачы крытыкі: «... ему (театру. — Аўт.) надо помочь, поправить ошибки, но не ругать оглушно, да еще с рецептами — в роде неестественного балета...» Можна было б і не звярнуць увагі, калі б напрыканцы аўтар не паставіў пытанне пра неабходнасць нацыянальнага тэатра...

Гэта прызнанне таго, што яна ёсць, што немагчыма ігнараваць нават у рабоце газеты, якая прыняла прынцыпы перамогшага пралетарыята з яго інтэрнацыяналізмам. Але хіба інтэрнацыяналізм не нараджаецца ў супрацоўніцтве розных існуючых культур? І мова — адна з праўд таго, чаго не маглі ігнараваць у партыйнай газеце.

У сярэдзіне 20-х гадоў на старонках «Звезд» пануе двухмоўе. Пытанні мовы становяцца асобнай тэмай, за якой сочаць. На беларускай пішацца ўсё раздзел пад назвай «Па Савецкай Беларусі». Напрыклад, 10 снежня 1925 года змешчана заметка «Беларусізацыя на вёсцы», дзе гаворыцца пра становішча, якое яшчэ нядаўна было ў Аршанскім раёне: «... адсутнасць падручнікаў і выкладчыкаў, што ўладаюць беларускаю моваю, не дазволіла ў прошлым годзе поўнасцю перайсці на беларускую мову» (тут і далей арфаграфія захаваная. — Аўт.). І адзначае: «За тое ў бягучым вучэбным годзе як след падобраны склад выкладчыкаў, набыта шмат падручнікаў на беларускай мове і выкладаюцца па-беларуску ўсе прадметы, а расійская мова выкладаецца як паасобны прадмет». Гэта друкуецца сярод важных навін на 2-й старонцы газеты (з шасці)!

А на якой мове лепш за ўсё было разважаць пра вынікі першага з'езда «Маладняка», адпусціўшы на гэта цэлы падвал? Ці асвятляць падрыхтоўку да Усебеларускай мастацкай выстаўкі (у 1925 годзе)?

3 літаратурнай старонкай

Мова патрабавала іншай прасторы. Артыкулы па-беларуску выбіваліся з агульнай канвы газеты, і паступова беларуская мова стала звязвацца найперш з культурнай тэматыкай. У 1925 годзе становяцца рэгулярнымі тэматычныя старонкі па культуры: ім шукаюць назву. І нават мову. Напрыклад, нумар 1 лістапада 1925 года змяшчае «Літаратурную старонку фармату А2, на 4-й паласе. Але вось якія імёны мы сустракаем тут: Паўлюк Трус (яго вершы), М. Зарэцкі (з водгукам на рэцэнзію яго зборніка «У віры жыцця», напісаную Платонам Галавачом). Ёсць і тлумачэнне ад рэдакцыі пачынанню пад назвай «тэматычная паласа»: «...рэдакцыя «Звезд» лічыць патрэбным удзяліць вялікую ўвагу асветленню задач літаратуры і літаратурнай крытыкі... Асаблівую ўвагу мы ўдзелім беларускай літаратуры». І ў падцверджанне асаблівага клопату ўжо наступны выпуск старонкі 15 лістапада 1925 года мае назву «Літаратурная старонка». Амаль усе яе тэксты на беларускай мове: і яна адрозніваецца ад усёй газеты большай душэўнасцю, разважлівым тонам, жаданнем не навязваць думкі, а весці дыялог. Затым яна выходзіць за межы выключна літаратурныя: у назве з'яўляюцца і мастацтва, і крытыка.

Падобна, што рэдакцыю гэта нахніла: ужо ў лістападзе старонка па культуры ў «Звезде» з тэкстамі на беларускай мове выходзіць у свет 4 разы. І гэта пры тым, што на апошняй старонцы па-ранейшаму, як на пачатку 20-х, змяшчаюцца аб'явы пра тэатральныя і кінапаказы, канцэрты і іншыя забавы, нібыта трэба было падкрэсліць: «зрелища» — адно, а культура — гэта твар народа.

«Як праводзіцца нацпалітыка на мясцох» (артыкул 5 красавіка 1927 года) на 2-й старонцы партыйнай газеты сведчыць пра ўвагу да пытанняў нацыянальнага характару: «Каб павялічыць тэмпы беларусізацыі нацкамісія даны канчатковыя дырэктывы тым установам, дзе справа з беларусізацыяй абстаіць слабей, там мяркуецца арганізаваць і ўжо арганізаваны паўторныя курсы беларусізацыі». Акрамя таго, газета перыядычна змяшчае «Вынікі правяркі беларусізацыі». З'яўляюцца перыядычна інфармацыйныя паведамленні пра дзейнасць Інбелкульту. 17 чэрвеня газета піша пра этнаграфічныя экспедыцыі па раёнах Беларусі з мэтай «вывучыць асаблівасці дыялекту беларускай народнай мовы».

А ў сярэдзіне красавіка на апошняй старонцы газеты — вялікая аб'ява для тых, хто не паспеў паглядзець 1-шы беларускі нацыянальны фільм «Лясная быль». «Нацыянальнае» — гэта не проста слова, гэта сутнасць, з якой ўжо імкнуча ствараюць у розных відах мастацтва, каб аб'яднаць людзей. Вялікімі літарамі:

«Чуеш, Беларусь!» — гэта аб'ява аб здымках кінастужкі «Кастусь Каліноўскі», змешчаная на апошняй паласе газеты 30 ліпеня 1927 года.

Ужо ў жніўні 1927-га Беларусь пачула і зразумела: паварот да яе культуры канчаткова адбыўся, прынамсі ў адной газеце. З жніўня на першай паласе змешчаны невялікі тэкст «Аб беларусізацыі «Звезд» (пры тым, што газета афіцыйна называецца яшчэ па-руску). Тлумачыцца будучы пераход цалкам на беларускую мову асветнімі мэтамі: «Беларусізацыя «Звезд» дапаможа і рабочаму, і гораду, і партыйцу ў прыватнасці паступова аўладаць беларускай мовай». Новы этап пачынаецца 9 жніўня, на 10-годдзе выхаду выдання. У святочным нумары перадавы артыкул «Перад новымі задачамі» напісаў сам таварыш В. Кнорын (адзін з першых рэдактараў газеты, а на той момант — высокапастаўлены партыйны чыноўнік). Чаму раптам?..

Па-беларуску, інтэлектуальна

Культура вышэй за ўсё, без яе складана пабудоваць новае жыццё. Ды і яна — ці не самае яркае сведчанне гэтага новага жыцця: рэдакцыя завалена рукапісамі (і з гэтым трэба лічыцца). Тэматычная старонка, якая цяпер набыла назву «Літаратура — крытыка — мастацтва» ўжо не выглядае моўна-культурнай выспай, яна становіцца рэгулярнай — 4 разы на месяц (па нядзелях) і ў асноўным прапануе глебу для сур'ёзных інтэлектуальных разваг: тут у асноўным аналітычныя артыкулы і рэцэнзіі, пры тым што на апошняй старонцы так і выходзяць культурныя абвесткі.

Мала таго, з пераходам на беларускую мову ўсяго выдання нападунне культурнай старонкі набыла новую якасць. У цэнтральнай газеце яна адрознавацца ўзровень культуры, пра якую заяўляла маладая рэспубліка. Адным з набыткаў савецкага часу быў кірунак па ліквідацыі непісьменнасці і, адпаведна, адзін з галоўных культурных кірункаў — выданне кніг. У артыкуле «Кнігі на беларускай мове» 2 кастрычніка 1927 года адзначаецца: «Узмоцнены попят на беларускую кнігу выклікаў (красавік 1922 г.) утв-

рэнне кааперацыйнага выдавецкага таварыства «Адраджэнне», якое потым атрымала назву «Савецкая Беларусь». Гэтае выдавецтва, згрупаваўшы каля сябе ўсіх беларускіх аўтараў, пачало выдаваць кнігі выключна на беларускай мове, якая так вымагала, што пачало станавіцца на ногі, культурнае будаўніцтва».

Пра тое, што літаратуры шмат, і яна актыўна ўплывае на розумы, яе чытаюць, сведчыць публікацыя твораў прозы і паэзіі ў газеце. Тут актыўна друкуюцца апаваднанні Кузьмы Чорнага, вершы Якуба Коласа, Змітрака Бядулі, Максіма Лужаніна, Уладзіміра Жылкі, Уладзіміра Дубоўкі, Пятра Глебкі, Станіслава Шушкевіча і іншых яркіх і актыўных твораў. Максім Жарэцкі піша грунтоўныя агляды творчасці, напрыклад Міхася Чарота, Міхася Зарэцкага, пад сваім імем.

Цяпер не трэба падпісвацца ініцыяламі ці псеўданімамі аўтарам «Звезд» — пад публікацыямі з'яўляюцца рэальныя прозвішчы. З'яўляюцца імяны асоб, якія ўжо на слыху (газета гэтым ганарыцца!). Па гэтых публікацыях адчуваецца: у рэспубліцы віруе жыццё! У той складаны час (а яна падзелена на Усходнюю і Заходнюю, што з болей адлюстроўвае выданне) у ёй думаюць пра мірныя справы і культурную адметнасць. Уладзімір Жылка выступае з публіцыстычнымі развагамі «Чакаем літаратурнага будынку», Мікола Шчакаціхін «Ахова ці ліквідацыя помнікаў». Уладзімір Дубоўка разважае «Пра чарговыя задачы нашае кінавытворчасці». У газеце ставяцца пытанні пра неабходнасць нацыянальнага тэатра і нават оперы (пасля гастроляў масквічоў), аналізуецца якасць канцэртаў і вынікі этнаграфічных экспедыцый Інбелкульту... Газета — люстэрка рэчаіснасці, ведаем мы.

Выданне стваралася, каб фарміраваць рэчаіснасць (думалі яны). І вось прайшло дзесяць гадоў працы, за якія газета збіралася змяніць беларусаў. А пад уплывам іх культуры змянялася сама, стала беларускай па духу, калі адлюстроўвала не толькі працоўныя будні і партыйнае жыццё (вядома, гэтага хапала), а яшчэ і культуру, злучала яе з шырокімі масамі, якія ў жыцці карысталіся роднай мовай. Сярод носьбітаў яе ў рэдакцыі былі прафесіяналы, якія ў сваю персанальную працу ўкладвалі душу ўсёй беларускай культуры. Аказалася, яна моцная. Гэта асабліва адчуваецца па падшыўках пазнейшых гадоў. Таму што пройдзе зусім мала часу, і тэматычныя палосы па культуры змяняцца іншымі тэматычнымі палосамі, напрыклад: «Апарат — пад агонь крытыкі мас!» Партыйныя чысткі закрануць рэдакцыю, зламаюць лёсы шмат якіх асоб, і нават таварыша Кнорына. Але выданню застанецца ад тых людзей мова, якую яно панясе далей.

Ларыса ЦІМОШЫК.

tsimoshyk@zviazda.by

Фота з архіва «Звезд»

«ДЛЯ МЯНЕ АДАМОВІЧЫ СТАЛІ СЯМ'ЕЙ»

Роўна месяц таму мы адзначылі 90-годдзе з дня нараджэння Алеся Адамовіча, а цяпер ёсць нагода ўспомніць яшчэ пра адну дату. Сёння Алеся Міхайлавічу спаўняецца... 89 гадоў. Гэтая нелагічнасць дае сур'ёзную нагоду ўспомніць пра ваеннае мінулае пісьменніка. Менавіта вайна прымуціла яго маці зрабіць сына на год маладзейшым і падарыла яму яшчэ адзін дзень народзінаў — 3 верасня 1927 года. Мацярынскі інстыт зрабіў гэта, каб абараніць сваё дзіця ад нямецкай катаргі. Але ў жыцця, напэўна, таксама былі вялікія планы на гэтага падлетка. Ён павінен быў усё ўбачыць сваімі вачыма, каб потым раскажаць нам, яго нашчадкам. Каб мы таксама ніколі не забывалі, як жахліва і пачварна выглядае вайна. «Звязда» працягвае праект у падтрымку адкрыцця музея ў пасёлку Глуша Бабруйскага раёна, прысвечанага класіку і ўсім партызанам і падпольшчыкам, якія змагаліся супраць нямецка-фашысцкіх захопнікаў у гады Вялікай Айчыннай вайны.

Жыццё робіць нам знакі

Час ляжыць няўмольна. З апошняй нашай сустрэчы ў рамках праекта прайшоў толькі месяц, але ў сям'і Адамовічаў адбылася яшчэ адна балючая страта. Калі 3 жніўня я патэлефанавала Наталлі Адамовіч, каб разам з ёй згадаць пра дзень народзінаў бацькі, яна сумна паведаміла, што менавіта ў гэты дзень пайшла з жыцця яе стрыечная сястра Галіна. Яе пахавалі на мясцовых могілках у Глушы ў дзень нараджэння бабулі — Ганны Адамовіч. Для Наталлі Галіна была надзейнай сяброўкай з дзяцінства і памочніцай у справах па ўвекавечванні імя Алеся Адамовіча. Яна, як і ўсе з роду Адамовічаў, вельмі любіла Глушу. Цяжка хвароба абарвала яе жыццё, перакрэсліўшы ўсе планы. У такія хвіліны асабліва востра разумееш: час ляжыць няўмольна. Трэба спяшацца, каб не спазніцца. Казаць добрыя словы, сустрэкацца, рабіць карысныя справы, ствараць музей, нарэшце...

У Алеся Адамовіча было 2 даты народзінаў. Але менавіта прыдуманая стала яго пашпартнай. Як ветэраны вайны ўсё жыццё берагуць свае франтавыя ўзнагароды, так і ён назаўжды захаваў гэтыя магічныя лічбы, упісаныя ў яго дзясцяе пасведчанне вайной. Маленькі мацярынскі падман стаў яго абярэгам, даў шанц на выратаванне.

Ён вельмі любіў жыццё і сяброў. Любіў прымаць іх у мінскай кватэры і ў доме пад плачучымі бярозкамі ў Глушы. Ніколі не піў нават піва, але п'янеў ад гэтых сяброўскіх сустрэч, ад размоў па душах, ад любові да ўсіх, хто імкнуўся зрабіць гэты свет хоць крышачку лепшым.

А яшчэ па-сыноўску аддана любіў Глушу. «Самая таямнічая, легендарная пазіцыя ў маёй біяграфіі — гэтыя самыя Канюхі, у іх я нарадзіўся... Я нічога з канюхоўскага жыцця не памятаю...», — пісаў Адамовіч, назаўсёды звязаны з Глушай дзяцінствам і ваенным мінулым. Усё замкаецца на Глушы, усе шляхі вядуць да яе. Яна цэнтр светабудовы і сэнс самога жыцця для Алеся Адамовіча.

Падарунак ад Ганны Мітрафанаўны

У Глушы Адамовічы свае людзі. А некаторыя жыхары пасёлка сталі амаль членамі гэтай сям'і. Як Ніна Васілеўна Храмеля. «Для мяне яны ўсе як родныя. Саша, як пайшоў вучыцца, бываў тут толькі наездам. Часта заходзіў да мяне. Яго маці Ганна Мітрафанаўна ўсё жыццё працавала ў аптэцы. Бацька быў вельмі добры ўрач, памёр, шкада, рана. Яму было ўсяго 46 гадоў», — перабірае жанчына ў памяці фрагменты агульнага са знакамітай сям'ёй жыцця.

Каля глушанскай аптэкі: С. Сыравашын, былы начальнік штаба партызанскай брыгады, Н. Храмеля, А. Адамовіч. 1984 год.

Цяпер у Ніны Васілеўны хворыя ногі і яна не можа далёка хадзіць, перасоўваецца толькі на хаце. А раней, калі здароўе дазваляла, была частай госцяй у доме Адамовічаў.

Але Наталля Адамовіч сама заходзіць, калі прыязджае ў Глушу. Яна вельмі сябрае з дачкой Ніны Васілеўны, таксама Наталляй, і яе мужам. Наталлю Адамовіч мая суразмоўца памятае з таго моманту, калі яна яшчэ нават пад стол не хадзіла. Нянчыла 4 гады з двухмясечнага ўзросту, была ёй як другая маці.

Стаць нянькай Ніну Храмелю прымуціла жыццё. Пасля вайны ёй прыходзілася карміць сям'ю, вось яна і падзарабляла як магла. Лёс прывёў яе з роднай вёскі Восы-Калёсы Глускага раёна ў Глушу ў пачатку 50-х. Спачатку няньчыла дзетка іншай сям'і, а потым Ганна Мітрафанаўна прапанавала ёй дапамагчы гадаваць унучку. І плаціла не 5 рублёў, як іншыя, а 20. Маладая нянька на тыя грошы магла рэгулярна купляць для сваёй сям'і мукі, крупы, хлеб. Калі Наталля падрасла і бацькі забралі яе ў Мінск, Ганна Мітрафанаўна запрасіла Ніну ў аптэку. І тая адпрацавала там 39 гадоў. «Дапамагла

Ганне Мітрафанаўне, чым магла. Яна ж прапала ў аптэцы з раніцы да позняй ночы. Людзі бягуць: трэба гэта, трэба тое. І яна нікому не адмаўляе», — успамінае жанчына.

Яна дастае з шафы металічную вазачку, каб прадэманстраваць адзін з тых падарункаў, якія засталіся ёй на памяць ад Ганны Мітрафанаўны. «Іх сям'я мне заўсёды нешта дарыла на святы, — цёпла ўспамінае яна. — Пра мяне ніхто не ўспамінаў, акрамя іх. Адрэз паркалаў на Новы год, туплі на дзень народзінаў, сукенку на 8 сакавіка. Шчодрый людзі і вельмі сумленныя. Такіх, як яны, сё-

ня вельмі не хапае. Людзі сталі больш пра сябе думаць, чым пра астатніх. А так быць не павінна».

Дом, які нагадвае пра вайну

Пра тое, што ў Алеся Адамовіча было некалькі дзён народзінаў, Ніна Храмеля ведае добра. Як і пра яго дзейнасць у партызанах. «З першых вуснаў чула, як Глуша супрацьстаяла ворагу, як партызаны прыходзілі ў аптэку, як усе яны рызыкавалі, — раскажае Ніна Храмеля. — І кожны раз захапляўся мужнасцю Ганны Мітрафанаўны. Душа ў яе была на рэд-касы прыгожая. Як і знешнасць. Такой прыгажуні свет не бачыў. І дабрыні была незвычайнай. Калі ў людзей не хапала грошай на лекі, яна ім так давала, потым, казалі, разлічыцеся. Яе ўсе любілі і паважалі. А яшчэ яна была вельмі гасцінай. Да яе заўсёды прыязджала шмат сяброў-падпольшчыкоў і былых партызанаў».

Сапраўдным гонарам для Ганны Мітрафанаўны былі яе сыны. Старэйшы Жэ-ня пайшоў па слядах бацькі, працаваў урачом спачатку ў Асіповіцкім раёне, а потым у Магілёве. А Аляксандр стаў вядомым пісьменнікам. Са сваіх шматлікіх камандзіровак ён першай справай заязджаў у Глушу, а потым ужо ехаў у Мінск. Яму было важна, каб маці ведала, што з ім усё добра.

— Ён быў вельмі простым чалавечкам. Любіў прайсціся па вуліцы, сха-дзіць па грыбы. Лес у нас вунь побач. Крушынка, Пакроўка, Дзяўчын — месцы спрэс грыбныя. А яшчэ часта наведваўся ў школу, вадзіў туды сваіх сяброў-пісьменнікаў. Іх тут шмат перабывала. Але часцей за ўсё дэман-страваў ім аптэку. Самае знакавае месца для Глушы, — прыгадвае Ніна Васілеўна.

Са старых будынкаў з гісторыяй у Глушы толькі аптэка і захавалася. Размову пра тое, што тут павінен быць музей, Ніна Храмеля чула даўно. І вельмі перажывае, што так марудна рухаюцца справы. Жанчына ўспамінае, што калісьці і яна там жыла разам з Адамовічамі, іншага даху над галавой у яе тады не было. «Калі зайсці ў дом з чорнага ходу, там ёсць некалькі падсобных пакояў — матэ-рыяльная і раздзявальня. Вось там і быў мой прытулак да 1954 года. Гэты дом наогул шмат для каго стаў лёсавы-значальным», — кажа яна.

Нэлі ЗІГУЛЯ, zigulya@zviazda.by
Адзел ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі Бабруйскага райвыканкама
р/р 3642129272326 у філіяле 703 ААТ АБ «Беларусбанк», код 760, г. Бабруйск, УНП 701226324.

Прызначэнне плацяжу «Для вы-рабу праектна-каштарыснай даку-ментацыі і рэканструкцыі будынка ў пасёлку Глуша пад музей А. Ада-мовіча».

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ПЕРВЫХ И ПОВТОРНЫХ ОТКРЫТЫХ АУКЦИОНОВ ПО ПРОДАЖЕ ЗЕМЕЛЬНЫХ УЧАСТКОВ В ЧАСТНУЮ СОБСТВЕННОСТЬ
Организатор аукционов: государственное предприятие «Витебский областной центр маркетинга»,
210015, г. Витебск, проезд Гоголя, дом 5, тел. (0212) 42-61-62

Кадастровый номер, площадь, адрес, функциональное назначение зем. участка. Размер начальной цены и задаток с учетом/до деноминации

Лот №1. Земельный участок с кадастровым №221288109601000622 площадью 0,1288 га по адресу: Витебская обл., Витебский р-н, Октябрьский с/с, д. Сокольников, ул. Тепличная, 27А для строительства и обслуживания многоквартирного жилого дома. Ограничения, инженерные коммуникации и сооружения: водоохранная зона рек и водоемов (пруд), земельный участок расположен на мелиорируемых (мелиорированных) землях в пределах территорий перспективного развития населенных пунктов, охранная зона электрических сетей напряжением до 1000В. **Условия аукциона:** возместить убытки, причиняемые нарушением функционирования мелиоративных сооружений в связи с изъятием 0,1288 га осушенных земель, в сумме 756,177561 700 бел. руб. **Нач. цена:** 6 357,66/63 576 600 бел. руб. **Задаток:** 635,77/6 357 700 бел. руб.

Лот №2. Земельный участок с кадастровым №221288109601000620 площадью 0,1288 га по адресу: Витебская обл., Витебский р-н, Октябрьский с/с, д. Сокольников, ул. Тепличная, 27Б для строительства и обслуживания многоквартирного жилого дома. Ограничения, инженерные коммуникации и сооружения: водоохранная зона рек и водоемов (пруд), земельный участок расположен на мелиорируемых (мелиорированных) землях в пределах территорий перспективного развития населенных пунктов. **Условия аукциона:** возместить убытки, причиняемые нарушением функционирования мелиоративных сооружений в связи с изъятием 0,1288 га осушенных земель, в сумме 757,35 (7 573 500) бел. руб. **Нач. цена:** 6 367,56/63 675 600 бел. руб. **Задаток:** 636,76/6 367 000 бел. руб.

Дата, время и место проведения аукциона: 06.10.2016 в 15.00 по адресу: г. Витебск, проезд Гоголя, 5 в ККУП «Витебский областной центр маркетинга». **Срок внесения задатков и приема документов:** с 05.09.2016 в 8.30 по 05.10.2016 до 17.30 по адресу: г. Витебск, проезд Гоголя, 5 в ККУП «Витебский областной центр маркетинга» с 8.30 до 17.30 в рабочие дни.

Реквизиты для внесения задатка: р/с 3600314110126 в ф-ле №200 Витебского облуправления ОАО «АСБ Беларусбанк» МФО 635, УНП 300962400, код платежа 04901, получатель платежа Октябрьский сельисполком.

Условия аукциона: получить в отделе архитектуры и строительства Витебского районного исполнительного комитета техническую документацию и разрешение на строительство жилого дома; приступить к занятию земельного участка не позднее одного года со дня проведения аукциона; снять, сохранить и использовать плодородный слой почвы согласно проектно-сметной документации

Кадастровый номер, площадь, адрес, функциональное назначение земельного участка. Размер начальной цены и задаток с учетом/до деноминации

Лот №1. Земельный участок с кадастровым №225880704201000031, площадью 0,2494 га по адресу: Витебская обл., Шумилинский р-н, Добейский с/с, д. Городно, 29 для строительства и обслуживания многоквартирного жилого дома. Ограничения, инженерные коммуникации и сооружения: водоохранная зона водного объекта (озеро Городно). **Нач. цена:** 699,93/6 999 300 бел. руб. **Задаток:** 70/700 000 бел. руб. **Реквизиты для внесения задатка:** р/с 3600331015002 в ЦБУ №225 г.п. Шумилино ф-л №200 ВОУ ОАО «АСБ Беларусбанк» МФО 635, УНП 300989000, код платежа 04901, получатель платежа: Добейский сельисполком.

Дата, время и место проведения аукциона: 07.10.2016 в 14.00 по адресу: Витебская обл., г.п. Шумилино, ул. Короткина, 10, каб. 226 в Шумилинском райисполкоме. **Срок внесения задатков и приема документов:** с 05.09.2016 в 8.30 по 06.10.2016 до 17.30 по адресу: г. Витебск, проезд Гоголя, 5 в ККУП «Витебский областной центр маркетинга» в рабочие дни с 8.30 до 17.30. **Условия аукциона:** получить разрешение на проведение проектно-исследовательских работ и разработать проект на строительство жилого дома в срок, не превышающий 1 года; приступить к занятию зем. участка в течение 1 года со дня утверждения проектной документации; снять, сохранить и использовать плодородный слой почвы из-под габаритов здания для благоустройства прилегающей территории

Кадастровый номер, площадь, адрес, функциональное назначение земельного участка. Размер начальной цены и задаток с учетом/до деноминации

Лот №1. Земельный участок с кадастровым №220886009101000120, площадью 0,2446 га по адресу: Витебская обл., Браславский р-н, Оловский с/с, д. Купчели, участок №4 для строительства и обслуживания многоквартирного жилого дома. Ограничения, инженерные коммуникации и сооружения: водоохранная зона рек и водоемов (озеро Даубле), охранная зона особо охраняемых природных территорий (Национальный парк «Браславские озера»), расположение в придорожных полосах (контролируемых зонах) автомобильных дорог. **Нач. цена:** 3 800/38 000 000 бел. руб. **Задаток:** 380/3 800 000 бел. руб. **Реквизиты для внесения задатка:** р/с 3600312060009 в ЦБУ № 205 филиал № 214 ОАО «АСБ Беларусбанк», УНП 3000594330, код платежа 04901, получатель платежа: ГУ МФ РБ по Витебской области

Дата, время и место проведения аукциона: 19.09.2016 в 12.00 по адресу: г. Браслав, ул. Советская, 119 в Браславском районном исполнительном комитете. **Срок внесения задатка и приема документов:** 05.09.2016 в 8.30 по 16.09.2016 до 17.30 по адресу: г. Витебск, проезд Гоголя, 5 в ККУП «Витебский областной центр маркетинга» в рабочие дни с 8.30 до 17.30. **Условия аукциона:** разработать и утвердить ПСД и разрешение на строительство объекта в срок, не превышающий 2 года; произвести занятие (освоение) зем. участка не позднее 1 года со дня утверждения проектной документации на строительство жилого дома; до начала строительства снять на зем. участке плодородный слой почвы в местах размещения строений и сооружений и использовать его в соответствии с проектной документацией

Аукционы проводятся в порядке, установленном Постановлением Совета Министров Республики Беларусь от 26.03.2008 №462. Для участия в аукционе приглашаются граждане РБ, консолидированные участники (двое и более граждан). **Для участия в аукционе** граждане РБ подают заявление об участии в аукционе, представляют документ, подтверждающий внесение суммы задатка на р/счет, указанный в извещении, с отметкой банка, заключаютом с организатором аукциона соглашение о правах, обязанностях и ответственности сторон в процессе подготовки и проведения аукциона. Представляются: гражданином — копия документа, содержащего его идентификационные сведения, без нотариального засвидетельствования; представителем гражданина — нотариально удостоверенная доверенность; консолидированными участниками — оригинал и копия договора о совместном участии в аукционе. При подаче документов на участие в аукционе граждане представляют паспорт гражданина РБ, представители граждан, уполномоченные лица (представители) — документ, удостоверяющий личность, и доверенности, выданные в установленном законодательством порядке. **Условия аукциона: победитель аукциона, единственный участник несостоявшегося аукциона обязан:** в течение 10 рабочих дней со дня утверждения протокола о результатах аукциона внести плату за зем. участок и возместить затраты на организацию и проведение аукциона, в т.ч. расходы, связанные с изготвлением и предоставлением участникам аукциона документации, необходимой для его проведения; обратиться за гос. регистрацией права на зем. участок в двухмесячный срок со дня проведения аукциона (утверждения протокола о результатах аукциона либо признания аукциона несостоявшимся); осуществить строительство в сроки, определенные ПСД. Инженерные коммуникации и сооружения на зем. участках отсутствуют. Условия инженерного развития инфраструктуры застраиваемой территории устанавливаются проектной документацией. Назначение зем.участков в соответствии с единой классификацией назначения объектов недвижимого имущества: 1 09 02 — зем. участок для размещения объектов усадебной застройки (строительства и обслуживания жилого дома, обслуживания зарегистрированной организацией по гос.регистрации недвижимого имущества, прав на него и сделок с ним квартиры в блокованном жилом доме). Аукцион состоится при наличии не менее 2-х участников. Победитель аукциона — участник, предложивший наибольшую цену. Всем участникам предоставляется право ознакомления с земельно-кадастровой документацией, а также возможность осмотра на местности зем.участка. **Конт. тел.:** (0212)42-61-62, (029)510-07-63, e-mail: vcm74@mail.ru; www.marketvit.by

ОАО «Опытный завод металлоконструкций»
ПРОВОДИТ ВНЕОЧЕРЕДНОЕ СОБРАНИЕ АКЦИОНЕРОВ
по адресу: г. Минск, пр. Пушкина, 68, зал заседаний
Дата проведения собрания: 09 сентября 2016 года.
Начало — 15 часов 30 минут

ПОВЕСТКА ДНЯ:

1. Переизбрание председателя и секретаря наблюдательного совета.
2. Избрание членов ревизионной комиссии.

Для регистрации при себе иметь следующие документы: паспорт, представителю акционера — паспорт и доверенность.
Справки по телефону 204-30-72

УНН 100135691

Новопольский сельский исполнительный комитет сообщает, что аукцион 27 сентября 2016 года в 15.00 отменяется.

УНН 60017772

Утерянный представительство Белгосстраха по Советскому району г. Минска страховой полис по добровольному страхованию от несчастных случаев и болезней на время поездки за границу формы 2РН, 2РП серии БЛБ № 1710369 считать недействительным.

УНН 100122726

■ Кінакрокі

САЦЫЯЛЬНЫЯ ЦЕНІ

Фільм пра вечныя пытанні ў паселішчы менавітаў

Дакументальная чорна-белая карціна «Саламанка» Руслана Фядотава і Аляксандры Кулак ужо мае свой фестывальны лёс: фільм бабываў на міжнародных фестывалях дакументальнага кіно ў Амстэрдаме і Таронта, на форумах у Маскве, Кіеве і Хельсінкі. Прэстыжны расійскі «Артдокфэст», трапіў у конкурс якога лічыцца ўжо нядрэнным дасягненнем, уключыў карціну ў сваю праграму без усялякіх «але» і «каб». Па словах яго прэзідэнта Вітала Манскага, падчас прагляду «Саламанкі» ён доўга не мог паверыць у тое, што бачыць. Здаецца, вядомы рэжысёр меў на ўвазе не толькі сюжэт, але і мастацкія якасці фільма. «Саламанка» нас цікавіць па дзвюх прычынах: па-першае, адзін з аўтараў фільма — Руслан Фядотаў — з'яўляецца беларусам і выпускніком Акадэміі мастацтваў у Мінску, па-другое, ён стаў суаўтарам фільма пра ўніверсальнае. Верагодна, хутка ў нас з'явіцца магчымасць убачыць стужку на вялікім экране.

Фільм пачынаецца з эпизода, у якім запрэжаныя коні вязуць павозку з людзьмі (дзіўна, але гэта выглядае статычна), адчуваецца цішыня (нягледзячы на тое, што мы чуем стукат капыт і колаў), абарочваецца цікаўнае дзіця — і больш нічога не адбываецца. Пакуль камера не пачынае рухацца: спачатку яна пераходзіць на цень, што адкідвае конь на зямлі, затым канцэнтруецца на коле павозкі.

Падумалася, якія банальныя сімвалы! Пакуль не стала зразумела, што ў нейкім сэнсе прастата, хоць і ручаюся, яна тут вельмі мудрагелістая (якія толькі аксюмараны не падкідвае нам мастацтва), з'яўляецца моцным бокам «Саламанкі», а банальныя матывы лепш назваць вечнымі. Галоўныя з іх нам падказваюць у самым пачатку, і раскрываюцца яны разам з апавяданнем. Людзі як сацыяльныя цені альбо людзі пад цемрай нераскрытых пытанняў і вечнае кола, цыклічнасць жыцця. Не, «Саламанка» не стане зборшчам «агульных месцаў». Гаворка тут ідзе пра суполку менавітаў, радыкальных пратэстантаў. Менавіта — своеасаблівае веравучэнне, якое захрасла ў традыцыйнасці і нязменнасці; яно ўзнікла ў 1530-я гады дзякуючы каталіцкаму святару Мена Сімансу.

Хай іншыя гарады спакушаюць, над дзіцём вісяць асновы маленькага, але трывалага соцыума.

Галоўны герой — менавіт з адпаведнай суполкі ў невялікім мястэчку Саламанка ў Мексіцы. Галоўнае, што ад яго ёсць, — голас, які гучыць за кадрам. Магчыма, мы бачым персанажа і нават дзяцей, пра якіх ён раскавае. Але ад неназванасці ўзнікае

крамольная думка, што ён жадаў быць нябачным, што гэты герой — не адзін чалавек, а зборны вобраз, які аб'ядноўвае не толькі членаў менавіцкай суполкі, але і — вы ўбачыце — людзей увогуле. Аказваецца, яго знешнасць нам зусім не важная, калі мы чуем нізкі, меланхалічны, шчыры голас. Ён становіцца адным са складнікаў саракавіліннага фільма, уласна змястоўным, сюжэтным. Камера, бездакорная аператарская работа становіцца складнікам другім — ілюстрацыйным.

Камера паказвае сцігласць, строгасць і застыласць жыцця паселішча

Гэта цягнецца, як вечнае кола: новае пакаленне паўтарае жыццё бацькоў, дзядоў, прадзедаў. Галоўны герой жыве ў доме, які пабудавань яго дзед, і, напэўна, задаецца тымі ж пытаннямі, бо той скончыў жыццё самагубствам.

(бо ёсць менавіты больш вольныя і цывілізаваныя). Невыпадкова тут чорна-беласць — як адсылка да нечага архаічнага, што захавалася ў Саламанцы пасярод жывой і яркай Мексікі, у час, калі ўвесь свет развіваецца неверагоднымі тэмпамі.

Але што нам цэлы свет, калі на вяршыні яго — асабістае? Голас распавадае пра момант з дзяцінства, што стаў пэўным пунктам невяртання. Тады, яшчэ ў школе, перад хрышчэннем, што з'яўляецца найгалоўнейшым момантам для менавіта, хлопчык трапіў у горад. Убачыўшы іншы свет, пасля ён набраўся смеласці і ў школе падышоў да настаўніка, каб запытаць, чаму той упэўнены, што шлях менавіта ёсць адзіны правільны? Настаўнік не адказаў, а толькі разлаваўся і выгнаў хлопца з класа. Сумненні ў галаве галоўнага героя вымусілі яго стаць перад выбарам, цяпер яго маглі не дапусціць да хрышчэння (а гэта ганьба для строгай абшчыны). І, што больш важна, гэта быў яго ўласны выбар, момант, калі ён павінен вырашыць сваё далейшае жыццё.

Паралельна з апавяданнем раскрываюцца асаблівасці светапогляду менавітаў. Настаўнік, што накрычаў на вучня за яго бяскрыўднае пытанне; людзі, якія пусцілі чуткі пра д'ябла ў маленькім хлопчыку і сталі баяцца заказваць мэблю ў яго бацькі, перасталі вітацца з яго маці. Хай іншыя гарады спакушаюць, над дзіцём ві-

сяць асновы маленькага, але трывалага соцыума.

У «Саламанцы» мы чуем голас ужо мужчыны. Ён гадуе сваіх дзя-

Іншасць тут ва ўсім — у сюжэце, у матэрыяльным свеце карціны, у мове кіно, скрупулёзнай працы аўтараў, ракурсах і тэмпе, у закадравым голасе.

цей у той жа традыцыі, але ўвесь час вяртаецца да таго пункта невяртання. Ці было гэта адзіным правільным шляхам? Кадр, дзе ў паветры лунае штучная птушка на прывязі, схіляе да высновы, што не.

Яны жывуць, быццам цені вялікіх гарадоў, — без электрычнасці, у строгасці і аскетычнасці, з прапісаным распарадкам дня, без танцаў і песень (апроч рэлігійных спеваў). Гэта цягнецца, як вечнае кола: новае пакаленне паўтарае жыццё бацькоў, дзядоў, прадзедаў. Галоўны герой жыве ў доме, які пабудавань яго дзед, і, напэўна, задаецца тымі ж пытаннямі, бо той скончыў жыццё самагубствам. Яшчэ Імануіл Кант казаў, што паміж рабствам (можна падабраць больш далікатны сінонім) і смерцю

большасць аддае перавагу смерці. У суполцы менавітаў, як бачым, гэта не спрацоўвае. Да сучаснасці таксама пытанні.

Безумоўна, «Саламанка» — гэта іншы свет. Іншасць тут ва ўсім — у сюжэце, у матэрыяльным свеце карціны, у мове кіно, скрупулёзнай працы аўтараў, ракурсах і тэмпе, у закадравым голасе. Але наколькі іншым і не быў бы фільм, ён усё роўна гаворыць пра ўніверсальнае: аб праблеме выбару, аб сумненнях чалавека, які аглядаецца на сваё

Менавіта — своеасаблівае веравучэнне, якое захрасла ў традыцыйнасці і нязменнасці; яно ўзнікла ў 1530-я гады дзякуючы каталіцкаму святару Мена Сімансу.

мінулае, аб сутыкненні ўласных жаданняў і дыктату соцыуму.

Пасля прагляду карціны з'яўляецца трэцяя прычына цікавасці да «Саламанкі»: без усялякіх «але» і «каб» гэта ў добрым сэнсе своеасаблівы і важны фільм.

Ірэна КАЦЯЛОВІЧ.
katsyalovich@zviazda.by

■ 3 нагоды

НА ТРУБЕ ІГРАЕ ЛОСЬ

«У чырвоных новых ботах Ходзіць бусел па балотах...»

Думаю, гэтыя радкі з самага дзяцінства памятаюць многія беларусы. Вось ужо чатыры дзесяцігоддзі на згаданым і іншых выдатных творах для дзяцей паэта Віктара Гардзея гадуецца жыхары нашай краіны. Так, гэта гучыць крыху пафасна, але ж дзіцячыя вершы Віктара Канстанцінавіча сапраўды здольныя і вучыць, і выходзяць, і забаўляць. Таму яны запатрабаваны не толькі пакаленнямі сучаснікаў, але і наступнікамі.

Выданне «Чырвоны грабенчык», якое сёлета святкуе юбілей, стала ў літаратурнай кар'еры Віктара Гардзея амаль што дэбютным. Так, у 1975 годзе ў серыі «Першая кніга паэта» ў выдавецтве «Мастацкая літаратура» пабачыў свет яго паэтычны зборнік «Касавіца». І ўжо праз год — новая кніга, але на гэты раз дзіцячая. Можна сказаць, што з ёй малады аўтар адзначыў сваё 30-годдзе, а сёлета, разам з юбілеем гэтага выдання, адсвяткаваў і сваю круглую

дату — 70-ю. Але, як кажуць, паэты нават цэлам не старэюць, таму і ў ранейшыя гады, і сёння з-пад пяра Віктара Гардзея выходзяць усё такія ж цёплыя і гарэзлівыя вершы, як і 40 гадоў таму.

Можна доўга разважаць пра тое, якім павінен быць ідэальны дзіцячы верш, але адразу зразумела адно: калі ён не выклікае шчырай усмешкі, нават здзіўлення, замілавання, не знаходзіць водгуку ў сэрцах — грош яму цана. На шчасце, гэта ўсё не пра паэзію Віктара Гардзея. Яго вершы для дзяцей, напісаныя выдатна, і сёння выглядаюць свежымі і актуальнымі. Паэт дае свае дасціпныя адказы на пытанні, чаму бусел стаіць на адной назе, а сініца не хоча хавацца ў хаце ад марозу, чаму пчола зімою сумуе па кветках, а куры купаюцца не ў вадзе, а ў пяску.

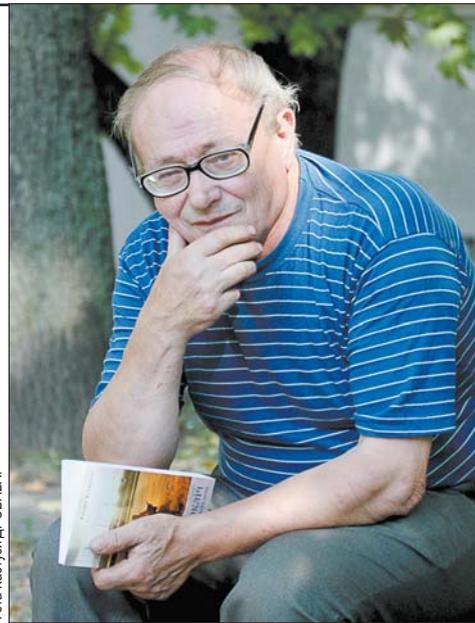
Творца пазнаёміць дзетак з назвамі розных грыбоў і дапаможа падлічыць іх у кошыку: *Пяць абабак, Пяць груздоў, Шэсць таўстух,*

Кнізе Віктара Гардзея «Чырвоны грабенчык» — 40 гадоў

Шэсць сыраежак, Што растуць Ля самых сцежак...

Таксама ён падкажа, чаму некаторыя грыбы называюць ваўчынымі, а траву кісліцу — зайцавай капустай. Ёсць у «Чырвоным грабенчыку» і пэўнага кштальту сур'ёзная «адукацыйная частка». У вершах маленькія чытачы пазнаёмяцца з рознымі відамі птушак і даведаюцца пра адметнасці іх паводзінаў. Гэта, напрыклад, грак, зязюля, журавель, жаўрук і бусел, якога мы сёння ўжо згадвалі. Таксама дзеці змогуць параважаць, чаму маленькім ручайкам варта спяшацца адзін аднаму на дапамогу і круціць «лопасці турбінаў», а таксама падумаць пра тое, чаму ўсе астатнія насельнікі двара могуць зайздросціць пёўню-прыгажуну.

На жаль, некаторыя рэаліі з вершаў, што склалі гэтую кнігу, могуць здацца сучасным дзеткам і нават іх бацькам пэўнымі анахронізмамі — з'явіліся, што засталася ў мінулым і не назіраюцца ў сучаснасці. Напрыклад, сырадоў: нямногія малечы ўяўляюць, што магчыма піць малака, калі яно яшчэ цёплае, толькі-толькі «з-пад каровы». Для іх дзіўнымі прагучаць радкі: *Як нап'ецца сырадою, То румянец на шчацэ...*

Фота Кастуся ДР. ОБАВА.

Але і гэта — не нагода адмовіцца ад чытання «Чырвонага грабенчыка». Хутчэй наадварот — прычына знаёміцца з кнігай яшчэ ўважлівей. Можна разам з дзецьмі пашукаць незразумелыя словы і з'явы, патлумачыць іх малечы ці разам знайсці адказ на пытанне, што ўзнікне.

Марына ВЕСЯЛУХА.
vesialuha@zviazda.by

■ Выстава

НОВАЯ СУР'ЁЗНАСЦЬ

У Санкт-Пецярбургу ёсць адно цудоўнае месца, якое пакуль не пазначана ў кожным даведніку, але дакладна вартая асаблівай увагі — на Васільеўскім востраве стаіць прыгожы будынак недзяржаўнага музея сучаснага мастацтва «Эрарта», аднаго з найбуйнейшых гэтага напрамку ва Усходняй Еўропе. Сюды можна прывязджаць на цэлы дзень (хоць, вядома ж, магчымасці чалавечага ўспрымання абмежаваныя), гуляць па залах з найлепшымі прыкладамі сучаснага расійскага мастацтва, нават мець «сваё» месца ў эрартаўскім рэстаране. І, вядома ж, вяртацца. Неўзабаве магічная «Эрарта» стане нам крыху бліжэйшай: мінская прыватная галерэя «Дом карцін» 9 верасня адкрые выставу жывапісу NEW PAINT.RU, у якой будзе прадстаўлена семдзесят работ дваццаці шасці выдатных сучасных расійскіх мастакоў з эрартаўскай калекцыі.

Новай выстаўкай Дом карцін адсвяткуе свой першы дзень нараджэння, а трэба сказаць, яму ёсць што адзначаць: праекты галерэі заўсёды выклікаюць выключную цікавасць. Выстава твораў Народных мастакоў Беларусі (а гэта найвышэйшае дзяржаўнае званне); графічныя работы Марка Шагала, Сальвадора Далі і Анры Маціса; экспазіцыя беларускага канцэптуаліста Руслана Вашкевіча — кожнае мерапрыемства становіцца знакавым, і праект NEW PAINT.RU традыцыю добрай якасці працягне.

Калекцыя, што збіраецца прыехаць у Мінск, ужо выязджала за межы «Эрарты» і паказвалася ў іншых расійскіх гарадах, апроч Піцера. Нарэшце экспазіцыя пачынае сваё падарожжа па замежжы, а наша сталіца стане першым яго пунктам.

Уладзімір Аўчыннікаў, Анатоль Басін, Уладлен Гаурільчык, Віталь Пушніцкі, Ілья Гапонаў, Аляксандр Дашэўскі, Ула-

дзімір Мігачоў — аўтары расійскага андэграунда і персоны не лакальнага, а сусветнага мастацтва. NEW PAINT.RU — гэта Пецярбургская школа, гэта мастакі, што ствараюць вобраз расійскага выяўленчага мастацтва апошнія трыццаць гадоў — Алена Фігурына, Анатоль Заслаўскі, Мікалай Сажын, Фелікс Валасенкаў, Валерый Лука.

Уладзімір Аўчыннікаў, напрыклад, у свой час арганізаваў адну з першых «кватэрных» выставак у пасляваенным Ленінградзе, удзельнічаў у першых неафіцыйных выставах, на якіх савецкі абывацель мог упершыню пазнаёміцца з альтэрнатыўным сучасным жывапісам, з яго дзіўнымі на той час напрамкамі і вобразамі. Работы мастака захоўваюцца ў нью-ёркскім Метраполітан-музеі, Эрмітажы і Рускім музеі

Без мэт цэласна прадставіць вобраз расійскага мастацтва NEW PAINT.RU пакажа, як сучаснасць увасабляецца на палотнах аўтараў.

«Мора» Уладзіміра Мігачова.

ў Санкт-Пецярбургу, у Траццякоўскай галерэі ў Маскве, у музеях і прыватных калекцыях у Кітаі, ЗША, Францыі, Германіі, Італіі, Японіі і іншых краінах.

Новай выстаўкай Дом карцін адсвяткуе свой першы дзень нараджэння, а трэба сказаць, яму ёсць што адзначаць: праекты галерэі заўсёды выклікаюць выключную цікавасць.

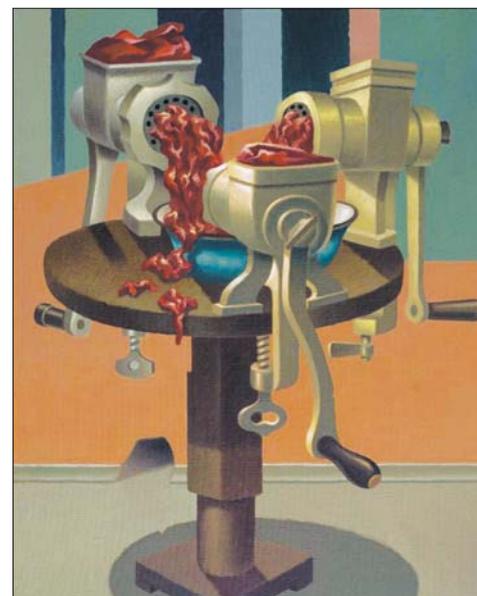
У мінулым Уладзіміра Мігачова з Краснадара значыцца роспіс праваслаўных храмаў, а сёння ў яго жывапісе, усё больш і больш папулярным, каноны спалучаюцца з сучаснымі павевамі. У калекцыі Эрарты захоўваюцца яго змрочныя палотны — чорнае «Мора», «Чарназём», «Чорны дым».

«Тры асілі» — Фелікс Валасенкаў, Валерый Лука і Вячаслаў Міхайлаў — займаліся скіданнем жывапісных канонаў (калі яшчэ было што скідаць), чым зарабілі сабе скандальную рэпутацыю. Сёння яны з'яўляюцца заслужанымі рэвалюцыянерамі мастацтва.

Музей «Эрарта» збірае сучасны расійскі жывапіс і робіць гэта сваім прырытэтам. Гэтая калекцыя ўражае, тут ёсць усё галоўнае з гісторыі сучаснага мастацтва, а таксама негалоўнае і малавядомае, але цікавае.

Экспазіцыя, што адкрыецца ў ДOME карцін, будзе падзелена на некалькі секцый — «Ідэнтыфікацыя», «Новая сур'ёзнасць», «Татальны жывапіс» і «Экспрэсіянізм». Без мэт цэласна прадставіць вобраз расійскага мастацтва NEW PAINT.RU пакажа, як сучаснасць увасабляецца на палотнах аўтараў.

За час работы выставы, што працянецца да 23 кастрычніка, у ДOME карцін пройдзе некалькі сустрэч — у прыватнасці, з мінскім мастаком з каранямі ў піцёрскім андэграўндзе Віталем Чарнабрысавым, куратарам Эрарты Уладзімірам Назанскім, калекцыянерам нон-

«Калектыўнае дзеянне» Уладзіміра Аўчыннікава.

Уладзімір Аўчыннікаў, напрыклад, у свой час арганізаваў адну з першых «кватэрных» выставак у пасляваенным Ленінградзе, удзельнічаў у першых неафіцыйных выставах, на якіх савецкі абывацель мог упершыню пазнаёміцца з альтэрнатыўным сучасным жывапісам.

канфармізму з Санкт-Пецярбурга Мікалаем Благодатавым.

Заведома можна сказаць, што выстаўка з калекцыі «Эрарты» стане чарговым «плюсікам» для рэпутацыі галерэі «Дом карцін».

Ірэна КАЦЯЛОВІЧ. katsyalovich@vziazda.by

■ Наш кодэкс

Нематэрыяльная каштоўнасць

Кодэкс аб культуры — вельмі маштабны і грунтоўны дакумент, і аналізаваць яго ў цэлым — таксама досыць важкая і маштабная праца. Таму спынюся на асобных раздзелах, якія з першага прачытання выклікалі пэўныя думкі і асацыяцыі.

На хвалях нашага радыё, якое працуе ў міжнародным эфіры на васьмі мовах, нямала ўвагі ўдзяляецца суайчыннікам за мяжой. Мы шмат гаворым пра беларускія культурна-асветніцкія суполкі, частыя госці нашага эфіру Ян Сычэўскі з Беластока, Валянціна Піскунова з Рыгі, Ніна Савінава з Таліна, Валерый Казакоў з Масквы, Мікола Нікалаеў і Ірына Рогова з Санкт-Пецярбурга, Аляксандр Сапега з Цюрыха, Мікалай Логвін з Клайпеды, Таццяна Пумпулева з Неапалі. У нашым эфіры таксама выступалі ўдзельнікі аб'яднанняў беларусаў свету «Бацькаўшчына» і «Радзіма». Яны шмат гаварылі пра патрэбы ў большай увазе з боку беларускай дзяржавы да сваіх суполак, і тое, што ў кодэксе прапісана неабходнасць падтрымкі беларусаў замежжа, іх, безумоўна, парадавала. Гэта яны засведчылі падчас прамых выхадаў у наш эфір, а таксама ў сваіх інтэрв'ю на нашым радыё. Важна толькі, каб гэтыя палажэнні кодэкса не засталіся проста дэкларацыяй,

Фота: Кастусь ДРЮБАВА

Навум Гальпяровіч, пісьменнік, ганаровы грамадзянін Полацка, галоўны дырэктар міжнароднага радыё «Беларусь»

а ўвасобіліся ў канкрэтныя справы.

Як не засталася б дэкларацыяй тое, што сказана ў кодэксе пра беларускую мову. Пакуль што нават не ў кожнай установе культуры ставяцца да яе як да важнай нематэрыяльнай каштоўнасці, нават асобныя кіраўнікі устаноў культуры не ў поўнай меры ёю валодаюць, беларускую мову як адну з дзвюх дзяржаўных хто-хто, а работнік, звязаны з культурай, павінен ведаць.

Тое, што дзяржава клапаціцца пра захаванне гісторыка-культурных каштоўнасцяў было прапісана ў многіх нарматыўных актах. На жаль, не ўсюды і не

заўсёды мясцовыя ўлады гэта выконвалі. Спадзяюся, што кодэкс аб культуры паслужыць дзейным рычагам у гэтай справе. Мяне гэта цікавіць яшчэ і як ураджэнца і ганаровага грамадзяніна самага старажытнага горада краіны — Полацка. Яшчэ нямала трэба зрабіць, каб у Полацку пашырыць захады па захаванні, рэстаўрацыі значных гісторыка-культурных каштоўнасцяў, каб больш увагі ўдзялялася культурна-асветніцкай рабоце з моладдзю. Пра гэта, дарэчы, нядаўна ішла размова ў Міністэрстве культуры з удзелам навукоўцаў, прадстаўнікоў грамадскасці, вядомых землякоў-палачан

■ Музыка

УВЕСЬ ГЭТЫ ДЖАЗ

Для тых, хто ўжо сумуе па музычных канцэртах ля ратушы

Летнімі суботнімі вечарамі тысячы людзей збіраюцца ў гістарычнай частцы Мінска, каб пад адкрытым небам паслухаць выдатную музыку. Каляндарнае лета прайшло, ужо мінуў сёлетні шэраг джазавых канцэртаў, у мінулую суботу адбылося апошняе мерапрыемства серыі «Класіка ля ратушы». Прышоў час планаваць наступную імпрэзу. Ёсць нагода: чарговы джазавы канцэрт, праўда, толькі адзінкавы. Немецка-беларускі піяніст і кампазітар Лявон Гурвіч 28 верасня ў ДOME культуры прафсаюзаў упершыню за пятнаццаць гадоў выступіць на сваёй радзіме — у Мінску.

Гэта будзе праграма «Амерыканскія майстры», пад якімі маюцца на ўвазе Джордж Гершвін, Майлз Дэвіс, Дэйв Брубек і Дзюк Элінгтан. І джаз, і класіка ў адным флаконе. На адной сцэне выступяць Лявон Гурвіч і беларускія музыканты ў складзе джаз-трыа, дзе ўласна Гурвіч будзе адказны за піяніна, Вячаслаў Сяргееў за кантрабас і Кірыл Шванда за ударныя. Спяваць будзе амерыкана-нямецкая вакалістка Лав Ньюткірк. Праграма

«Амерыканскія майстры» ўжо прагучала ў вялікай колькасці залаў Еўропы і Амерыкі.

Лявон Гурвіч, што нарадзіўся ў Мінску і скончыў Беларускаю акадэмію музыкі, сёння вядомы ў Еўропе аўтар і выканаўца, у яго біяграфіі значацца выступы на прэстыжных пляцоўках свету розных кантынентаў. Ён стварае камерную, вакальную, харавую і аркестровую музыку — на гэты момант яго аўтарству належыць каля трохсот твораў,

Лявон Гурвіч.

вядомы ён таксама як аранжыроўшчык джазавай музыкі. У свой час ён стварыў паспяхова калектыў LeonGurvitch Jazz-Project, а таксама быў музыкальным дырэктарам у пастаноўцы оперы Філіпа Гласа «Les Enfants Terribles».

Арганізатарам канцэрта ў ДOME культуры прафсаюзаў з'яўляецца агенцтва «Эквілібрыум АРТС» з удзелам інстытута імя Гётэ ў Мінску.

Ірэна КАЦЯЛОВІЧ

■ На сцэне

ШЭСЦЬ ПРЭМ'ЕР, МОЦАРТ І НОВЫ СЕЗОН У ВЯЛІКІМ

Ужо заўтра Вялікі тэатр оперы і балета адкрые новы, 84-ты, сезон: 4 і 5 верасня адбудзецца прэм'ера адной з самых папулярных опер свету — «Вяселле Фігара» Вольфганга Амадэя Моцарта.

Увасобіў яе запрошаны рэжысёр маскоўскага Камернага музыкальнага тэатра імя Пакроўскага Міхаіл Кісляроў. Пастаноўка «Вяселле Фігара» прымеркавана да 260-годдзя з дня нараджэння Моцарта, у будучым сезоне тэатра оперы і балета гэта не адзіны праграмны пункт, звязаны з імем класіка.

Увогуле ў 84-м сезоне ў Вялікім адбудзецца шэсць прэм'ер, а таксама шэраг традыцыйных мерапрыемстваў — Мінскі міжнародны Калядны конкурс вакалістаў і Мінскі міжнародны Калядны оперны форум у снежні; Вялікі баль у ноч на стары Новы год (з 13

на 14 студзеня); міжнародны фестываль «Балетнае лета ў Вялікім» і выезд тэатра ў Нясвіж у чэрвені.

З канца верасня на сцэне тэатра можна будзе ўбачыць балет «Пахіта» кампазітара Людвіга Мінкуса і харэографа Марыуса Пеціпа. 1 снежня адбудзецца прэм'ера балета «Санеты» брытанскіх кампазітараў Пітэра Уорлака і Ральфа Воан-Уільямса. У новым працягнутым будзе ўвасоблена на сцэне опера «Тоска» Джакома Пучыні. Нарэшце чарговы зварот да Моцарта — опера «Чароўная флейта» — будзе пастаўлена еўрапейскім рэжысёрам, прэзідэнтам Дрэздэнскага опернага балю і дырэктарам міжнароднага конкурсу вакалістаў Competizione dell'Opera Ханам-Ёахімам Фраем. Падчас «Балетнага лета» адбудзецца прэм'ера балета «Op і Ора» Міхаіла Крылова.

Ірэна КАЦЯЛОВІЧ. katsyalovich@vziazda.by

Першакласніца з СШ №2 г. Рагачова Даша ШАУЧЭНКА з мамай Марыяй.

Турызм + гісторыя і літаратура

Спецыяльныя турыстычныя маршруты для школьнай прэзентуе на Дні письменства Федэрацыя прафсаюзаў Беларусі.

Маршруты распрацаваны турыстычна-экскурсійным прадпрыемствам Федэрацыі прафсаюзаў «Беларустуріст». Праект рэалізуецца сумесна з Міністэрствам адукацыі і накіраваны на далучэнне дзяцей і моладзі да багатай гістарычнай спадчыны Беларусі.

Для кожнага рэгіёна краіны спецыялісты «Беларустуріст» распрацавалі шэраг адукацыйных экскурсійных маршрутаў, якія цалкам адпавядаюць школьнай праграме. Экскурсіі дапамогуць школьнікам больш даведацца пра

гісторыю роднага краю, пазнаёміцца са знакавымі і гістарычнымі месцамі сваёй малой радзімы, атрымаць як новыя веды, так і незабыўныя ўражанні. У іх будзе магчыма лепш даведацца пра біяграфіі беларускіх пісьменнікаў, пачынаючы з родных мясцінах класікаў літаратуры, убацьчыць, дзе нарадзіліся ідэі вядомых твораў.

Па словах генеральнага дырэктара «Беларустуріст» Людмілы Сянькоўскай, неабходна адрадыць цікавасць беларусаў да вандровак, адпачынку і здаравення ў роднай краіне. На апошняй выставе «Прафтур» было прэзентавана 76 новых турыстычных праграм па рэгіёнах краіны, а таксама прадстаўлены багаты патэнцыял прафсаюзных здаруці.

Надзея НІКАЛАЕВА. nikalaeva@vziazda.by

ПРАВИЛЫ ПРАВЯДЗЕННЯ РЭКЛАМНАЙ ГУЛЬНІ «Статусныя падарункі ад А-100.2»

Сапраўдныя Правілы распрацаваны ў адпаведнасці з Палажэннем аб правядзенні рэкламнай гульні на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь, зацверджаным Указам Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 30.01.2003 №51 (са зменамі і дапаўненнямі), вызначаючы парадак правядзення рэкламнай гульні «Статусныя падарункі ад А-100.2» (далей — Гульня), якая праводзіцца ў мэтах стымулявання рэалізацыі продажаў нафтапрадуктаў, спадарожных тавараў (за выключэннем піва, слабаалкагольных, алкагольных напояў і тытунёвых вырабаў) і паслуг праз аўтазаправачныя станцыі АЗС ТДА «Астатрэйдінг» у г. Мінску, Мінскай вобласці, Брэсцкай вобласці.

1. Арганізатар Гульні.
Арганізатарам Гульні з'яўляецца Таварыства з дадатковай адказнасцю «Астатрэйдінг» (ТДА «Астатрэйдінг»), якое знаходзіцца па адрасе: 223053, Рэспубліка Беларусь, Мінская вобласць, Мінскі раён, в. Баравая, дом 7, адміністрацыйны памішканні; УНП 690362737; E-mail: a-100@a-100.by

2. Назва гульні.
Гульня носіць назву «Статусныя падарункі ад А-100.2».

3. Удзельнікі Гульні.
У Гульні могуць прыняць удзел дзевяціфізичныя асобы, якія пражываюць на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь у перыяд правядзення Гульні, грамадзяне Рэспублікі Беларусь, а таксама замежныя грамадзяне і асобы без грамадзянства, якія пастаянна пражываюць у Рэспубліцы Беларусь і якія маюць пасведчанне на права жыхарства ў Рэспубліцы Беларусь.

Удзельнікам рэкламнай гульні не можа быць асоба, якая знаходзіцца ў працоўных адносінах з арганізатарам, муж (жонка) такой асобы, яго блізкія сваякі, а таксама асобы, якія знаходзяцца з такой асобай у адносінах сваяцтва.

4. Правы удзельнікаў Гульні.
Удзельнік Гульні мае права: знаёміцца з Правіламі Гульні, прымаць удзел у Гульні на ўмовах, вызначаных Правіламі, і атрымаць адпаведныя Прызы. Кожны Удзельнік можа прыняць удзел у Гульні тры разы, але не больш за адзін раз у кожным этапе Гульні.

5. Тэрміны правядзення Гульні.
Пачатак Гульні: 5 верасня 2016 года.
Заканчэнне Гульні: 14 кастрычніка 2016 года.

6. Тэрыторыя правядзення Гульні:
Рэспубліка Беларусь, а менавіта тэрыторыя, на якой размешчаны аўтазаправачныя станцыі ТДА «Астатрэйдінг» (далей — АЗС ТДА «Астатрэйдінг»): г. Мінск, Мінская вобласць, Брэсцкая вобласць.

7. Найменне тавараў/паслуг, у мэтах стымулявання якіх праводзіцца Гульня.
Гульня праводзіцца з мэтай стымулявання рэалізацыі продажаў нафтапрадуктаў, спадарожных тавараў (за выключэннем піва, слабаалкагольных, алкагольных напояў і тытунёвых вырабаў) і паслуг.

8. Прызавы фонд.
Прызавы фонд Гульні паказаны ў Табліцы ніжэй:

Найменне	Колькасць, шт.	Цана з ПДВ, бел. руб. у грашовых знаках 2009 года	Агульны кошт з ПДВ, бел. руб. у грашовых знаках 2009 года	Цана з ПДВ, бел. руб. у грашовых знаках 2000 года	Агульны кошт з ПДВ, бел. руб. у грашовых знаках 2000 года	
Прызавы першага парадку	Падарункавы сертыфікат намінальным коштам 400 рублёў 00 капеек серыя АВ №001-030 на набывцце тавараў (аўтамабільных шын, дыскаў, крапaju для дыскаў) у інтэрнэт-краме www.vsekolesa.by. Тэрмін дзеяння 30 (трыццаць) дзён з моманту выдачы	30	400,00	11 999,90	4 000 000	119 999 000
	Грашовыя сродкі ў памеры далей Прыз 1.1		44,98	1 349,4	449 800	13 494 000
	Мабільны ПК Lenovo 80M00R2UA	20	549,99	10 999,80	5 499 900	109 998 000
Прызавы другога парадку	Грашовыя сродкі ў памеры далей Прыз 1.2		58,63	1 172,6	586 300	11 726 000
	Тэлевізар LED LG 42LF650V	28	1 160,00	32 480,00	11 600 000	324 800 000
	Грашовыя сродкі ў памеры далей Прыз 1.3		158,54	4 439,12	1 585 400	44 391 200
	Падарункавы сертыфікат намінальным коштам 1250 рублёў 00 капеек серыя АВ №001-020 на набывцце тавараў (аўтамабільных шын, дыскаў, крапaju для дыскаў) у інтэрнэт-краме www.vsekolesa.by. Тэрмін дзеяння 30 (трыццаць) дзён з моманту выдачы	20	1 250,00	25 000,00	12 500 000	250 000 000
	Грашовыя сродкі ў памеры далей Прыз 2.1		171,99	3 439,8	1 719 900	34 398 000
	Партатыўны персанальны камп'ютар Apple MacBook Air 13-inch Model A1466, MJVG2UA/A	16	2 600,00	41 600,00	26 000 000	416 000 000
	Грашовыя сродкі ў памеры далей Прыз 2.2		373,71	5 979,36	3 737 100	59 793 600
	Тэлевізар LED LG 49LN609V	16	1 380,00	22 080,00	13 800 000	220 800 000
	Грашовыя сродкі ў памеры далей Прыз 2.3		191,41	3 062,56	1 914 100	30 625 600

Прызавы фонд Гульні ў памеры 163 602 рублёў 54 капеек (ста шасцідзесяці тры тысяч шасцісот двух) беларускіх рублёў 54 капеек у грашовых знаках 2009 года, або 1 636 025 400 (аднаго мільярда шасціста трыццаці шасці мільёнаў дваццаці пяці тысяч чатырохста) беларускіх рублёў у грашовых знаках 2000 года фарміруецца за кошт маёмасці і грашовых сродкаў Арганізатара.

9. Парадак удзелу ў Гульні.
Для удзелу ў Гульні ў перыяд з 5 верасня па 25 верасня 2016 года неабходна:

- Мець карту-бірулькі праграмы «Дзякуй» ТДА «Астатрэйдінг»;
- Здэясняць пакупкі нафтапрадуктаў, спадарожных тавараў (за выключэннем піва, слабаалкагольных, алкагольных напояў і тытунёвых вырабаў) і паслуг з абавязковай фіксацыяй транзакцыі на карту-бірулькі праграмы «Дзякуй» на адной з наступных АЗС ТДА «Астатрэйдінг»:

АЗС №1	г. Мінск, вул. Прыгарадная, 69
АЗС №2	Мінскі р-н, в. Баравая, 7
АЗС №5	г. Мінск, вул. Масюкоўшчына, 2а, корп. 3
АЗС №6	г. Мінск, вул. Харкаўская, 81
АЗС №7	г. Мінск, пр-т Партызанскі, 8а
АЗС №11	г. Мінск, вул. Машынабудаўнікоў, 76
АЗС №12	г. Мінск, вул. Прытыцкага, 62в
АЗС №13	г. Мінск, вул. Радзьяльная, 13а
АЗС №15	г. Мінск, вул. Прамысловая, 26 (МКАД)
АЗС №16	г. Мінск, вул. Брыкета, 23 (МКАД)
АЗС №17	г. Мінск, вул. Няжрасава, 41
АЗС №18	Мінскі раён, Навадворскі с/с, М 4, 15 км, 2 (в. Ельніца)
АЗС №19	г. Мінск, вул. Брыкета, 23 (МКАД)
АЗС №20	г. Мінск, Даўгінаўскі тракт, 190 (МКАД)
АЗС №21	г. Мінск, вул. Ваўпшасава, 40
АЗС №22	Мінская вобл., Смалевіцкі р-н, аўтадарога Мінск—Брэст—граніца РФ, км. 388 (права)
АЗС №23	г. Мінск, Казіміраўская, 39
АЗС №24	Мінскі р-н, Шчамысліцкі с/с, Р 1
АЗС №25	Мінскі р-н, аг. Сеница, вул. Зялёная, 1/4
АЗС №26	г. Брэст, вул. 28 ліпеня, 50
АЗС №27	г. Брэст, вул. Вяслікавая, 20
АЗС №28	г. Брэст, пр. Рэспублікі, 6
АЗС №29	г. Брэст, вул. Я. Купалы, 106/4
АЗС №30	г. Мінск, вул. Анаева, 47
АЗС №31	г. Мінск, вул. Акадэміка, 34
АЗС №32	Брэсцкая вобласць, Маларыцкі р-н, аг. Макраны, вул. Брэсцкая
АЗС №35	Мінскі р-н, Навадворскі с/с, 82

9.3. На ўказаны ў Правілах Гульні апошні дзень кожнага этапу Гульні (п. 10 Правілаў Гульні) мець адзін са статусуў удзельніка праграмы «Дзякуй»:

- «Серабро» (сума пакупкі і актыўных дзеянняў на рахунак удзельніка ад 105 (ста пяці рублёў) да 198,99 (ста дзевяноста васьмі рублёў 99 капеек) у грашовых знаках 2009 года, або ад 1 050 000 (аднаго мільёна пяцідзесяці тысяч) беларускіх рублёў да 1 989 900 (аднаго мільёна дзевяціста васьмідзесяці дзевяці тысяч дзевяціста) беларускіх рублёў у грашовых знаках 2000 года;
- «Золата» (сума пакупкі і актыўных дзеянняў на рахунак удзельніка ад 199 (ста дзевяноста дзевяці) беларускіх рублёў у грашовых знаках 2009 года, або 1 990 000 (аднаго мільёна дзевяціста дзевяноста тысяч) беларускіх рублёў у грашовых знаках 2000 года.

9.4. Удзельнік можа удзельнічаць у Гульні тры разы, але не больш як адзін раз у кожным этапе Гульні.

10. Этапы Гульні і графік правядзення розыгрышаў прызавога фонду.

Этап Гульні (дата і час)	Розыгрыш этапу Гульні (дата і час)	Месяца правядзення розыгрышу	Тып прызую ў розыгрышы
1 этап. 3 00:01 5 верасня 2016 года па 23:59 11 верасня 2016 года	Розыгрыш першага этапу адбудзецца ў 18:30 16 верасня 2016 года	АЗС №18 Мінскі раён, Навадворскі с/с, М 4, 15 км, 2 (в. Ельніца)	Прызавы першага парадку: Прыз 1.1 у колькасці 30 шт. Прыз другога парадку: Прыз 2.1 у колькасці 20 шт.
2 этап. 3 00:00 12 верасня 2016 года па 23:59 18 верасня 2016 года	Розыгрыш другога этапу адбудзецца ў 18:30 23 верасня 2016 года	АЗС №7 г. Мінск, пр-т Партызанскі, 8а	Прызавы першага парадку: Прыз 1.2 у колькасці 20 шт. Прыз другога парадку: Прыз 2.2 у колькасці 16 шт.
3 этап. Пачатак этапу: 00:00 19 верасня 2016 года Завяршэнне этапу: 23:59 25 верасня 2016 года	Розыгрыш трэцяга этапу адбудзецца ў 18:30 30 верасня 2016 года	АЗС №2 Мінскі р-н, в. Баравая, 7	Прызавы першага парадку: Прыз 1.3 у колькасці 28 шт. Прыз другога парадку: Прыз 2.3 у колькасці 16 шт.

11. Механіка розыгрышу прызавога фонду Гульні. Вызначэнне пераможцы Гульні.

11.1. Для розыгрышу штотыдзень на наступны дзень пасля завяршэння этапу Гульні (п.10 Правілаў Гульні) фармуецца спіс усіх удзельнікаў праграмы «Дзякуй» з абавязковым фільтраваннем удзельнікаў па Статусе праграмы. Усе удзельнікі, якія маюць на момант фармавання спісу статус «Серабро» або «Золата», аўтаматычна становяцца удзельнікамі розыгрышу. Сярод удзельнікаў са статусам «Серабро» разыграюцца прызавы першага парадку, сярод удзельнікаў са статусам «Золата» разыграюцца прызавы другога парадку ў адпаведнасці з табліцай (п. 10 Правілаў Гульні).

11.2. Нумары карт-бірулек праграмы «Дзякуй» усіх удзельнікаў, якія маюць на момант заканчэння этапу Гульні Статус «Серабро», раздрукоўваюцца на картках, якія змяшчаюцца ў лататрон №1. Нумары карт-бірулек праграмы «Дзякуй» усіх удзельнікаў, якія маюць Статус «Золата», раздрукоўваюцца на картках, якія змяшчаюцца ў лататрон №2. Член Камісіі па правядзенні рэкламнай Гульні раскручвае лататрон №1 і ў выпадковым парадку вымае з яго картку з нумарам карты-бірулькі праграмы «Дзякуй», вызначаючы такім чынам пераможцаў розыгрышу кожнага этапу Гульні. Колькасць прызую і паслядоўнасць правядзення розыгрышаў вызначаны ў пункце 10 Правілаў

Гульні. Затым член Камісіі па правядзенні рэкламнай Гульні раскручвае лататрон №2 і вымае з яго картку з нумарам карты-бірулькі праграмы «Дзякуй», вызначаючы такім чынам пераможцаў розыгрышу кожнага этапу Гульні. Колькасць прызую і паслядоўнасць правядзення розыгрышаў вызначаны ў пункце 10 Правілаў Гульні.

11.3. У ходзе кожнага этапу розыгрышу прызую удзельнік можа выйграваць толькі адзін раз.

11.4. Вынікі розыгрышу прызавога фонду Гульні фіксуюцца ў Пратаколе камісіі, які складаецца і падпісваецца прысутнымі членамі камісіі.

11.5. Удзельнікі Гульні маюць права знаёміцца з вынікамі розыгрышу на афіцыйным сайце кампаніі www.azs.a-100.by, якія Арганізатар абавязуецца размясціць не пазней трох дзён з моманту правядзення розыгрышу.

12. Парадак выдачы прызую.
12.1. Інфармаванне пераможцы праводзіцца ў дзень выйгрышу пісьмом на адрас электроннай пошты, пазначаны пры рэгістрацыі ў асабістым кабінце праграмы «Дзякуй», шляхам SMS-паведамлення на ўказаны ў асабістым кабінце нумар тэлефона, асабістым паведамленнем у асабісты кабінет удзельніка.

12.2. Выдача прызавы азначаецца ў офісе арганізатара па адрасе: Рэспубліка Беларусь, Мінская вобласць, Мінскі раён, в. Баравая, дом 7 з 9.00 да 17.00 па наступным графіку:

Дата розыгрышу	Дата пачатку выдачы прызую (першы дзень)	Дата заканчэння выдачы прызую (заклучны дзень)
16 верасня 2016 г.	19 верасня 2016 г.	30 верасня 2016 г.
23 верасня 2016 г.	26 верасня 2016 г.	7 кастрычніка 2016 г.
30 верасня 2016 г.	3 кастрычніка 2016 г.	14 кастрычніка 2016 г.

Выплата грашовага эквіваленту кошту прызавога або замена яго на іншы прыз не дапускаецца.

Пераможца не мае права перадаць права атрымання прызавога іншай асобе. Для атрымання выйгрышу пераможца Гульні пры сабе неабходна мець пашпарт і карту-бірулькі праграмы «Дзякуй».

Прыз лічыцца выданым з моманту падпісання пераможцам Гульні акта прыёму-перадачы прызавога.

Пры атрыманні прызавога пераможцы нясуць усе правы і абавязкі па выплате падаходнага падатку ў бюджэт Рэспублікі Беларусь. Налічэнне, утрыманне і пералічэнне падаходнага падатку праводзіцца ў парадку, устаноўленым Асаблівай часткай Падатковага кодэкса Рэспублікі Беларусь і ажыццяўляецца Арганізатарам.

Утрыманне з пераможцаў падаходнага падатку, вылічанага Арганізатарам у адпаведнасці з заканадаўствам Рэспублікі Беларусь, праводзіцца Арганізатарам (які выступае падатковым агентам) у момант выдачы прызавога з грашовай часткі прызавога (грашовай частка прызавога ўтрымліваецца Арганізатарам для выплаты падаходнага падатку ва ўстаноўленым памеры).

Арганізатар не аплачае удзельнікам Гульні выдаткі, звязаныя з праездам да месца правядзення розыгрышу, а таксама да месца атрымання прызавога і месца фотасесіі, запісы роўлікаў і іншых рэкламных мерапрыемстваў.

У выпадку адмовы пераможцы ад атрымання прызавога, неатрымання прызавога ўстаноўленыя сапраўдныя правіламі парадку і тэрміны альбо невыканання ўмоў яго атрымання прызавога ў Арганізатара і выкарыстоўваецца па сваім меркаванні.

У выпадку, калі пасля правядзення розыгрышу пры правярцы дадзеных, указаных у картцы удзельніка Гульні, высветліцца наяўнасць недакладнай, памылковай ці іншай інфармацыі, якая не дазваляе прызначыць удзельніка Гульні пераможцам, прыз Пераможцы не выдаецца і застаецца ў распадзжанні Арганізатара. Напрыклад, прозвішча, імя або імя па бацьку не супадаць з пашпартнымі дадзенымі.

Арганізатар не нясе адказнасці ў выпадку немагчымасці атрымання Пераможцам прызавога асабіста, у выпадку немагчымасці дабрацца да месца розыгрышу і (або) месца выдачы прызавога, у выпадку нясвоечасовага прыбыцця да усталяваных дат і часу выдачы прызавога, з прычыны форс-мажорных абставінаў і да т.п.

Арганізатар не нясе адказнасці за немагчымасць звязання з удзельнікам Гульні ў выпадку ўказаным удзельнікам Гульні памылковай або недакладнай інфармацыі.

Факт удзелу ў Гульні падразумявае, што яе удзельнікі згаджаюцца з тым, што ў рамках Гульні іх прозвішчы, імёны, імёны па бацьку, фатаграфіі, інтэрв'ю і іншыя матэрыялы аб іх могуць быць выкарыстаны Арганізатарам. У рамках дадзенай рэкламнай Гульні удзельнікі згаджаюцца даваць рэкламнае інтэрв'ю аб удзеле ў Гульні, у тым ліку па радыё, тэлебачанні, у інтэрнце і ў іншых сродках масавай інфармацыі, а таксама здымацца для вырабу графічных рэкламных матэрыялаў без выплаты за гэта якой-небудзь узнагароды.

Усе правы на такія інтэрв'ю і вынікі здымак будуць належаць Арганізатару. У выпадку адмовы пераможцы ад атрымання прызавога, неатрымання прызавога ўстаноўленыя правіламі парадку і тэрміны альбо невыканання ўмоў яго атрымання прызавога ў Арганізатара і выкарыстоўваецца па сваім меркаванні.

13. Склад Камісіі па правядзенні Гульні.
Для правядзення Гульні, кантролю за выкананнем Правілаў Гульні, зацвярджэння вынікаў, падвядзення вынікаў па выніках правядзення розыгрышу, Арганізатарам ствараецца камісія па яе правядзенню ў наступным складзе: старшыня Камісіі — начальнік службы маркетынгу ТДА «Астатрэйдінг» Івановіч Марына Генадзьеўна.

Члены Камісіі:
- спецыяліст па візуальных камунікацыях ТДА «Астатрэйдінг» Байко Юлія Сцяпанавіч;
- спецыяліст па маркетынгу ТДА «Астатрэйдінг» Ярмак Алена Аляксандраўна;
- эканаміст ТДА «Астатрэйдінг» Лапіцкі Юрый Аляксандравіч;
- намеснік дырэктара па прававых пытаннях ТДА «Астатрэйдінг» Лабазінікі Дзмітрый Вячаслававіч.

14. Інфармацыя аб Гульні, публікацыя Правілаў Гульні.
Правілы Гульні будуць апублікаваныя ў газеце «Звязда» да пачатку рэкламнай гульні.

Вынікі Гульні будуць апублікаваныя ў газеце «Звязда» не пазней 05.10.2016 г. Дадаткова інфармацыя аб Гульні можна атрымаць на інтэрнэт-сайце Арганізатара: azs.a-100.by
Інфармацыя аб правілах і ўмовах удзелу ў Рэкламнай гульні можна атрымаць па тэлефоне +375 17 233 33 33 (панядзелак—чацвер, у 8.30—17.30, пятніца — 08.30—17.00) або на сайце Арганізатара.

15. Ішчыя ўмовы.
Спрэчкі паміж Арганізатарам Рэкламнай гульні і удзельнікамі Рэкламнай гульні разглядаюцца згодна з дзеючым заканадаўствам Рэспублікі Беларусь.

Пасведчанне №2809 аб дзяржаўнай рэгістрацыі рэкламнай гульні, зарэгістраванай 15 жніўня 2016 г. Міністэрствам гандлю Рэспублікі Беларусь.

СЁННЯ нікога не здзівіш тым, што на лаве, а то і на двюх адразу, сядзець перад ганкам бабкі і, шчаслівыя, гамоняць пра жыццё-быццё. Яны ўсё ведаюць, хоць рэдка хто з іх бывае далей лавы. Адкуль? Якім чынам? А, бач ты!.. Гэта якраз пра іх і сказала некая мая суседка Віктараўна: «Каб ведаць, што робіцца ў цябе ў хаце, трэба выйсці на вуліцу і паслухаць суседзяў».

На ганку перад маім пад'ездам сёння адна лавы, а некалі ж была і насупраць. Хто і куды яе прыняў — сказаць не бярэцца, але засведчу толькі наступнае: хопіць і адной, бо і тая, бывае, іншы раз не занятая: паміраюць бабулі, адыходзяць, а на іх месца час пакуль нікога б з жылцоў дома не парэкамендаваў. Не дараслі, жанкі, яшчэ вы, каб заняць сабе месца на лаве. Пацярапіце. Яна ад вас нікуды не падзенецца. Хоць, магчыма, і памыляюся: гэтыя жанчыны, што на падыходзе, могуць і не аблюбаваць сабе месца на лаве, бо яшчэ ж змоладу ўцягнуліся ў серыялы і «Аднакласнікі».

У нас на лаве звычайна сядзіць адзінокая бабуля Цітаўна. Толькі калі спякотна ці дождж ідзе, яе не відаць. А так тут і тут. Нярэдка і мая кабет папросіць, калі корпаюся на балконе: «Глянц там, Цітаўна сядзіць? Пайдзі збегна ў краму, а заадно і навіны паслухаю...»

Цітаўна сядзіць. Жыве адна, сумна ў кватэры, ды і душнавата, а тут ветрык, людзі снуюдаюць туды-сюды. Ідзе жыццё,

— Ты, маці, як хочаш, а я ўсё ж помнік Паўлу пастаўлю. Ты ведаеш, пра што я кажу. Больш няма каму. Усё ж раслі разам, ды і чалавек ён добры быў. А пахаваны, як бяздомны які... Ды яшчэ і пры дарозе, навідавоку, дзе кожны, хто ідзе, бачыць гэтую несправядлівасць.

— Ці ж я буду супраць? Вазьмі, колькі трэба, грошай, — на дзіва лёгка пагадзілася жонка. — Зрабі, зрабі, Ягорка, помнік. Хто ж, і сапраўды, калі не ты... — Калі не мы, — напэўна яе муж.

Потым Ягор дастаў сямейны альбом, узяў картку Паўла, дасланую яму з арміі, ацаніў: тут ён як жывы. Падыходзіць. Самы раз будзе. Год нараджэння і смерці ведаў. Пра месяц і дзень, калі нарадзіўся і памёр, спытаць няма ў каго. «Добра хоць так. Не пакрыўдзіцца...»

Назаўтра Ягор пайшоў заказваць помнік.

***

Папрасіла некая Зінаіда Кірэеўна свайго ўнука, Сашку:

— Звазі-ка мяне, хлопчы, у Гуту. Нешта заркацела.

— Што гэта з табой, бабуля? — здзівіўся той. — Ты ж была толькі там. На Радуніцу. А?

Старая ўздыхнула, не адразу прамовіла:

— Так-та яно так. Але мы ж на могількі як едем? Па сцежцы. А мне хочацца па вуліцы праехаць, а мо і прайсціся. Даўно,

Пятроўна, зямлячка і суседка, расказвае:

— Дуська мая пачула па тэлевізары пра цырульню, што ў нас нядаўна адкрылася... во забылася, на якой вуліцы... Дужа, кажа, там спецыялісты добрыя, а самы галоўны іхні цырульнік — мужчына, пераможца многіх замежных конкурсаў. Ды яго, праўда, часта паказваюць... Малады такі, прыгожы... Дзе толькі за мяжой не пабываў! Пабягу, кажа, і я да яго, хопіць хадзіць з абы-якой прычоскай. Ага, там цябе так і чакалі! Чарга! Запісвацца трэба. А гэта ажно за месяц наперад. Нічога не паробіш — запісалася. Дачакалася, усё як мае быць. Не буду казаць, прычоску зрабілі Дусьцы добрую, можна нават сказаць супер, але ж і грошай узялі — будзь здароў і не кірхай. За такую паслугу ў нашай цырульні, што вунь праз дарогу, заплаціла б у два, а тое і ў тры разы танней. Ну добра. Заплаціла дык заплаціла, бяды тае. Але ж ніхто на маю Дуську нават увагі не звярнуў, не пахваліў за тую модную прычоску. Што крыўдна, тое крыўдна. Атрымліваецца, дарэмна такія грошы выкінула кату пад хвост. Скажу больш. У тую нядзелю запрасіў мой кум да сябе на дачу — на шашлык. Там і падпаліла сваю модную прычоску дачка. Ды добрую пасму высмалела спераду! Што рабіць? Як быць? Пабегла яна ў тую дарагую цырульню, каб падлатаць галаву, а там — стоп: чарга! Так і не прабілася. Давалося ісці ў сваю цырульню.

ЗЕМЛЯКІ-СУСЕДЗІ

адным словам. І яна як бы ці не з галавой акунаецца ў ягоны вір.

А некая бачу: сыны Цітаўны, а іх у яе два, прывезлі на легкавіку брусцы, старыя з лавы адрываюць, на іх месца прыбываюць новыя. Потым фарбуюць. Цітаўна, абaperшыся на кульбу, назірае за ўсім тым, што адбываецца. Адзін з сыноў заўважае:

— Цяпер, мама, табе будзе добра сядзець на лаве. Маякка. А то ж зусім пакрышыліся ад старасці брусцы, нават цвікі вылезлі. І як ты сядзела?

— Дык жа кардонку, хіба не бачыў, падцілала? — вочы ў старой свецяцца радасцю. — Ну дзякуй вам, сыночкі.

Тут якраз прыкульгала Віктараўна, Цітаўна і ёй пахваліла сваіх сыноў.

— Ды бачу, бачу, — сказала суседка. — Гэта ж табе ўжо дзевяноста, мабыць?

— Так, маладзіца. Во на Спас будзе...

— Дык і сколькі ж ты на гэтай лаве яшчэ сядзець збіраешся? — з хітрынкай глянула на Цітаўну Віктараўна.

— А пакуль і гэтыя дошкі не згніюць! — весела гаворыць Цітаўна, і яны, бабулькі, злёгка прыхінуўшыся шчакай адна да аднае, шчасліва ўсміхаюцца...

***

Кожны раз, калі Ягор Аўдзееў наведваў вясковыя могількі, дзе пахаваны ягоныя бацькі і дзяды, ён не праходзіў міма грудка зямлі, на якім сутуліўся долу чорны крыж, а на шыльдачцы — такога ж колеру — белай фарбай і няроўнымі літарамі было напісана: «Павел Гаўрылавіч Шабельскі». І ўсё, ні слова больш. Ад гэтага шчымяла асабліва сэрца: Павел, ці проста Паўлік, быў ягоным равеснікам і сябром дзяцінства. Прайшло, місціць, гадоў дзясцят, як пахавалі яго побач з дачкой (яна, кажуць, скончыла жыццё самагубствам, і бацька прывёз яе з Поўначы, дзе Шабельскія жылі); тут жа брат Коля, яго забілі ў Маскве, куды вазіў дзядзю на спаборніцтвы яшчэ ў савецкі час. Забралі грошы, што былі выдаткаваны на ўсю каманду, збілі на горкі блыск, і ён сканаў проста на вуліцы. Кажуць, ніхто нават не выклікаў «хутку». А мо і няпраўда. Тут жа бацька Гаўрыла, маці Маруся. На кожнай магіле акуратныя помнікі з выявамі нябожчыкаў. Толькі ў Паўла нязграбнымі літарамі... белай фарбай... і ні слова...

Той раз, калі вяртаўся ў горад, Ягор разважаў: «Дачцэ помнік паставіў Паўлік, я ведаю; Колю — бацькі, Гаўрыла — Марыя, Марыя — зноў жа, вядома, Паўлік. І кола замкнулася. А хто ж па-людску, як гэта робіцца сёння, увекавечыць больш прыстойна памяць пра яго? Жонка? Наўрад. Яна там і засталася жыць, на Поўначы. Ды і што там за кабетка — хто скажа? Можна, у яе ўжо другі муж, дзеці пайшлі ад яго. Ці ж да Паўла?»

Дома, павячэраўшы, Ягор падняў вочы на жонку, уважліва паглядзеў на яе, выдыхнуў:

Фота Анатоля КІСЕЛЮКА.

вой даўно на вуліцы не была! Як яна там, вуліца? Во ўжо дзе жыццё было некалі!

— Збірайся, паехалі! Якраз час маю, — кіўнуў унук і падаўся да легкавіка.

Зінаіда Кірэеўна не адразу выйшла на падворак — пакуль прыфранцілася ж. Не абы-куды едзе — у сваю родную вёску. Гэта ж свята, а на свята людзі здавён прыбіраюцца. Чым яна горшая?

— Я гатова! Паехалі, унучак, паехалі! — неўзабаве паказалася старая з сенцаў.

З'ездзіла. Паглядзела. А потым можа з тыдзень хварэла. Калі не болей. І сама сабе раз-пораз гаварыла: «Не, па вёсцы больш не паеду. Ніколі. Нізашто. І калі памру, па ёй не вярзеце. Божачкі ж мае! Што стала з Гутай! Глядзець балюча. Вербалоз і рознае карчэўе запаланіла ўсё на ўсцяж — хат не відаць, пасярод дарогі хмызняк расце. Джунглі дый годзе! Ды і якія ж там хаты? Ні шыб у вокнах, ні дахаў... Раскіданыя людскія гнезды... У адным двары толькі куры кльпаюць. Колькі праехала, ніводнага чалавека не стрэла. А якія ж тут добрыя людзі жылі!.. Узімку, бывала, печы як запаліць — вярочыны дыму цягнуцца ў блакітнае неба. І паветра так смачна пахла! Так смачна!.. Хто пехам ідзе па вуліцы, хто на кані едзе... Галасы чуваць... Пеўні кукаракаюць... Каровы рыкаюць... Бывала, і лаянка стаяла, нехта некага недалюбіў ці мо што не падзялілі людзі... Як без гэтага? Жыла вёска, радавалася, зродчас і пакутавала... А вяселлі якія правілі землякі-суседзі! А хрэсьбіны! Што куды падзелася? Каб тады, раней, мне сказаў хто, што так станецца з майёй вёскай, я яму вочы б выдрапала...»

Унук, блазнуўчы, іншы раз папытае: — У вёску, бабуля, не хочаш? Ну, гэта, па галоўнай вуліцы праехаць, а? З аркестрам? Дык магу звязіць!

І старая толькі ківае галавой: эх, Сашка, ці табе ведаць, як шчасліва мы жылі ў сваёй Гуце!..

І што вы думаеце, людцы мае добрыя? Зрабілі дзеўцы такую прычоску, што суседзі хваліць не перастаюць і сёння. Дык ці варта перціся ў тую дарагія і дужа капрызныя цырульні, скажыце?..

Пятроўна глядзіць на мяне, чакае, няначай, парады, а я ўспомніў, што і самому не пашкодзіла б наведаць цырульню. Паглядзеў на тую, што насупраць, праз дарогу: адчынена. Значыць, мяне там чакаюць... Іду!

***

Гэта было даўно. Вельмі. Каб праясніць сітуацыю, нагадаю, што тады за дваццаць пяць рублёў можна было купіць дваццаць сем кілаграмаў цукру. І вось паехала некая ў райцэнтр Марыя Сцяпанаяна, настаўніца-пенсіянерка, каб тое-сёе набыць з адзення. І на гарадскім рынку знайшла дваццаць пяць рублёў адной купюрай. Грошы ляжалі на зямлі (гэта пазней на рынку пакладуць асфальт). Марыя Сцяпанаяна агледзелася па баках, на яе нуль увагі: усе шыбуюць-спяшаюцца па сваіх справах. Ацаніла сітуацыю: таго, хто згубіў грошы, і павідам не відаць. Падняла дваццацьпятку, зноўку павадзіла галавой па баках, а тады паклікала дзядзю, што таўкліся купкай паблізу:

— Гэй, малыя! Хутчэй да мяне, хутчэй! Нештачка пакажу!

Калі дзеці падбеглі, яна аддала ім знойдзеную купюру: — Набярыце сабе, дзеткі, ласункаў. На ўсе грошы.

Тыя спыражы не паверылі добрай цётцы, а потым, калі адзін з іх асмеліўся і ўзяў, нарэшце, грошы, шуганулі, ледзь не навыперадкі, у краму.

Марыя Сцяпанаяна толькі сказала ім услед:

— Частуйцеся, дзеткі. Бо мае грошы з гэтымі, знойдзенымі, не падружачца... Васіль ТКАЧОУ.

Ліпень, 2016.

Центр Промышленной Оценки

- Организация аукционов
- Оценка всех видов имущества

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ПОВТОРНОГО АУКЦИОНА

Организатор аукциона	ЗАО «Центр промышленной оценки» , г. Минск, ул. Мележа, 5/2, пом. 1703			
Продавец	ООО «БЕЛИВЕСТ-ИНЖИНИРИНГ» , г. Минск, пл. Свободы, 17/2			
Предметы аукциона (изолированные нежилые помещения):				
Лот № 1				
Наименование	Назначение	Общая площадь	Инвентарный номер	Адрес, этаж
Рабочие помещения	Административное помещение	166,4	500/D-708164545	г. Минск, пр-т Победителей, 117-44 (Цокольный этаж)
Начальная цена с НДС 20%:		304 619,14 BYN (3 046 191 400 BYR)		
Лот № 2				
Рабочие помещения	Административное помещение	410,7	500/D-708164543	г. Минск, пр-т Победителей, 117-42 (1-й этаж)
Начальная цена с НДС 20%:		713 738,49 BYN (7 137 384 900 BYR)		
Задаток 10% от начальной цены предмета аукциона (лота) в белорусских рублях перечисляется на р/с № 3012343260010 в Дирекции ОАО «Беливестбанк» по г. Минску и Минской области (адрес банка: г. Минск, ул. Коллекторная, 11), БИК 153001739, УНП 191021390, получатель платежа – ЗАО «Центр промышленной оценки»				
Срок подписания договора купли-продажи		10 рабочих дней после проведения аукциона		
Условия оплаты предмета аукциона				
Если между продавцом и покупателем (победитель аукциона либо единственный участник аукциона, согласившийся приобрести предмет аукциона по начальной цене, увеличенной на 5%) в течение срока, установленного для подписания договора купли-продажи, не достигнута договоренность по срокам и о порядке оплаты за предмет аукциона, такая оплата должна быть произведена в течение 30 (тридцати) календарных дней после заключения договора купли-продажи				
Предыдущее извещение о проведении аукциона опубликовано в газете «Звязда» от 23.07.2016.				
Порядок проведения аукциона, оформления участия в аукционе, определения лица, выигравшего аукцион, а также возмещения затрат и оплаты вознаграждения за организацию аукциона, оговорен в Условиях его проведения, размещенных на сайте организатора торгов www.cpo.by				
Дата и время проведения аукциона	23.09.2016 в 11.00 по адресу: г. Минск, ул. Мележа, д. 5/2, пом. 1703, ЗАО «Центр промышленной оценки»			
Дата и время окончания приема документов	22.09.2016 до 17.00 по адресу: г. Минск, ул. Мележа, д. 5/2, пом. 1703, ЗАО «Центр промышленной оценки»			
Контактные телефоны	Тел.: +375 17-280-36-37; +375 29-183-69-71. E-mail: auction@cpo.by			

ИНФОРМАЦИОННОЕ СООБЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ АУКЦИОНА

по продаже гражданам Республики Беларусь в частную собственность земельных участков для строительства и обслуживания многоквартирных жилых домов в дер. Малое Залужье, дер. Дуброва, дер. Скураты, ул. Центральная, дер. Скураты, дер. Лужки Озеричко-Слободского сельсовета Смолевичского района Минской области

1	Форма проведения аукциона	Открытый
2	Дата, время и место проведения аукциона	6 октября 2016 года в 11.00, аг. Слобода, ул. Красногвардейская, 27, Озеричко-Слободской сельисполком, зал заседаний
3	Продавец и его адрес	Озеричко-Слободской сельисполком, аг. Слобода, ул. Красногвардейская, 27
4	Земельный участок, его кадастровый номер и адрес	Лот № 1 – площадь 0,1475 га, № 624883006601000125, дер. Малое Залужье (по гп. № 12) Лот № 2 – площадь 0,1268 га, № 624883003801000312, дер. Дуброва (участок № 2) Лот № 3 – площадь 0,1500 га, № 624883009101000205, дер. Скураты, ул. Центральная (участок № 1) Лот № 4 – площадь 0,1430 га, № 624883009101000204, дер. Скураты (участок № 1) Лот № 5 – площадь 0,1500 га, № 624883005601000164, дер. Лужки (по гп. № 8)
5	Условия продажи	Без изменения целевого назначения
6	Целевое назначение земельного участка	Для строительства и обслуживания многоквартирного жилого дома
7	Начальная (стартовая) цена продажи	Лот № 1 – 12 000 рублей Лот № 2 – 30 000 рублей Лот № 3 – 20 000 рублей Лот № 4 – 20 000 рублей Лот № 5 – 20 000 рублей
8	Условия аукциона	а) продажа по цене не ниже начальной; б) участниками аукциона могут быть граждане Республики Беларусь, постоянно проживающие на территории республики или приравненные к постоянно проживающим в соответствии с законодательными актами Республики Беларусь; в) без права предоставления рассрочки
9	Наличие инженерной инфраструктуры	дер. Малое Залужье – подъездные пути, электричество, охранная зона электрических сетей дер. Дуброва – подъездные пути, электричество, газ, охранная зона электрических сетей, водоохранная зона р. Дубровка дер. Скураты, ул. Центральная – подъездные пути, электричество, газ дер. Скураты – нет, водоохранная зона р. Плиса дер. Лужки – нет
10	Условия оплаты	За безналичный расчет в течение 10-ти рабочих дней после подписания протокола по результатам проведения аукциона
11	Сумма задатка и реквизиты продавца	10% от начальной (стартовой) цены земельного участка, р/с 3641000000058 ЦБУ 621 г. Смолевичи, филиал 616 АСБ «Беларусбанк» г. Жодино, код 812, назначение платежа 04002 (с пометкой «задаток за земельный участок») УНП 600046563 (МФО 153001812)
12	Порядок предв. осмотра в натуре с земельными участками	Среда в 10.00
13	Прием документов	в рабочие дни: понедельник, вторник, среда, четверг, пятница с 8.00 до 13.00 и с 14.00 до 17.00
14	Окончательный срок приема документов	30 сентября 2016 года до 17.00
15	Контактные телефоны	8 017 76 44 6 36, 68 0 30

Расходы по организации и проведению аукциона (Лот № 1 – 1503,69 бел. руб., лот № 2 – 1484,97 бел. руб., лот № 3 – 1492,55 бел. руб., лот № 4 – 1649,01 бел. руб., лот № 5 – 895,88 бел. руб. и публикация информационного сообщения подлежат возмещению победителем аукциона.

Примечания: для участия в аукционе в адрес продавца необходимо предоставить:

1. Заявление на участие в аукционе по установленной форме.
2. Документ, подтверждающий внесение суммы задатка (задатков). Физическим лицам – документ, удостоверяющий личность (паспорт) и копию паспорта покупателя или его доверенного лица, и доверенность, заверенную нотариально (в случае, если интересы покупателя представляет это лицо).
3. Счет в банке, на который перечисляется сумма возвращаемого задатка.

■ Рэпартаж з нагоды

ВАНДРОЙКА ПА МІНСКУ ДАРОГАМІ ВЕДАЎ

Што памятаюць школьнікі пра сталіцу

Вуснамі дзіцяці гаворыць ісціна. Калі не ўспрымаць гэтую фразу так літаральна, то можна сказаць, што разважанні падрастаючага пакалення часта з'яўляюцца вельмі цікавымі і нясуць у сабе добрыя ідэі, якія ніколі б не прыйшлі ў галаву дарослым. Напярэдадні Дня горада, мы адправіліся ў сталічную сярэднюю школу №23, каб абмеркаваць з падлеткамі, якім яны бачаць Мінск, што ведаюць пра яго гісторыю і якія змены пайшлі б яму на карысць.

Школа №23 знаходзіцца на самай ўскраіне горада, у мікрараёне Сухарава (з яе вокнаў нават відаць кальцавая дарога). Шлях да школы ў большасці дзяцей займае ад сілы 10 хвілін, усе гурткі і секцыі бацькі таксама стараюцца падбіраць як мага бліжэй да дома. Атрымліваецца, што такія цяплічныя ўмовы да пэўнага моманту практычна пазбаўляюць падлеткаў магчымасці самастойна спазнаць горад. Аднак, як і па любым іншым пытанні, свая думка на конт асаблівасцяў аблічча сталіцы ў школьнікаў усё ж такі ёсць.

З 9 «А» нас знаёміць іх класны кіраўнік, настаўнік інфарматыкі — Міхаіл Пракоф'еў. Мужчыны ў школе сустракаюцца ўсё рэздей, таму гэта прыемна здзіўляе. Відаць, што ў педагога з класам наладзіліся сяброўскія адносіны: з парога школьнікі наперабой пачынаюць распавядаць яму апошнія навіны. Трохі стрымлівае іх запал толькі прысутнасць старонніх людзей у класе.

«А што ў нас цяпер будзе? Тэст? Ужо кантрольная? Інтэрв'ю?» — зацікаўленыя дзеці адразу ж засыпаюць нас пытаннямі.

Каб захаваць інтрыгу, задаю ім сустрэчнае: што будзе адзначана ў гэты выхадны? Праз некалькі секундаў роздуму дзеці пачынаюць няўпэўнена выказваць здагадку — Дзень горада...

Як толькі падлеткі даведваюцца, што гаворка пойдзе пра Мінск, адразу дзеліцца на два лагера: адны радуюцца — ім ёсць што сказаць пра любімы горад, другія — ніякавеюць,

маўляў, вось папаліся, мы ж амаль нічога не памятаем.

На пачатковае пытанне па гісторыі сталіцы («З чым звязана першая згадка Мінска?») у адказ — цішыня. Спісваем гэта на сямбурнасць першых дзён: як ні круці, але выхад з такіх працяглых канікулаў і рэзкае паглыбленне ў вучобу — заўсёды стрэс для дзіцяці.

З'яўленне варыянтаў адказаў расставіла ўсё на свае месцы. У памяці кожнага ўсплывае бітва на рацэ Нямізе і дата — 1067 год, нездарма ж пра гэту падзею дзецям штогод расказваюць яшчэ з пачатковых класаў. Рухаемся далей — школьнікі ўспамінаюць ВКЛ, Рэч Паспалітую, Расійскую імперыю (крыху пераблыталі з федэрацыяй, але з кім не бывае) і ўпэўнена (і нездарма) заяўляюць, што Мінск (Менск) быў часткай кожнага з гэтых дзяржаўных утварэнняў. А што далей? Шчасна забыўшыся аб урадах, якія ледзь не з хуткасцю святла змянялі адзін аднаго некалькі паслярэвалюцыйных гадоў (тут і даросламу не грэх забытацца), падлеткі адразу адпраўляюць жыхароў сталіцы ў светлую сацыялістычную будучыню — Савецкі Саюз.

Але вернемся крыху назад і паспрабуем уявіць сабе Менск-мястэчка ў канцы XVIII стагоддзя — плошча ўсяго паўтара на паўтара кіламетра. Дзе ж дакладна можна знайсці гэтую тэрыторыю на карце сучаснага горада? Такое пытанне ўводзіць падлеткаў у ступар, адказваюць усе наўздагад, кіруючыся тым, дзе, на іх думку, цяпер знаходзіцца цэнтр — на Нямізе або плошчы Перамо-

гі. На самой справе самым цэнтрам горада цяпер лічыцца Кастрычніцкая плошча: дарэчы, і ў канцы XVIII стагоддзя гэта тэрыторыя ўваходзіла ў склад тагачаснага Мінска.

Перамяшчаем у XX стагоддзе, адразу ў часы Вялікай Айчыннай вайны. Калі яна пачалася, на наша здзіўленне, дзевяцікласнікі ведаюць толькі прыблізна — у 1941-м, добра задумаўшыся, успамінаюць, што ў чэрвені, а вось з дакладнай датай праблема амаль невырашальная — усяго некалькі чалавек упэўнены, што 22-га.

— У Мінску ішлі жорсткія баі, таму ён атрымаў званне «горад-герой», — крычаць з апошніх партаяў хлопцы, якія да гэтага ўвесь час весела гаманілі. — Мы гэта дакладна ведаем! — з гонарам дадаюць яны. То тут, то там узнікае слова «акупацыя». Сумеснымі намаганнямі ўспамінаем, што Мінск вызвалілі 3 ліпеня 1944-га.

— Горад быў цалкам разбураны! — зноў чуецца ўпэўнены голас з апошняй парты. — Гэта так, але некалькі будынкаў усё ж ацалела, — стараюся вывесці на дыялог. Гэтае пытанне выклікае больш за ўсё спрэчак.

— Гэта цырк. Такі прыгожы будынак — адразу відаць, што старадаўні. — Ды не! Палац культуры прафсаюзаў — правільны адказ. Ты чуюш — палац!

За Дом урада, які насамрэч перажыў вайну, вучні прымаюць Палац Рэспублікі. Потым усё ж прыгадваюць велізарны будынак «каля гандлёвага цэнтра «Сталіца». Пасля таго, як крыху больш аб ім даведаліся, абяцаюць наступны раз абавязкова ўважліва яго разгледзець.

Адзінкі тэрытарыяльнага дзялення Мінска — раёны — сумненняў не выклікаюць, а вось іх колькасць — 9 — здаецца непраўдападобна вялікай. На розум прыходзіць толькі свой Фрунзенскі ды суседнія — Маскоўскі і Цэнтральны.

Тэма мінскага метро выклікае ажыятаж. Усе наперабой выкрыкваюць вядомыя ім факты аб будаўніцтве ў 1980-я, 28 станцыях, дзвюх дзейных лініях, узвядзенні («дзесьці ў цэнтры») трэцяй. Аднак пералічыць усе станцыі нікому не ўдаецца — атрымліваецца чамусьці значна менш.

Гарады-спадарожнікі бачацца дзевяцікласнікам нечым вялікім (мабыць, па памерах суадносным з Месяцам), таму за іх яны прымаюць сталіцу і абласныя цэнтры. Школьнікі ўсё няк не могуць цяміць, дзеля чаго можа спатрэбіцца жыць за 30 кіламетраў ад Мінска і ездзіць пры гэтым кожны дзень у яго на працу...

Да асноўных, на іх погляд, славуціцаў Мінска аднагалосна прылічаюць Нацыянальную бібліятэку, раён Нямігі і «Мінск-Арэну». А вось пазнаць ратушу на малюнку атрымліваецца не ва ўсіх. Месцазнаходжанне Купалаўскага тэатра, галерэі Міхаіла Савіцкага і кафедральнага сабора Панны Марыі для іх таксама застаецца загадкай. «Калі б мы на фота гэтыя будынкi ўбачылі, мы б сапраўды ведалі, што гэта Мінск, а вось правільна іх назваць... Бяда», — апраўдваюцца рабяты.

— Ратуша знаходзіцца на плошчы Свабоды, якая ў Верхнім горадзе, — падае голас хлопец, які да гэтага сціпла маўчаў.

— Ты, напэўна, летам хадзіў на канцэрты класічнай музыкі або на «Пешаходку»? — цікаўлюся я. — Не, я быў на лецішчы. Але гэта павінен ведаць кожны! — сур'ёзна адказвае ён.

Апошняе пытанне («Хто з'яўляецца мэрам Мінска?») прымушае падлеткаў задумацца. Выбіраюць з дзвюх кандыдатур: Андрэй Віктаравіч Шорац і Андрэй Уладзіміравіч Кабякоў — прозвішчы, якія часта гучаць у навінах. Спыняюцца на

першым варыянце, хтосьці нават упэўнены.

Як толькі складаныя пытанні застаюцца ў мінулым, школьнікі расслабляюцца і гатовыя ўдасць пагаварыць пра любімы Мінск. Хлопцы і дзяўчаты характарызуюць яго як «цудоўны, велізарны, але пры гэтым прасторны, камфортны для жыцця і поўны магчымасцяў горад». Усе яны плануюць паступаць у сталічны ВУ.

Чаго не хапае Мінску? Адказваюць лаканічна: «Нам у цэлым хапае ўсяго!» Дзяўчаты толькі дадаюць, што хацелася б больш модных марак адзення — надакучыла ездзіць «на закупы». «Ну тады, — у размову ўступаюць хлопцы, — больш пляцовак для моладзі, дзе можна б было вольна займацца «неспакойнымі» відамі спорту». У тое, што якраз на гэты Дзень горада запланавана адкрыццё парка экстрэмальных відаў спорту, спачатку не хочучь верыць. Але пасля ў іх загарваюцца вочы, школьнікі пачынаюць абмяркоўваць, як туды дабрацца і, галоўнае, як угаварыць бацькоў іх адпусціць.

Пра сам Дзень горада ўсе ведаюць, што ён праходзіць у цэнтры, галоўная пляцоўка — каля Палаца спорту. Многія збіраюцца на свята са сваімі сем'ямі.

Наша галоўная задача — захаваць сталіцу такой, якая яна цяпер, нічога не пагоршыць, паступова назапашваючы ідэі, якія мы ўжо ў дарослым узросце зможам прапанаваць і рэалізаваць», — падагульняюць размову школьнікі.

Для пятнаццацігадовых неаблігія планы на будучыню, праўда? А гісторыю роднага горада яны абавязкова падвучаць — у іх жа яшчэ ўсё жыццё наперадзе

■ Гарадская гаспадарка

ЦЯПЕР УСЁ ІНАКШ?

Як працуе партал «Мой горад»

115.бел — адрас сайта «Мой горад», які закліканы спрасціць працэс узаемадзеяння жыхароў сталіцы з Мінгарвыканкамам і гарадскімі службамі. Пры яго дапамозе можна не толькі паведаміць аб праблеме, але і прасачыць за ходам яе рашэння. Наколькі слоган партала «Цяпер усё інакш!» адпавядае рэчаіснасці, мы даведаліся ў спецыяліста цэнтра інфармацыйных тэхналогій Мінгарвыканкама Аляксандра КАЗЛОВА.

Стварэнне сайта — адзін з вынікаў правядзення рэформы жыллёва-камунальнай гаспадаркі Мінска, якая пачалася летась. У рамках рэформы была запушчана ў дзеянне Мінская гарадская тэлефонная даведачная сістэма, інакш кажучы, кантакт-цэнтр ЖКГ. Мэта новаўвядзення — з'яўленне адзінага пункту ўваходу для зваротаў насельніцтва па пытаннях гэтай сферы з укараненнем адзінага кароткага нумара 115. Менавіта адсюль і адрас сайта (115.бел), які стаў наступным этапам у рэалізацыі праекта.

У апісанні партала гаворыцца, што «толькі сумеснымі намаганнямі мы зробім наша

жыццё лепшым!». І на гэты заклік за 10 месяцаў адгукнулася амаль 17 тысяч чалавек. Такая актыўнасць прынесла свае вынікі: за перыяд існавання сайта на разглед было прынята 26 367 запытаў, 21 735 з якіх ужо паспяхова вырашаны. Асноўныя катэгорыі, па якіх узнікаюць пытанні, — шматкватэрныя дамы, дваровыя тэрыторыі, інфраструктура горада, у прыватнасці добраўпарадкаванне і санітарны стан тэрыторый, дарогі і тратуары, электрапрацы і, вядома, агульныя праблемы, няспраўнасці і пашкоджанні.

Кантакт-цэнтр ЖКГ і па тэлефоне, і праз сайт прымае

і апрацоўвае запыты, пасля чаго ў залежнасці ад спецыфікі накіроўвае іх у адпаведны падраздзяленні Мінгарвыканкама ці гарадскім службам, а таксама штодзённа вядзе кантроль за іх вырашэннем. Згодна з правіламі работы партала тэрмін атрымання адказу на пытанне, які публікуецца ў асабістым кабінце карыстальніка, не павінен перавышаць васьмі дзён. Але адлік вядзецца не з моманту звароту на сайт, а з даты паступлення запыту ў асабісты кабінет структурнага падраздзялення Мінгарвыканкама ці падведмай арганізацыі. У цэлым у тэрміны ўкладвацца ўдаецца, аднак ёсць праблемы, устараненне якіх па аб'ектывных прычынах патрабуе больш часу. У гэтым выпадку на першы план выходзіць не хуткасць, а сам факт вырашэння складанага пытання. Рэдка, але бываюць выпадкі, калі запыты папросту ігнаруюцца адказнымі выканаўцамі,

у гэтым разе гараджанам трэба спрабаваць выходзіць на чыноўнікаў асабіста.

Падчас працы з сайтам трэба быць уважлівым — няправільна аформлены зварот можа перашкодзіць вырашэнню праблемы. Тэматыка запыту павінна адносіцца да сферы жыллёва-камунальнай гаспадаркі Мінска ці гарадской інфраструктуры і адпавядаць прапанаванаму на партале класіфікатару. Не трэба справабаваць за раз вырашыць усе назапашаныя праблемы: кожная павінна быць аформлена ў асобны запыт. Варта звярнуць увагу на патрабаванні да ілюстрацыйных фотаздымкаў, дакладнае пазначэнне адрасу і завершанасць думкі ў складаным запыту.

На сайце прадстаўлена інтэрактыўная карта горада, на якой па месяцах можна прасачыць за дынамікай: выбіраецца, напрыклад, жнівень 2016-га і глядзіце, якія пытанні былі вырашаны, якія знаходзяцца

На партале з'яўляюцца і справаздачы аб зробленым.

на кантролі, а якія пакулі ў працы. У раздзеле «Вынікі» на фотаздымках у фармаце «было-стала» паказаны прыклады паспяховай ліквідацыі праблем.

На дадзены момант асноўная аўдыторыя сайта «Мой горад» — гэта маладыя людзі ва ўзросце 25-34 гадоў, пераважна мужчыны, якія валодаюць сучаснымі інфармацыйнымі тэхналогіямі, падтрымліваюць іх распаўсюджванне і, вядома, займаюць актыўную жыццёвую пазіцыю. У межах зваротнай сувязі карыстальнікі партала як выказваюць падзякі, так і ўносяць прапановы па паляпшэнні яго работы. Усе ідэі акумуляюцца, перапрацоўваюцца і пасля ўкараняюцца ў працу сайта.

ДУХ У РУЖУ

З чаго пачынаўся інваспорт і як выглядае Паралімпіяда сёння

На наступным тыдні ў Рыа стартуюць XV летнія Паралімпійскія гульні. Развіццё спорту сярод людзей з абмежаванымі магчымасцямі мае больш чым стагадовую гісторыю. Штуршком для гэтага стала адкрыццё навукоўцаў, дзякуючы якому яны высветлілі, што рухальная актыўнасць з'яўляецца адным з асноўных фактараў рэабілітацыі інвалідаў.

Паццэразовы паралімпійскі чэмпіён Ігар БОКІЙ.

Першыя спробы далучэння людзей з фізічнымі хваробамі да спорту былі зроблены ў 1888 годзе, калі ў Берліне ўзнік першы спартыўны клуб для глухих. Праз некалькі дзесяцігоддзяў у Парыжы былі праведзены летнія Суветныя гульні глухих (1924). У іх удзельнічалі спартсмены з Бельгіі, Вялікабрытаніі, Галандыі, Польшчы, Францыі і Чэхаславакіі. Праграма гульні ўключала спартоўныя па лёгкай атлетыцы, веласпорце, футболе, стральбе і плаванні. Пазней сталі праводзіцца падобныя зімовыя гульні.

А вось людзі з пашкоджанымі апорна-рухальнага апарата сталі актыўна далучацца да заняткаў спортам толькі пасля Другой сусветнай вайны. У 1944 годзе ў цэнтры рэабілітацыі хворых са спінамазгавымі траўмамі ў Стак-Мандэвіле была распрацавана спартыўная праграма як абавязковая частка комплекснага лячэння, яе стваральнік — прафесар Людвіг Гутман. У ліпені 1948-га адначасова з правядзеннем Алімпійскіх гульні ў Вялікабрытаніі пад кіраўніцтвам доктара Людвіга адбыліся Стак-Мандэвільскія гульні. У спартоўных па стральбе з лука ўдзельнічалі 16 паралізаваных мужчын і жанчын — былых вайскоўцаў.

У наступныя гады павялічылася не толькі колькасць удзельнікаў, але і колькасць відаў спорту. Увогуле ідэя правядзення спартоўнага інвалідаў была добра падтрымана міжнароднай грамадскасцю.

***

Першыя летнія Паралімпійскія гульні адбыліся ў сталіцы Італіі Рыме ў 1960 годзе. Цырымонія адкрыцця прайшла на стадыёне «АкваАцэтоса», дзе прысутнічалі пяць тысяч гледачоў. У спартоўных прынялі ўдзел 400 спартсменаў з 23 краін. Праграма рымскіх Гульні ўключала восем відаў спорту, сярод якіх была ўжо не толькі стральба з лука, але і лёгка атлетыка, плаванне, фехтаванне, баскетбол і настольны тэніс. Медалі разыгрываліся ў 57 дысцыплінах. У спартоўных удзельнічалі спартсмены з пашкоджаннем спінога мозга.

Яшчэ адной значнай падзеяй у паралімпійскім руху стала летняя Паралімпіяда 1988 года, для правядзення якой пачалі выкарыстоўвацца тыя ж аб'екты, на якіх праходзілі алімпійскія спартоўныя. Ужо зімовыя Паралімпійскія гульні 1992 года адбыліся ў тым жа горадзе і на тых жа арэнах, што і алімпійскі турнір. У 2001 годзе Міжнародны алімпійскі камітэт і Міжнародны паралімпійскі камітэт падпісалі пагадненне, па якім Паралімпіяда павінна праходзіць у той жа год, у той жа краіне і выкарыстоўваць тыя ж аб'екты, што і Алімпіяда.

Праз 50 гадоў свайго існавання Паралімпійскія гульні набылі зусім іншыя маштабы. У 2012 годзе ў Лондане лік удзельнікаў перавысіў 4 200 спартсмен-

наў, у турніры спаборнічалі атлеты з 166 краін у 20 відах спорту і разыгралі 503 камплекты ўзнагарод.

***

Як і Алімпіяда, Паралімпіяда мае сваю эмблему, лозунг і талісманы. Эмблема ўпершыню з'явілася на зімовых гульнях у Турynie ў 2006 годзе. Лагатып складаецца з размешчання вакол цэнтральнага пункта тры паўсферы чырвонага, сіняга і зялёнага колераў — тры агітосы (ад лацінскага agito — «прыводзіць у рух, рухаць»). Гэты сімвал адлюстроўвае ролю Міжнароднага паралімпійскага камітэта ў аб'яднанні спартсменаў з інваліднасцю, якія сваімі дасягненнямі натхняюць і захапляюць свет. Тры паўсферы, колеры якіх — чырвоны, зялёны і сіні — шырока прадстаўлены ў нацыянальных сцягах краін свету, сімвалізуюць Розум, Цэля і Дух.

Паралімпійскі дэвіз — «Spirit in Motion» («Дух у руху»). Ён лаканічна і ярка перадае бачанне паралімпійскага руху — неабходнасць даваць спартсменам-паралімпійцам любога ўзросту і паходжання магчымасць для таго, каб натхняць і захапляць свет дзякуючы спартыўным дасягненням.

***

Так праходзіць спартоўнае па баскетболе.

***

Сёлетняя Паралімпіяда ўключае ў сябе больш за 20 відаў спорту. Калі стральба з лука стала першым індывідуальным відам у гісторыі інваспорту, то ў гульнявых відах усё пачалося з баскетбола на калёсках. За выключэннем таго, што гульцы перасоўваюцца на калёсках, правілы блізка да звычайных. Акрамя гэтага, на Паралімпіядзе прадстаўлены і валејбол, ён уключае ў сябе дзве разнавіднасці — гульня стаячы і сядзячы.

У веласпорце, напрыклад, правілы не адаптаваны спецыяльна для спартсменаў з інваліднасцю, але ўведзена дадатковае

ахоўнае прыстасаванне. Каляскачкі спаборнічаюць на калёсках-роўарах з ручным прывадам, спартсмены з парашэннямі зроку — на веласіпах-тандамах у параз з памочнікамі, якія добра бачаць. Сучасная праграма ўключае шашэйныя гонкі, а таксама трэкавыя віды: камандныя, індывідуальныя гонкі пераследавання і іншыя.

«Калёва спорту» лёгка атлетыка прадстаўлена на Паралімпіядзе бегам, скачкамі, кіданнем і мнагаборствам. Сярод сілавых відаў спорту найбольшае распаўсюджванне атрымаў паўэрліфтынг — жым штангі лежачы. Сярод папулярных таксама танцавальны спорт. Спартоўніцтва па танцах на калёсках дзеляцца на тры віды — у калёсцы партнёр, у калёсцы партнёрка і ў калёсках абое.

У асноўным большасць відаў праграмы Паралімпіяды падобныя да алімпійскіх.

***

Упершыню зборная СССР прыняла ўдзел у Паралімпійскіх зімовых гульнях у 1984 годзе ў Інсбруку (Аўстрыя). На рахунку каманды былі толькі два бронзавыя медалі, заваяваныя лыжніцай Вольгай Грыгор'евай, інвалідам на зроку. У Паралімпійскіх летніх гульнях савецкія паралімпійцы дэбютвалі ў 1988 годзе ў Сеуле. Яны выступалі на спартоўных па плаванні і лёгкай атлетыцы, заваявалі там 55 медалёў, з іх 21 залаты.

На IX летніх Паралімпійскіх гульнях 1992 года ў Барселоне беларусы ўвайшлі ў зборную СНД. Чэмпіёнамі тады сталі нашы суайчынікі Ірына Леанцюк у скачках у даўжыню, Тамара Сівакова ў кіданні дыска, Алег Шэпель у скачках у вышыню, Таццяна Грышко ў стральбе з лука.

На наступных X Паралімпійскіх гульнях у Атланце ўпершыню беларускія паралімпійцы выступілі самастойнай камандай. Іх дэбют аказаўся даволі паспяховым: нашы спартсмены заваявалі 13 медалёў, з якіх 3 залатыя, 3 сярэбраныя і 7 бронзавых. Рэкардсменка свету Ірына Леанцюк стала чэмпіёнкай Паралімпійскіх гульні ў Атланце па скачках у даўжыню. Чэмпіёнам стаў Алег Шэпель у бегу на 100 м. Сярэбраным прызёрам — Ігар Фартуноў у скачках у даўжыню і трайным скачку. Ядвіга Скарабегатава стала бронзавай прызёркай у кіданні кап'я.

У 2012 годзе на Паралімпіядзе ў Лондане беларуская зборная заняла 25-е месца ў выніковым медальным заліку (10 медалёў: 5 залатых, 2 сярэбраныя і 3 бронзавыя). Нашы паралімпійцы спаборнічалі ў сямі відах спорту: лёгка атлетыка, плаванне, акадэмічнае веславанне, фехтаванне, дзюдо, веласпорт і паўэрліфтынг. Сапраўдным героем спартоўнага стаў плывец Ігар Бокій. На яго рахунку 5 залатых ўзнагарод (з іх 3 сусветныя рэкорды — 100 м на спіне, 400 м вольным стылем, 200 м комплексным плаваннем) і 1 сярэбраная.

Сёлетняя Паралімпійскія гульні стартуюць 7 верасня. Беларускія спартсмены будуць змагацца за медалі ў лёгкай атлетыцы (Аляксандр Трыпуць, Ганна Канюк, Аляксандр Субота, Сяргей Бурдукоў, Андрэй Муха, Тамара Сівакова), плаванні (Ігар Бокій, Рыгор Зудзілаў, Наталія Шавель, Уладзімір Ізотаў, Анастасія Зудзілава, Аляксандра Свядкоўская), дзюдо (Арына Качан, Аляксандр Казлоў), акадэмічным веславанні (Людміла Волчак) і фехтаванні (Алесь Макрыцкая, Андрэй Праневіч, Алена Галкіна, Анастасія Касцючкова, Мартын Каваленя).

Дар'я ЛАБАЖЭВІЧ.
lobazhevich@zviazda.by

Гонкі на калёсках.

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ПЕРВЫХ И ПОВТОРНЫХ ТОРГОВ В ФОРМЕ ОТКРЫТОГО АУКЦИОНА

Организатор: государственное предприятие «Витебский областной центр маркетинга», г. Витебск, проезд Гоголя, 5, тел. (0212) 42-61-62

Продавец: ОАО «Витебские продукты», 210041, г. Витебск, ул. Воинов-Интернационалистов, 25, тел. +375 29 711-18-95

Лот №1. Изолированное помещение с инв. №200/D-94452 по адресу: Витебская обл., г. Витебск, пр-т Московский, д. 16 площадью 798,5 кв.м, наименование: магазин, назначение: торговое помещение. Нач. цена (с учетом/ до деноминации): 487 750/ 4 877 500 000 бел. руб. без НДС. Задаток (с учетом/ до деноминации): 48 775/ 487 750 000 бел. руб.

Повторный аукцион состоится **04.10.2016 в 15.00** по адресу: г. Витебск, проезд Гоголя, 5 в ККУП «Витебский областной центр маркетинга». Срок внесения задатков и приема документов: с **05.09.2016 в 8.30 по 03.10.2016 до 17.30**. Срок заключения договора купли-продажи: 10 календарных дней со дня проведения аукциона. Условие аукциона: оплатить предмет аукциона в порядке и сроки, установленные договором купли-продажи, оплатить НДС сверх цены продажи объекта, возместить затраты на организацию и проведение аукциона и затраты по оценке имущества. Обременение: договор аренды части помещения от 21.03.2016 площадью 467,4 кв.м сроком на 3 года с даты подписания акта приема-передачи. Ранее опубликованное извещение: газета «Звязда» 12.08.2016

Продавец: ОАО «Доломит», Витебская обл., г. Витебск, г/п Руба, ул. Центральная, 23, 8 (0212) 57-85-08

Лот №1. Изолированное помещение с инв. №200/D-176885 по адресу: Витебская обл., Витебский р-н, г/п Руба, ул. Центральная, 19А-1, площадью 15,8 кв. м, назначение — помещение коммунального хозяйства, наименование — помещение хозарая. Нач. цена (с учетом/ до деноминации): 282,14/2 821 400 бел. руб. без НДС. Задаток (с учетом/ до деноминации): 28,21/257 140 бел. руб.

Лот №2. Изолированное помещение с инв. №200/D-176887 по адресу: Витебская обл., Витебский р-н, г/п Руба, ул. Центральная, 19А-2, площадью 16 кв. м, назначение — помещение коммунального хозяйства, наименование — помещение хозарая. Нач. цена (с учетом/ до деноминации): 285,76/2 857 600 бел. руб. без НДС. Задаток (с учетом/ до деноминации): 28,57/285 700 бел. руб.

Лот №3. Изолированное помещение с инв. №200/D-176888 по адресу: Витебская обл., Витебский р-н, г/п Руба, ул. Центральная, 19А-3, площадью 15,4 кв. м, назначение — помещение коммунального хозяйства, наименование — помещение хозарая. Нач. цена (с учетом/ до деноминации): 275,2/2 750 000 бел. руб. без НДС. Задаток (с учетом/ до деноминации): 27,50/275 000 бел. руб.

Лот №4. Изолированное помещение с инв. №200/D-176889 по адресу: Витебская обл., Витебский р-н, г/п Руба, ул. Центральная, 19А-4, площадью 14,4 кв. м, назначение — помещение коммунального хозяйства, наименование — помещение хозарая. Нач. цена (с учетом/ до деноминации): 257,11/2 571 100 бел. руб. без НДС. Задаток (с учетом/ до деноминации): 25,71/257 100 бел. руб.

Лот №5. Капитальное строение с инв. №200/C-96175, общая площадь застройки 1768 кв.м, назначение — сооружение специализированное складов, хранилищ, наименование — силосный склад цеха №2, по адресу: Витебская обл., Витебский р-н, г/п Руба, ул. Центральная, 25/31, на зем. участке площадью 41,6313 га (долевая аренда). Нач. цена (с учетом/ до деноминации): 50 750/507 500 000 бел. руб. без НДС. Задаток (с учетом/ до деноминации): 5 075/50 750 000 бел. руб.

Повторный аукцион состоится **05.10.2016 в 15.00** по адресу: г. Витебск, проезд Гоголя, 5 в ККУП «Витебский областной центр маркетинга». Срок внесения задатков и приема документов: с **05.09.2016 в 8.30 по 04.10.2016 до 17.30**. Срок подписания договора купли-продажи: 5 рабочих дней со дня проведения аукциона, оплата за объект производится в порядке и сроки, установленные договором купли-продажи. Условие аукциона: возмещение затрат по оценке имущества, оплата НДС сверх цены продажи объекта. Ранее опубликованное извещение: газета «Звязда» 21.07.2016.

Продавец: ОАО «Доломит», Витебская обл., г. Витебск, г/п Руба, ул. Центральная, 23, 8 (0212) 57-85-08

Лот №1. Капитальное строение с инвентарным номером 200/C-85760 площадью 231,2 кв. м, назначение — здание многофункциональное, наименование — котлора лесничества, по адресу: Витебская обл., Витебский р-н, г/п Руба, пер. Центральный, 10, на зем. участке площадью 0,1651 га. Нач. цена (с учетом/ до деноминации): 47 000/470 000 000 бел. руб. без НДС. Задаток (с учетом/ до деноминации): 28,21/282 140 бел. руб.

Аукцион состоится **05.10.2016 в 14.00** по адресу: г. Витебск, проезд Гоголя, 5 в ККУП «Витебский областной центр маркетинга». Срок внесения задатков и приема документов: с **05.09.2016 в 8.30 по 04.10.2016 до 17.30**. Срок подписания договора купли-продажи: 5 рабочих дней со дня проведения аукциона, оплата за объект производится в порядке и сроки, установленные договором купли-продажи. Условие аукциона: возмещение затрат по оценке имущества, оплата НДС сверх цены продажи объекта.

Продавец: ОАО «Витебскхлебпром», 210024, г. Витебск, ул. Горбачевского, 5, тел. (0212) 35-86-82

Лот №1. Изолированное помещение с инв. №200/D-108263 по адресу: Витебская обл., г. Витебск, пр-т Фрунзе, 22/2-87, площадью 297,4 кв.м, назначение — торговое помещение, наименование — торговое помещение с рампой. Нач. цена (с учетом/ до деноминации): 380 500 / 3 805 000 000 бел. руб. без НДС. Задаток (с учетом/ до деноминации): 38 050 / 380 500 000 бел. руб.

Аукцион состоится **03.10.2016 г. в 11.00** по адресу: г. Витебск, проезд Гоголя, 5 в ККУП «Витебский областной центр маркетинга». Срок внесения задатков и приема документов: с **05.09.2016 в 8.30 по 30.09.2016 г. до 17.30**. Срок заключения договора купли-продажи: 20 календарных дней со дня проведения аукциона, оплата за объект производится в порядке и сроки, установленные договором купли-продажи. Условие аукциона: возмещение затрат по оценке имущества, оплата НДС сверх цены продажи объекта.

Заявления на участие в аукционе со всеми необходимыми документами принимаются в рабочие дни с 8.30 до 17.30 по адресу: г. Витебск, проезд Гоголя, д. 5 в ККУП «Витебский областной центр маркетинга». Аукцион проводится в порядке, установленном Постановлением Совета Министров Республики Беларусь от 12.07.2013 № 609. Лица, желающие участвовать в аукционе, обязаны подать организатору аукциона заявление на участие в аукционе, подписать соглашение установленной формы с приложением документов: документ, подтверждающий внесение суммы задатка на р/счет, указанный в извещении, с отметкой банка; юр. лицом или индивидуальным предпринимателем РБ — копия документа, подтверждающего гос. регистрацию юр. лица или индивидуального предпринимателя, без нотариального засвидетельствования; иностранным юр. лицом — легализованные в установленном порядке копии учредительных документов и выписку из торгового реестра страны учреждения (выписка должна быть произведена не ранее шести месяцев до подачи заявления на участие в торгах) либо иное эквивалентное доказательство юр. статуса в соответствии с законодательством страны учреждения с нотариально засвидетельствованным переводом на белорусский или русский язык; иностранным индивидуальным предпринимателем — легализованный в установленном порядке документ, подтверждающий статус, с нотариально засвидетельствованным переводом на белорусский или русский язык; представителем юридического лица РБ — доверенность (кроме случаев, когда юр. лицо представляет его руководителем); представителем гражданина или индивидуального предпринимателя РБ — нотариально удостоверенная доверенность; представителем иностранного юр. лица, иностранного физ. лица или индивидуального предпринимателя — доверенность, легализованную в установленном законодательством порядке, с нотариально засвидетельствованным переводом на белорусский или русский язык. При подаче документов заявитель (его представитель) предъявляет документ, удостоверяющий личность, руководителем юр. лица — документ, подтверждающий его полномочия. Победитель аукциона (единственный участник аукциона) обязан перечислить затраты на организацию и проведение аукциона, возместить затраты по оценке имущества на расчетный счет, указанный в протоколе аукциона в течение 3 (трех) рабочих дней со дня проведения аукциона. Задаток перечисляется на р/с 3012078870010, ЦБУ №3 ЗАО «ПТБанк», г. Витебск, ул. Ленина, 17, БИК 153001117, УНП 390477566, получатель «МТБ» — ККУП «Витебский областной центр маркетинга». Организатор аукциона вправе в любое время, но не позднее чем за 3 дня до даты проведения аукциона, отказаться от проведения аукциона. **Дополнительную информацию можно получить по тел.: (0212) 42-61-62, (029) 510-07-63, e-mail: vcm74@mail.ru, marketvit.by.**

Объявление о проведении аукциона по продаже в частную собственность земельных участков для строительства и обслуживания жилых домов

1. Дата, время, место проведения аукциона: **4 октября 2016 года в 14.00 в здании Великодолецкого сельского Дома культуры, ул. Лесная, 2а**

2. Адрес участка	Участок №1: д. Ветче, 12В Великодолецкого сельсовета Ушачского района Витебской области, 1 береговая линия	Участок №2: д. Замощье, 14Б Великодолецкого сельсовета Ушачского района Витебской области, возле озера Замощье
3. Площадь участка	0,1695 га	0,2431 га
4. Кадастровый номер	224980702601000029	224980705601000042
5. Начальная цена	3000 рублей	2000 рублей
6. Шаг аукциона	300 рублей	200 рублей
7. Размер задатка	150 рублей	100 рублей

8. Место, дата, время, начала и окончания приема заявлений и прилагаемых к ним документов: **Ушачский район, аг. Великие Дольцы, ул. Центральная, 16 в рабочие дни с 9.00 до 16.00 с 01.09.2016 по 28.09.2016 включительно**

9. Размер задатка вносится на расчетный счет: **Великодолецкий сельский исполнительный комитет 3641328011094 в ф-ле №216 ОАО «АСБ Беларусбанк» г. Полоцк, код 150801648, УНП 300007086, ОКПО 28677750**

10. Адрес и номер контактного телефона: **Ушачский район, аг. Великие Дольцы, ул. Центральная, 16, Великодолецкий сельисполком (8 02158) 53323, 53338 в рабочие дни с 8.00 до 16.00.**

ГАЛОЎНЫЯ ПРЫЯРЫТЭТЫ

Заўважана, што ў кожнага буйнога вытворчага калектыву — свой характар і свае прыярытэты. Пяцітысячны калектыв Мазырскага нафтаперапрацоўчага завода аднойчы і назаўсёды зрабіў стаўку на навукова-тэхнічны прагрэс і прытрымліваецца гэтай генеральнай лініі няўхільна. Пастаянна бываючы на гіганце айчыннай нафтахіміі, творчыя брыгады «Звядзі» кожны раз знаходзілі гэтаму новыя пацвярджэнні. Каб не быць галаслоўнымі, прывядзём храналогію найважнейшых этапаў паступовага і, тым не менш, імклівага развіцця МНПЗ.

Панарама новай камбінаванай устаноўкі па вытворчасці высокаактанавых кампанентаў бензіну.

АДКУЛЬ СІЛА, БРАТ?

Такім чынам, у 2008 годзе завершаны першы этап рэканструкцыі з уводам у прамысловую эксплуатацыю камбінаванай устаноўкі алкілавання, пачаты выпуск алкілату — экалагічна чыстага кампанента бензіну і самастойнага экспертнага прадукту.

2010 год — рэалізавана праграма другога этапу рэканструкцыі — уведзена ў строй устаноўка гідрачысткі бензіну каталітычнага крэкінгу, у выніку пачаты выпуск аўтамабільнага бензіну АІ-95 (клас Еўра-5).

У абудову выпадках гарантамі таго, што новыя тэхналогіі грунтуюцца на самых сучасных навуковых распрацоўках, выступілі вядомыя фірмы-ліцэнзіяры — амерыканская UOP і французская AXENS.

Наступныя крокі, якія пацвердзілі еўрапейскае вытворцаў з Мазыра, выглядаюць так:

2011 год — уведзена ў эксплуатацыю устаноўка вытворчасці вадароду з прыроднага газу па тэхналогіі італьянскай фірмы Foster Wheeler. І устаноўка гідрачысткі дызельнага паліва (зноў AXENS), што дазволіла вывесці ўвесь аб'ём дызельнага паліва на вышыню Еўра-5.

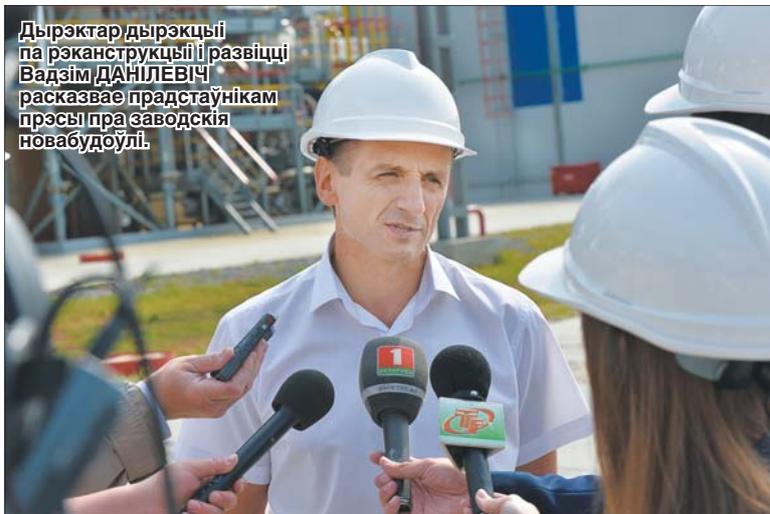
2012 — устаноўка ізамерацыі. Зноў французскія тэхналогіі, зноў жаданы Еўра-5 і адмова ад нізкарэнтабельнага бензіну Нармаль-80.

2013 — устаноўка вакуумнай перагонкі мазуту, якая дазволіла павысіць глыбіню перапрацоўкі нафты — на гэты раз праекце ЗАТ «Нафтахімпраект».

Былі свае «наваселлі» ў 2014 і 2015 гадах. Але дадзім слова непасрэднаму ўдзельніку падзей — **дырэктару дырэкцыі па рэканструкцыі і развіцці прадпрыемства Вадзіму ДАНИЛЕВІЧУ:**

— У 2016 годзе заводам уведзены ў эксплуатацыю адразу тры (!) буйныя тэхналагічныя аб'екты агульным коштам амаль 500 мільёнаў долараў. Першай у сакавіку была ўведзена устаноўка адсарбцыйнай ачысткі бутанавай фракцыі С4, якая накіравана на забеспячэнне якасці сыравіны. У маі завершана будаўніцтва устаноўкі вытворчасці серы («Сера-2»), гэты праект забяспечвае ўтылізацыю га-

Дырэктар дырэкцыі па рэканструкцыі і развіцці Вадзім ДАНИЛЕВІЧ расказвае прадстаўнікам прэсы пра заводскія новабудовы.

за, што ўтрымлівае серавадарод, і атрыманне дадатковай колькасці серы. А ў чэрвені здадзены ў эксплуатацыю трэці, самы буйны аб'ект, — камбінаваная устаноўка па вытворчасці высокаактанавых кампанентаў бензіну. Гэты комплекс дазваляе павялічыць выпрацоўку высокаактанавых аўтамабільных бензінаў АІ-92-К5-Еўра і АІ-95-К5-Еўра і выпускаць увесь таварны асартымент гэтага віду паліва ў адпаведнасці з еўрастандартам экалагічнага класа Еўра-5.

Пытаемся ў свайго суразмоўцы пра перспектывы.

— Перш за ўсё — узвядзенне комплексу перапрацоўкі цяжкіх нафтавых рэшткаў. Ацэнаны кошт гэтага праекта — больш за адзін мільярд трыста мільёнаў долараў. Асноўнае яго прызначэнне — далейшае паглыбленне перапрацоўкі нафты, зніжэнне вытворчасці мазуту, атрыманне дадатковага аб'ёму высокакаснага дызельнага паліва.

Аб'ём работы на будоўлі яшчэ дастаткова вялікі. На праект скарыстана пакуль 358 мільёнаў долараў. Яшчэ стаяць сур'ёзныя задачы, якія нам трэба вырашаць сумесна з усімі ўдзельнікамі працэсу. У тым ліку — палепшыць работу падрадных будаўнічых арганізацый.

Будаўніцтва вядуць беларускія падрадныя арганізацыі, задзейнічаны таксама практычна ўсе найбуйнейшыя мантажныя арганізацыі краіны.

Паляпшаць работу заўсёды можна і трэба, але сёння варта сказаць добрыя словы ў адрас тых, хто працуе на будаўнічай пляцоўцы. Ажыц-

Лічбы і факты

Адлік свайго вытворчай дзейнасці завод вядзе з 30 студзеня 1975 года, калі на тэхналагічны рэжым была выведзена секцыя 100 комплексу ЛК-6У №1 і атрыманы першы палескі бензін.

Сёння прадпрыемства выйшла на самы значны з дня заснавання акцыянернага таварыства аб'ём перапрацоўкі нафты — 12 мільёнаў 290 тысяч тон у 2015 годзе.

Агульны кошт уведзеных за апошнія дзесяць гадоў тэхналагічных аб'ектаў складае больш за мільярд долараў ЗША.

Сярэдні ўзрост работнікаў ААТ «Мазырскі НПЗ» крышку вышэйшы за 39 гадоў.

Амаль палова завадчан (46%) маюць вышэйшую адукацыю.

Прыярытэтнымі кірункамі сацыяльнай палітыкі завода з'яўляюцца праграмы «Жыллё», «Здароўе», «Адпачынак», «Ветэран», «Моладзь», «Сацыяльная дапамога».

Мазырскі нафтаперапрацоўчы — адзін з лакаматываў мясцовай эканомікі, аказвае значны ўплыў на развіццё інфраструктуры Мазыра і ўсяго рэгіёна Палесся.

цяўляюць яны тэхнічна складаныя праекты, прымяняючы ўнікальныя тэхнічныя рашэнні, для рэалізацыі якіх неабходна высокая кваліфікацыя і дасканалая прапрацоўка самога працэсу.

— У вас у дырэкцыі таксама моцныя спецыялісты?

— Дырэкцыя — дастаткова складаны механізм, уключае ў сябе розныя падраздзяленні. Натуральна, што ў нашым адзеле праектавання шмат працуе тэхнолагаў, а ў адзеле будаўніцтва — прафесійных будаўнікоў. На заводскіх аб'ектах ажыццяўляецца поўны цыкл будаўніцтва, і ўсе яго напрамкі кур'руюць нашы спецыялісты. Яны суправаджаюць праекты ад самага пачатку і да ўводу ў эксплуатацыю — створаны групы рэалізацыі праекта. Выконваем свае задачы ў цеснай сувязі з аддзеламі і службамі галоўнага інжынера, аддзела матэрыяльна-тэхнічнага забеспячэння і іншымі вытворчымі падраздзяленнямі.

«БОЛЬШ ТАКИХ НЯМА У СВЕЦЕ»

Ёсць адзін цікавы аспект, які мы заўважылі падчас наведвання новага комплексу па вытворчасці высокаактанавых кампанентаў бензіну. Пра гэты аспект нам раскажаў **начальнік камбінаванай устаноўкі Аляксей ІВАНОЎ:**

— Складаецца камбінаваная устаноўка з трох секцый, на якіх выпускаюцца высокаактанавыя кампаненты бензіну. Да пуску некаторыя іх віды (актанавышальную дабаўку) закуплялі ў Расійскай Федэрацыі — для вытворчасці бензіну Еўра 5. Цяпер патрэбы ў гэтай прысадцы будзем забяспечваць самастойна. Устаноўка пабудавана па апошніх тэхналогіях. Падкрэслім: яна ўнікальная. Унікальнасць як у абсталяванні, што тут сабрана, так

мела, што да аператараў прад'яўляюцца высокія патрабаванні.

Пагодзімся з Алегам і ад сябе дададзім: унікальнасць не толькі ў абсталяванні, але яшчэ і ў людзях, якія тут працуюць. Іваноў прыйшоў з багатым досведам пасля працы на іншых устаноўках. А Мазура працуе на заводзе пасля заканчэння Беларускага дзяржаўнага тэхналагічнага ўніверсітэта прыкладна два гады. Адразу прайшоў добрую практыку тут, на заводзе, але на іншай вытворчасці, потым па ўласным жаданні перавёўся сюды (падкрэслім: дзе цяжэй), на будоўлю новага комплексу.

— Мне было цікава, як яно ўсё тут робіцца. Не шкадую, што перайшоў, хоць будаваць устаноўку было, мякка кажучы, складана. Але за гэтыя паўтара года набыў вялікі вопыт. Менавіта таму, што ўдзельнічаў ва ўзвядзенні.

Начальнік новай камбінаванай устаноўкі Аляксей ІВАНОЎ.

і ў яго кампанію. Нідзе іншай такой устаноўкі няма ў свеце, ёсць яе часткі. Недзе стаіць адна секцыя, недзе працуе другая, але каб сабраць іх разам у адзін комплекс — такое пакуль толькі ў Мазыры.

Свайго начальніка падтрымаў **Алег Мазура, аператар секцыі 300:**

— Каб не ўдавацца ў падрабязнасці, скажу толькі, што задзейнічаны ўнікальны рэактар і ўнікальная каталітычная калона. Выкарыстоўваюцца высокія тэмпературы і высокія ціскі, і ўсе гэтыя працэсы мы кантралюем і вядзём іх з аператарнай дзякуючы аўтаматызаванай сістэме кіравання тэхналагічным працэсам на ўсіх секцыях. Зразу-

Родам Алег з пасёлка Ялізава Асіповіцкага раёна. Мае моцныя вытворчыя карані, бо бацька працаваў дырэктарам на славутым Ялізаўскім шклозаводзе. «Я бачыў, як працаваў мой тата. Пастараюся працаваць не горш». Здаецца, хлапец разумее, што калектыв, які прыняў яго ў свае рады, — далёка не радавы, а адзін з прызнаных лідараў нафтаперапрацоўкі на постсавецкай прасторы. Інакш кажучы, разумее сваю адказнасць перад таварышамі.

Наладжваецца і побыт. Алег прывёз з Мінска дзясціну, плануе ў хуткім часе пажаніцца. Што ж, удачы табе ва ўсім, новае пакаленне!

Аператар секцыі 300 Алег МАЗУРА.

Начальнік службы якасці і стандартызацыі Андрэй ЕСІН: «Гэтая работа мне па душы».

ЯКАСЦЬ І ЧАЛАВЕК ПРАЦЫ

4 ВЕРАСНЯ — ДЗЕНЬ РАБОТНІКАЎ НАФТАВАЙ, ГАЗАВАЙ І ПАЛІўНАЙ ПРАМЫСЛОВАСЦІ

«ГЭТАЯ РАБОТА ПА ДУШЫ»

З не менш цікавымі людзьмі пазнаёмліліся і ў іншых вытворчых падраздзяленнях.

Андрэй ЕСІН, начальнік службы якасці і стандартызацыі, з той кагорты маладых, якім даверана адказваць за многае. У дадзеным выпадку за надзвычай важнае — якасць канчатковага прадукту.

— Гэтая работа наколькі складаная, настолькі і цікавая, перспектыўная. Бо спрыяе падтрыманню іміджу заводскай маркі. Адчуваем, што мы непасрэдна ўплываем на якасць прадукцыі. Кантралюем ход атрымання канчатковага нафтапрадукту ад самага пачатку — ад пастаўкі нафты, яе якасных параметраў.

— Ёсць такія вадзіцельскі жарт: ад Гомеля да Адэсы патрэбна на 10 працэнтаў гаручага менш, чым ад Адэсы да Гомеля. Маецца на ўвазе якасць паліва.

— Тое, што мы выпускаем высокакачэсна нафтапрадукты, пацвярджаецца многімі спажывцамі, тымі ж кіроўцамі. Тэхналогіі вытворчасці нафтапрадуктаў адшліфаваны такім чынам, каб атрымліваць прадукт стабільна высокай якасці. Брак у нас у прынцыпе не дапушчальны, яго адсутнасць ці наяўнасць кантралюецца на ўсіх стадыях. Дзейнічае акрэдытаваная лабараторыя, яна адсочвае як прамажкавыя працэсы, так і канчатковы вынік — адпаведнасць нафтапрадуктаў стандартам. Абсталяванне тут увесь час абнаўляецца, мадэрнізуецца — пад новыя працэсы і новыя тэхналогіі. Цудоўна падрыхтаваны кадры. Людзі пастаянна вучацца, ездзяць на канферэнцыі, гэта дастаткова дасведчаная спецыялісты.

— Ці можна сказаць, што створана сістэма гарантыванага забеспячэння якасці канчатковага прадукту?

— У ААТ «Мазырскі НПЗ» укаранены і дзейнічаюць: сістэма менеджменту якасці ў адпаведнасці з патрабаваннямі міжнароднага стандарту ISO 9001:2008; сістэма аховы навакольнага асяроддзя ў адпаведнасці з патрабаваннямі ISO 14001:2004 і СТБ ISO 14001-2005; а таксама сістэма менеджменту аховы працы ў адпаведнасці з патрабаваннямі OHSAS 18001:2007. Што пацвярджае зольнасць прадпрыемства пастаянна выпускаць прадукцыю самай высокай якасці і забяспечваць пры гэтым мінімальнае шкоднае ўздзеянне на навакольнае асяроддзе і бяспечныя ўмовы працы для работнікаў завода.

Сістэма менеджменту якасці дзейнічае з 2000 года, яна сертыфікавана і рэгламентуе ўсе этапы атрымання прадукцыі належнай якасці. Для атрымання такога выніку задзейнічаны шматлікія службы. І служба метралагаў, бо ад паказанняў прыбораў залежыць шмат чаго. І служба галоўнага механіка, якая абслугоўвае тэхналагічнае абсталяванне і таксама наўпрост уплывае на якасць. І тэхналагі на месцах, яны абслугоўваюць гэтае абсталяванне. Адным словам, увесь завод удзельнічае ў важным працэсе.

— Якая роля чалавечага фак-

Лічбы і факты

У Палацы культуры аб'яднання працуюць трынаццаць аматарскіх калектываў, сярод якіх тры заслужаныя (ансамбль «Сваякі», тэатр танца «Алексіс», ансамбль народнай песні «Жывіца»), шэсць народных аматарскіх калектываў і адзін узорны дзіцячы.

Жаночая валебольная каманда «Жамчужына Палесся» дзвяняты сезон гуляе ў вышэйшай лізе чэмпіянату краіны сярод прафесійных жаночых камандаў. Леташні чэмпіён Беларусі, сярэбраны прызёр чэмпіянату гэтага года. Для папаўнення каманды ў школах горада адкрыты шэсць спецыялізаваных класаў па валеболу для дзяўчынак.

Аб'яднанне — генеральны спонсар унікальнага фестывалю этнакультурных традыцый «Покліч Палесся» ў Ляскавічах Петрыкаўскага раёна.

У шматпрофільным заводскім санаторыі «Сосны» на беразе Прыпяці за апошні час пашыраны спектр лячэбных працэдур: адкрыты кабінет SPA — аплікацыі, гінекалагічны кабінет, працуюць міні-саўна «Кедровая бочка», сухая вуглякіслая ванна, новая рэфлексатэрапейтычная апаратура, магніталазератэрапейтычнае і іншае прагрэсіўнае медыцынскае абсталяванне.

тару? Некалі шмат залежала ад кантралёра АТК.

— Служба АТК засталася і дзейнічае гэтак жа строга. Адзінае, што мы ўсе, хто ўдзельнічае ў падрыхтоўцы вытворчасці і самім вытворчым працэсе, як бы падзялілі меру адказнасці за якасць паміж сабой. Каб было зразумела, з каго спытаць.

Праводзім Дні якасці, удзельнічаюць усе вытворчыя і невытворчыя падраздзяленні. На іх аналізуюцца вынікі маркетынговых даследаванняў рынку, тыя ці іншыя інавацыі, абмяркоўваюцца і пытанні атрымання якаснай сыравіны, і прэтэнзіі да нашай прадукцыі, калі яны здарыліся. Выносяцца рашэнні і карэкціруюцца вытворчыя працэсы, калі ў гэтым ёсць патрэба.

тэсціраванне, потым — гутарка з патэнцыйнымі прэтэндэнтамі, якую праводзіць камісія, што складаецца з галоўных спецыялістаў завода, кіраўнікоў цэхаў і вытворчасцяў. І потым на працягу паўгода папаўненне праходзіць у нас навучанне і падрыхтоўку, у тым ліку на дзеючых устаноўках.

Заводу ўжо 41 год, і адбываецца змена пакаленняў. Для нас вельмі важна, каб прыйшлі высокакваліфікаваныя спецыялісты. Рэалізавалі праграму «Кадры», разлічаную да 2015 года, цяпер распрацавана комплексная праграма «Кадры 2016 — 2020», паспяхова яе ажыццяўляем. Каб складанае абсталяванне апынулася ва ўмелых, высокапрафесійных руках.

Намеснік генеральнага дырэктара Генадзь ЦЕЦЯРУК — дасведчаны і эмацыянальны суразмоўца журналістаў.

КАРПАРАТЫў-НАСЦЬ РОБІЦЬ НЕ ПРОСТА КАЛЕГАМІ

Слова — намесніку генеральнага дырэктара па ідэалагічнай рабоце, персанале і сацыяльным развіцці Генадзю ЦЕЦЯРУКУ.

— Пачнём са статыстыкі. На нашым заводзе сёння працуюць больш за пяць тысяч чалавек. Дзякуючы будаўніцтву і ўводу новых магутнасцяў сёлета намі будуць створаны 222 новыя рабочыя месцы. Такім чынам, навукова-тэхнічны прагрэс у нашым выпадку не скарачае, а павялічвае колькасць працоўных месцаў.

Кадраваму забеспячэнню завода надаецца надзвычай вялікая ўвага, бо вытворчасць складаная, высокатэхналагічная. Нам патрэбна вялікая колькасць спецыялістаў. Беларускія ВНУ і іншыя навучальныя ўстановы, з якімі мы вучымся, не поўнасю спраўляюцца з гэтай задачай, таму на заводзе працуюць свой аддзел па падрыхтоўцы кадраў. Сёлета падрыхтавалі групу аператараў тэхналагічных устаноў з 35 чалавек, у жніўні прайшоў новы набор — зноў прынялі 35 чалавек. Пры гэтым дзейнічае сур'ёзная сістэма адбору. Спачатку праводзіцца

на прадпрыемстве існуе карпаратыўны дух. Гэта робіць усіх нас больш, чым проста калегамі. Большасць работнікаў, як бы пафасна ні гучала, проста любяць сваё прадпрыемства. Яны прама аб гэтым гавораць: «Мы любім наш завод». Усё правільна, чаму не любіць работу, якая прыносіць карысць тваёй краіне і дастойна аплатаецца? Тым больш што матывацыя на старанную працу не абмяжоўваецца высокімі заробкамі. Згодна з калектыўным дагаворам на прадпрыемстве існуе даволі важкі сацыяльны пакет. Ён распаўсюджваецца як на высокакваліфікаваных работнікаў, так і на дапаможны персанал. А калі той ці іншы работнік трапляе ў складаную жыццёвую сітуацыю, завод аказвае адчувальную дапамогу. І матэрыяльную, і на лячэнне — у асабліва складаных выпадках.

А любая дапамога таксама мае выхаваўчы эфект, бо інфармацыя пра яе распаўсюджваецца ў калектыве. Усе ведаюць, што завод не пакідае сваіх людзей у цяжкіх жыццёвых варункх. І дабро мае ўласцівае вяртацца. Калі на заводзе праводзіцца збор сродкаў для дзіцячых дамоў, нашы работнікі здаюць досыць вялікія сумы.

Я сказаў, што працуладкаванне на завод праходзіць на конкурснай аснове. На адно месца прэтэндуюць ад 7 да 9 чалавек. І ўжо пры прыёме на работу пачынаецца выхаваўчы працэс — з чалавекам размаўля-

Аператар Юрый МАСКАЛЕНКА.

юць і ў аддзеле кадраў, і ў аддзеле сацыяльнага развіцця. Калі збіраецца група людзей, што ўладкоўваюцца на работу, праводзім для іх экскурсію па заводзе. Знаёмім з гісторыяй прадпрыемства, паказваем яго маштабы. Расказваем, чаго дасягнуў калектыв, і падкрэслваем: ён вельмі разлічвае, што новае папаўненне будзе ўносіць свой уклад у далейшае развіццё.

Лічым, што свой выхаваўчы эфект мае і дысцыпліна, у тым ліку тэхналагічная. Прадпрыемства спецыфічнае, і дысцыпліна жарсткаватая. Па тэрыторыі ніхто без патрэбы не гуляе. З'яўленне на працы нават у стане астаткавага алкагольнага ап'янення наогул непрымальнае і караецца ментальным звальненнем.

Шмат працую моладзі. Таму актыўна дзейнічае савет маладых работнікаў, які распаўсюджвае ўплыў, у тым ліку выхаваўчы, на ўсе вытворчыя падраздзяленні праз свае ярвічныя структуры.

Нашы камандзіры вытворчасці ўсіх рангаў памятаюць, што ў выхаванні заўсёды важны асабісты прыклад, што ў любой справе поспех у многім залежыць ад кіраўніка. У гэтым сэнсе нас парадавалі вынікі параўнальна нядаўняга незалежнага сацыялагічнага даследавання, згодна з якім ад 78 да 86 працэнтаў апытаных работнікаў завода станюць ацэньваюць дзейнасць сваіх непасрэдных кіраўнікоў. Дарэчы сказаць, самы высокі рэйтынг выявіўся ў нядаўняга генеральнага дырэктара Анатоля Аляксандравіча Купрыянава, якога мы ў жніўні з вялікім гонарам і пашанай праводзілі на заслужаны адпачынак —

87 працэнтаў. Чалавек, які вырас у калектыве і дваццаць гадоў быў яго нязменным і паспяховым кіраўніком, безумоўна заслужоўвае такой павагі і шанавання.

У выхаванні калектыву вялікую ролю адыгрывае і наша газета — «Мозырскі нефтэпереработчик». Прытым, што калектыв — 5096 чалавек, тыраж газеты — 4090 экзэмпляраў. Працуюць сямейныя дынастыі, і ахоп калектыву сваім друкаваным органам вельмі высокі. Людзям падабаецца, што тут ёсць усё — навіны калектыву, пазіцыя яго кіраўніцтва, расказ аб вытворчых задачах і ходзе іх выканання, пункт погляду прафсаюзнай арганізацыі, адказы на актуальныя пытанні, справаздачы з «Прамога прывода»... Працую псіхалаг, наогул шмат цікавых і карысных рубрык. Расказ аб мерапрыемствах, што праводзіцца на заводзе і ў Палацы культуры, спартыўныя спаборніцтвах, у тым ліку ўнутрызаводскіх спартакіадах, і аб іншых падзеях, на якіх таксама выхоўваецца дух калектывізму.

Публікацыю падрыхтаваў Уладзімір ХІЛЬКЕВІЧ. Здымкі Ігара МАЛАШЧАНКІ.

Рэдакцыя газеты «Звязда» віншуе мазырскіх нафтаперапрацоўшчыкаў з прафесійным святам! Зычымы новых здзяйсненняў!

Творчая група выказвае шчырую падзяку за дапамогу ў падрыхтоўцы матэрыялу начальніку рэдакцыйна-выдавецкага аддзела прадпрыемства Ліліі Драгель і калегам з газеты «Мозырскі нефтэпереработчик».

УНП 400091131

ОТКРЫТОЕ АКЦИОНЕРНОЕ ОБЩЕСТВО

“Мозырский нефтэперерабатывающий завод”

Передовые технологии!
Качественная продукция!

Информацию о деятельности предприятия можно получить на заводском сайте WWW.MNPZ.BY

Продажа нефтепродуктов осуществляется на тендерной основе и на электронном аукционе в режиме on-line на единой торговой площадке Белорусского нефтяного торгового дома: www.bntdorg.by

ОАО «Мозырский НПЗ»
Лицензия №02300/428-1
действительна до 13.05.2019г.

■ Суботні калейдаскоп

ПРАЗ ГОД ЗША ПАГРУЗЯЦА Ў ЗМРОК

У 2017 годзе ў Амерыцы адбудзецца рэдка на кантыненте прыродная з'ява — поўнае і частковае сонечнае зацьменне.

Поўнае сонечнае зацьменне будзе відаць на вузкай дарожцы, якая пройдзе па дыяганалі з паўночнага захаду на паўднёвы ўсход, здарыцца гэта ўпершыню з 1918 года шлях поўнага сонечнага

зацьмення будзе ісці ад узбярэжжа да ўзбярэжжа ЗША.

У XXI стагоддзі зацьменні Сонца адбываюцца ў сярэднім адзін раз кожныя 17 з паловай месяцаў, але яны часта відаць толькі на адкрытай вадзе або з маланаселеных раёнаў. Сапраўды, амерыканцы ва ўзросце да 40 гадоў, якія не выязджалі за межы краіны, ніколі не бачылі поўнае сонечнае зацьменне. А ў жніўні 2017 года зацьменне будзе мець патэнцыйную аўдыторыю глядачоў сама меней 12 мільёнаў чалавек, якія жыўць па шляху руху поўнага зацьмення. І яшчэ каля 220 мільёнаў чалавек жыўць на працягу аднаго дня язды (800 км) ад гэтай зоны.

AIRLANDER 10 УПАЎ НА ЗЯМЛЮ

У Вялікабрытаніі працягваюцца выпрабаванні найбуйнейшага ў свеце паветранага судна, 92-метровага лятальнага апарата Airlander 10. Другі з серыі тэстаў аказаўся няўдалым: гібрыдны дырыжабль урэзаўся ў зямлю.

— 20 тон, маса камерцыйнай нагрукі — 10 тон, крэйсерская хуткасць —

148 км/г. Тэсціраванне вядзецца на аэрадроме Каралеўскіх ВПС у графстве Бедфардшыр. Паводле паведамленняў BBC News, 24 жніўня 2016 года падчас другога выпрабавальнага палёту Airlander 10 урэзаўся ў зямлю. Вынікам аварыі стала пашкоджанне кабіны пілотаў; ніхто з членаў экіпажа не пацярпеў. У кампаніі падкрэсліваюць, што сам палёт прайшоў ідэальна, дырыжабль справіўся з усімі пастаўленымі задачамі. Збой адбыўся ў працэсе прыземлення, і спецыялісты расследуюць прычыну.

ФРАНЦУЗЫ ЗРОБЯЦЬ ДЫЕТУ СМАЧНАЙ

Новы гаджэт зробіць артадаксальна дыетычныя стравы такімі ж апетытнымі, як смажаніна ці тарты.

спажыўцам. Па статыстыцы, 30% пакупнікоў «зрываюцца» і дасальваюць або падсалоджваюць прэсныя дыетычныя стравы. У той жа час вядома, што смак на вялікую долю вызначаецца

пахам. Прафесар Цьеры Томас-Дангін вырашыў высветліць, якія водары могуць падмануць мозг і зрабіць здаровую ежу апетытнай. Яго каманда правяла шэраг даследаванняў і высветліла, што пах вядліны прымушае валанцёраў лічыць ежу на 40% больш салёнай. А фруктовы водар надае дэсертам дадатковую слодыч. Малекулы гэтых і іншых водараў падаюцца ў нос праз трубку ў «альфакторным храматаграфе» і мяняюць смак дыетычных прадуктаў у час трапезы.

Калі вынаходка пройдзе неабходную сертыфікацыю і паступіць у продаж, у гурману з лішняй вагой з'явіцца важкая падстава для радасці.

СЁННЯ

Сонца

	Усход	Захад	Даўжыня дня
Мінск —	6.22	19.55	13.33
Віцебск —	6.09	19.46	13.37
Магілёў —	6.12	19.45	13.33
Гомель —	6.11	19.39	13.28
Гродна —	6.37	20.09	13.32
Брэст —	6.40	20.07	13.27

Месяц

Маладзік 01.09—08.09.
Месяц у сузор'і Шаляў.

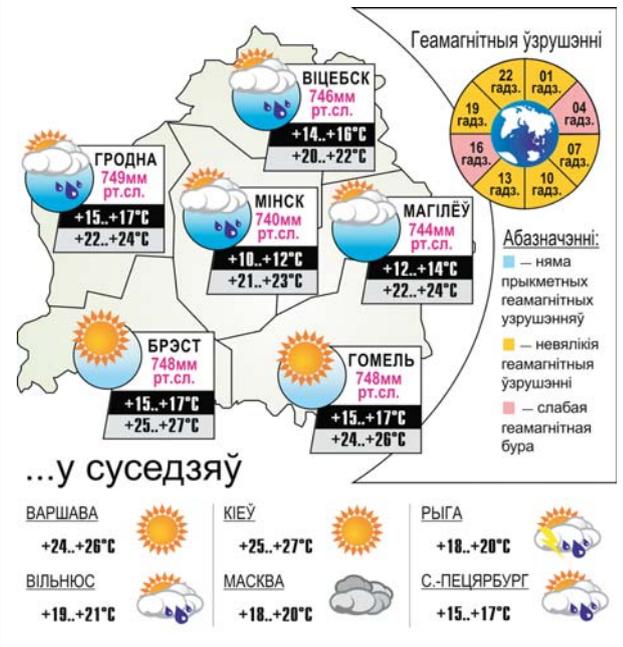
Імяніны

Пр. Васы, Абрама, Аляксандра, Паўла, К. Ізабелы, Рыгора, Яўхіма.

Фота Анатоля КЛЕШЧУКА.

ЗАЎТРА

Даты	Падзеі	Людзі
1731 год — 285 гадоў таму нарадзіўся (вёска Занкі, цяпер у Свіслацкім раёне) Станіслаў Богуш-Сестранцэвіч, беларускі царкоўны дзеяч, навуковец, літаратар. Вывучаў праблемы паходжання славян, прапагандаваў ідэі асветы, гуманізму. Арганізаваў друкарню ў Магілёве, дзе ў 1793 годзе выдаў сваю гісторыка-краязнаўчую працу «Аб Заходняй Расіі».	У 1954-м рэабілітаваны. Імем П. Бандарэнкі названы вуліцы ў Карме і ў яго роднай вёсцы.	1939 год — урады Вялікабрытаніі і Францыі выступілі з заявай аб абвешчэнні вайны фашысцкай Германіі. Вялікабрытанія ўдзельнічала ў Другой сусветнай вайне з самага яе пачатку, калі аб'явіла вайну Германіі, да самага яе канца — да дня падпісання Акта капітуляцыі Японіі — 2 верасня 1945 года. Францыя пачала ўзброеную барацьбу праз два тыдні пасля абвешчэння вайны. Знешнепалітычны курс абедзвюх дзяржаў з пачатку вайны да мая 1940 года меў у аснове разлік на прымірэнне з фашысцкай Германіяй на глебе антыкамунізму і накіраванне яе агрэсіі супраць СССР. Таму, нягледзячы на аб'яўленне вайны, французскія ўзброеныя сілы і брытанскія экспедыцыйныя войскі бяздзейнічалі 9 месяцаў. На працягу гэтага перыяду, які атрымаў назву «дзіўнай вайны», гітлераўская армія вяла падрыхтоўку да наступлення супраць краін Заходняй Еўропы.
1840 год — нарадзіўся (вёска Зялёны Бор, цяпер у Ашмянскім раёне) Зыгмунт Мінейка, ваенны інжынер-фартыфікатар, археолаг, удзельнік паўстання 1863—1864 г. У 1861 годзе вёў рэвалюцыйную агітацыю сярод сялян у Ашмянскім павеце. У 1863-м — паўстанцкі ваенны начальнік Ашмянскага павета, камандзір атрада. Яго атрад быў разбіты пад Расалішкамі, Мінейка схоплены і асуджаны да 12 гадоў катаргі. У Сібіры быў адным з кіраўнікоў рэвалюцыйнай арганізацыі ссыльных. У 1865 г. уцёк за мяжу. Праз тры гады скончыў Акадэмію генштаба ў Парыжы. З 1891-га жыў у Грэцыі, удзельнік вайны з Турцыяй за Крыт. Ганаровы грамадзянін Грэцыі. Памёр у 1925 годзе.	Было сказана	Якуб КОЛАС, народны паэт Беларусі: «На свеце тайн такіх няма, што засталі б не раскрыты».
1901 год — 115 гадоў таму нарадзіўся (вёска Старая Зяньковіна Рагачоўскага павета) Пётр Бандарэнка, ваенны дзеяч, контр-адмірал. У гады Вялікай Айчыннай вайны ўдзельнік абароны Адэсы, Ачакава, Севастопалю, ваяваў на Волжскай ваеннай флатыліі, на Сталінградскім фронце. З 1947 года — намеснік камандуючага Чарнаморскім ВМФ. У 1949 годзе быў незаконна арыштаваны органамі МДБ, прысуджаны да расстрэлу.		

УСМІХНЕМСЯ

Аб'ява ў басейне:
— Дзяўчына з пятым панерам бюста! Перастаньце вымырваць каля пенсіянераў! Медык не спраўляецца!

— **Вельмі рады пазнаёміцца.**
— **Ну, я б на тваім месцы не стала так спяшацца з высновамі.**

Сёння, праехаўшы ў маршрутцы, я зразумела, што ма-
ла мы дорым мужчынам на 23 лютага дэзадарантаў і шкарпэтак, вой як мала!

Пасля прагляду індыйскага кіно хочацца спяваць, танцаваць, шукаць братоў і сяцёр.

Кахаю свайго, балую. Вось напісала запіску:
«Дарагі, на вячэру пельмені. Грошы на стале, пельмені ў краме, каструля ў шафе, вада ў краме!».

ЗВЯЗДА БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

ЗАСНАВАЛЬНІКІ: Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь

РЭГІСТРАЦЫЙНАЕ ПАСВЕДЧАННЕ НУМАР 2 АД 17 ЛЮТАГА 2009 ГОДА, ВЫДАДЗЕНАЕ МІНІСТЭРСТВАМ ІНФАРМАЦЫІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ.

Дырэктар — галоўны рэдактар КАРЛЮКЕВІЧ Аляксандр Мікалаевіч.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ: Н. ДРЫПА, Н. КАРПЕНКА (першы намеснік галоўнага рэдактара), А. ЛЯЎКОВІЧ (першы намеснік дырэктара), М. ЛІТВІНАЎ (намеснік галоўнага рэдактара), В. МЯДЗВЕДЗЕВА (намеснік галоўнага рэдактара), А. КЛЯШЧУК, Н. РАСОЛЬКА, С. РАСОЛЬКА, А. СЛАНЕЎСкі (намеснік галоўнага рэдактара), В. ЦЕЛЯШУК, Л. ЦІМОШЫК (намеснік галоўнага рэдактара).

Выдавец — Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова «Выдавецкі дом «Звязда».

НАШ АДРАС: 220013 г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.

ТЭЛЕФОНЫ: прыёмнай — 287 19 19 (тэл./факс); аддзелаў: пismaў — 284 44 04, падпіскі і распаўсюджвання — 284 44 04, бухгалтэрыі: 287 18 81.

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў, іх меркаванні не з'яўляюцца супадзеннем з меркаванням рэдакцыі. Рэдакцыя па сваім меркаванні адбірае і публікуе адрасаваныя ёй пісьмы. Перадруку матэрыялаў, апублікаваных у «Звяздзе», толькі з дазволу рэдакцыі.

<http://www.zviazda.by>;
e-mail: info@zviazda.by,
(для зваротаў): zvarot@zviazda.by

Матэрыялы, пазначаныя гэтым значком, носяць рэкламны характар. Адказнасць за змест рэкламы нясуць рэкламадаўцы.

Газета адрэдагавана ў Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛП № 02330/106 ад 30.04.2004. 220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Выходзіць 5 разоў на тыдзень.

Тыраж 20.008. Індэк 63850. Зак. № 3558.

Нумар падпісаны ў 19.30

2 верасня 2016 года.